

MINISTERIE VAN PROPAGANDA.EU

Chronologische ontwikkelingen Joegoslavië Map 3 G

4-8-99

Voyageurs
In Over
Sport
Dealers

Media
Kanal
Nation
Service

Korthals en Pronk waren fel tegen NAVO-acties

VVD-minister Kortbals en PvdA-minister Pronk hebben zich in een heftige kabinetsdiscussie uitgesproken tegen de NAVO-luchtacties boven Joegoslavië. Het debat in de ministerraad werd gevoerd twee dagen nadat op 24 maart de bombardementen waren begonnen. Dit blijkt uit een reconstructie van de gang van zaken in de eerste oorlogsweken.

Het besluit om Nederland te laten deelnemen aan de NAVO-luchtacties boven Joegoslavië is tegen de afspraken in niet door de voltallige ministerraad genomen, maar door de drie meest betrokkenen, premier Kok, minister van Buitenlandse Zaken Van Aartsen en minister van Defensie De Grave. 15

Zowel minister Korthals (Justitie) als Pronk (Milieu) twijfelde sterk aan het nut van luchtaanvallen. Pronk pleitte ervoor om te blijven praten met de Joegoslavische president Milosevic. Korthals zei dat hij het een ongewis avontuur vond met grote risico's.

Beide ministers kapittelden premier Kok, omdat hij de afspraak had geschonden om in elk geval met het hele kabinet bijeen te komen als Nederland zou worden verzocht om definitieve toestemming voor de luchtacties. Dat was de vrijdag daarvoor, op 19 maart, in de ministerraad afgesproken. Het kabinet zou dan bijeenkomen, 'al was het maar vijf minuten', aldus een ingewijde.

Maar pas op vrijdag 26 maart sprak het kabinet voor het eerst plenair over de luchtaanvallen. Die waren toen al twee dagen bezig.

Alleen premier Kok, minister Van Aartsen en minister De Grave zijn betrokken geweest bij het verlenen van toestemming aan NAVO-secretaris-generaal Solana om te bombarderen. Dat is op dinsdag 23 maart gebeurd via de telefoon. Woensdagavond om 20.00 uur zouden de eerste NAVO-jachtvliegtuigen hun aanvallen beginnen.

Solana belde met Van Aartsen, die Kok en de in Slovenië verblijvende De Grave inlichtte. Andere ministers uit het kabinet werd niets gevraagd. Woensdagmorgen 24 maart reisden Kok en Van Aartsen naar de Europese Top in

202

De Navo is schuldig aan het huidige conflict op de Balkan. Daarvan is, volgens een recente opiniepeiling, 63 procent van de Russische bevolking overtuigd. Volgens 13 procent van de ondervraagden hebben Serviërs en Navo beide schuld. Dat Joegoslavië de hoofdverantwoordelijke is, vindt slechts zes procent.

De gegevens zijn geleverd door het Fonds voor de Publieke Opinie, een van de meer gerenommeerde Russische opinieonderzoekers, dat 1500 mensen ondervroeg, uit steden en dorpen. Op de vraag „Hoe legt de Navo de luchtaanvallen uit?“, had 55 pro-

cent van de ondervraagden geen antwoord. De overige 45 procent wist het echter precies: „Beëindiging van de etnische zuiveringen“.

Veel respondenten hadden ook moeite met de eveneens open vraag waarom de Navo nu bombardeert. Maar liefst 36 procent kon geen antwoord bedenken. Wie dat wel kon, sprak nooit over de Navo, maar steekvast over de VS. Veel Russen rekenen de andere Navo-lidstaten ook tot slachtoffers van de Amerikanen. Zestien procent van de respondenten verklaart de bommen uit het streven van Amerika

om zijn kracht te tonen. „Ze willen anderen hun wil opleggen omwille van zelfbevestiging“, „Minachting voor de wereldopinie, de VN en Rusland“, „De Slavische volkeren angst aanjagen“, waren enkele antwoorden die het fonds optekende.

Twaalf procent zag de tegenstelling tussen Rusland en de Navo als belangrijkste achtergrond van de Navo-acties. Volgens hen wil de Navo Joegoslavië gebruiken als bruggenhoofd om Rusland aan te vallen of de Russische grenzen dicht te maken. Meer algemene uitbreiding van de Amerikaanse invloedssfeer

ziet nog eens twaalf procent als uitleg: „De VS willen de wereldheerschappij veroveren“, en: „Ze moeten de macht over Europa verkrijgen.“

Andere verklaringen: Milosevic heeft Clinton beledigd, de Navo wil nieuwe wapens uitproberen, en Kosovo heeft waardevolle delfstoffen als chroom en olie. Deze reacties scoorden allemaal rond de vijf procent.

Een nog kleiner gedeelte, drie procent, gelooft dat de VS opkomen voor de rechten van de Kosovaren.

Wessel de Jong

'Europa laks bij hulp aan vluchtelingen'

Kosovo

HELSINKI – De Europese landen moeten zich harder inspannen voor de vluchtelingen uit Kosovo. De opname van de Kosovaren moet sneller gaan en er moet vlug meer geld komen voor de opvang in de regio.

Dat zei de plaatsvervangend Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen (UNHCR), Jessen-Peterson, op een persconferentie in de Finse hoofdstad Helsinki. Volgens hem komen er momenteel 15.000 vluchtelingen per dag de grens over in Macedonië of Albanië. Jessen-Peterson zei dat de Europese landen hun belofte om 85.000 vluchtelingen op te nemen ook maar zeer gedeeltelijk zijn nagekomen. Volgens hem zijn er 20.000 vluchtelingen tot nu toe naar die landen vertrokken. Van de toegezegde 284 miljoen gul-

den aan hulp gelden is zo'n 128 miljoen gearriveerd. Gisteren zette de Navo de bombardementen voort. Volgens Joegoslavië is daarbij opnieuw een bus in Kosovo geraakt. Ook zouden twee auto's zijn getroffen. De Navo zegt van niets te weten. Volgens Joegoslavië zijn bij de aanval twintig mensen omgekomen. Zaterdag lieten 39 mensen het leven bij een voltreffer op een bus. De hoofdstad Belgrado verkeerde gisteren nog goeddeels in het duis-

ter, na het bombardement van centrales met granaatbommen, afgelopen zondagochtend.

Amerika heeft geen bezwaar tegen deelname van Oekraïne aan een vredesmacht in Kosovo. VS-woordvoerder Rubin smeet de gisteren met honing, nadat hij eerder tegen de omroep CNN had uitgeflapt: „Zij (de vluchtelingen) zullen niet terugkeren na alle gruwelen die ze hebben doorgemaakt als er een troep Oekraïners rondloopt met wapens.“ Hij

noemde dat gisteren een ongelukkige uitspraak. Gisteren arriveerde de Russische speciale gezant Tsjernomyrdin in Amerika met een boodschap voor president Clinton. Vice-president Al Gore ontving hem in het Witte Huis. De verwachting is dat Tsjernomyrdin zal doorreizen naar Belgrado. Hij zei dat hij concrete voorstellen bij zich had om de oorlog te beëindigen. President Clinton zei gisteren dat er een pauze in de bombardementen mogelijk is als

Joegoslavië voldoet aan de hoofdeisen van de Navo. Als belangrijkste eis noemde hij dat Joegoslavië een begin maakt met de terugtrekking van zijn militairen uit Kosovo. Volgens Duitsland is op een bijeenkomst van functionarissen van de G8-landen (de VS, Canada, Groot-Brittannië, Italië, Frankrijk, Duitsland, Japan en Rusland) vooruitgang geboekt in de kwestie-Kosovo. Duitsland wil nog deze week de ministers van bui-

tenlandse zaken van de G8 bijeen laten komen.

De bevelhebber van de Navo-strijdkrachten in Europa, de Amerikaanse generaal Wesley Clark, sprak gisteren in Sofia met de Bulgaarse leiding. Hij deed dat enige uren voordat het Bulgaarse parlement moest beslissen over toestemming aan de Navo om het Bulgaarse luchtruim te gebruiken voor acties tegen Joegoslavië. De meeste Bulgaren zijn daartegen. MEER NIEUWS OP PAGINA 5

Kampen voor 160.000 Kosovaren NAVVO breidt opvang verder uit

SKOPJE, BELGRADO, 4 MEI. De NAVO gaat in Albanië voor 160.000 vluchtelingen uit Kosovo kampen inrichten. Als ze klaar zijn, neemt Albanië 60.000 vluchtelingen over van Macedonië, teneinde de nood situatie in dat land te verlichten.

Bij de bombardementenacties van de NAVO is volgens de Servische gisteren opnieuw een burgerdoel getroffen: nabij Pec in Kosovo zouden een bus en twee auto's zijn getroffen. Daarbij zouden twintig inzittenden om het leven zijn gekomen en 43 anderen zijn gewond. De NAVO heeft vandaag tegenwoordig de bus te hebben beschoten. „We hebben geen enkel bewijs dat we zijn betrokken bij dit incident“, zo liet een woordvoerder weten. De bus verzorgde een lijndienst tussen Djakovica in Kosovo en de Montenegrijnse hoofdstad Podgorica en werd volgens de Servische gerichte op vijf kilometer van de grens met Montenegro.

De NAVO bombardeerde van nacht het gebouw van de Servische televisie in Novi Sad. Het vloog daarbij in brand. Er vielen geen gewonden.

De NAVO is op zoek naar terreinen in Albanië waar de 160.000 vluchtelingen kunnen worden gehuisvest. In Macedonië, dat tot dusverre 199.000 vluchtelingen heeft ontvangen, is de situatie onhoudbaar. Hoewel 24.000 Kosovaren inmiddels vanuit Macedonië naar elders zijn overgebracht, komen er meer binnen dan er worden geëvacueerd. De Macedonische economie is door de oorlogslangeleed en de etnische spanningen lopen op.

Gisteren stuurden de Servische nog eens zesduizend Kosovaren per trein naar de grens met Macedonië.

De cirkelgang van Moskou

Het gesprek van de Russische Kosovo-gezant Tsjernomyrdin met Clinton gisteren bracht geen doorbraak. Hoe lang houdt Rusland zijn missie nog vol?

Door onze redacteur

ROBERT VAN DE ROER ROTTERDAM, 4 MEI. Ook het bezoek van de Russische gezant Tsjernomyrdin aan de Amerikaanse president Clinton bracht gisteren zoals verwacht geen doorbraak in de Kosovo-crisis. De Russische rapporteur de Amerikaanse over zijn zes uur durende overleg van afgelopen vrijdag met de Joegoslaviëse president Milosevic. De uitkomst van dat overleg had Tsjernomyrdin vrijdag gekwalificeerd als „solide vooruitgang“, ook al wil Milosevic nog steeds niets weten van een gewapende internationale vredesmacht in Kosovo. De NAVO noemde de uitkomst meteen al onvoldoende, waarmee tevens de Amerikaanse verwachtingen van de Russische missie gisteren waren getemperd.

De Russische oud-premier overhandigde Clinton ook een brief met „procedurale ideeën“ van diens Russische collega Jeltsin, zoals Amerikaanse regeringsfunctionarissen het hoffelijk uitdrukten. Al even plechtig zeiden zij na afloop van het anderhalf uur durende overleg dat Clinton en Tsjernomyrdin hun verschillen over de oplossing van het conflict hadden verkleind. De aanstelling van deze gezant had überhaupt de kloof tussen Rusland en de NAVO verkleind, meenden deze Amerikaanse diplomaten, maar zij erkenden dat een oplossing niet in

zicht is en dat de gesprekken nog „enkele dagen of weken“ zullen voortduren.

Alle retoriek ten spijt, de wereldgemeenschap is nog niet veel opgeschoten met de vredesbemiddeling van Moskou. Een nieuwe blamage voor de Russische diplomatie dreigt. Een maand geleden kon de Russische premier Primakov na afloop van een bezoek aan Belgrado ook al niets anders mededelen dan dat Milosevic weigerde te voldoen aan de NAVO-eisen. Een maand later heeft de Russische missie nog weinig aan realiteitsgetuigen gewonnen.

Zolang Moskou voorstellen blijft aandragen – van eigen of Joegoslaviëse makelij – die geen melding maken van een gewapende (lees: door de NAVO geleide) roepennacht, zal de Russische cirkelgang niet worden doorbroken. Het is onduidelijk hoe lang de kwijnende politieke grootmacht dit vertoon van omhoog kan, wil en zal blijven herhalen. Daartegenover staat dat de Westerse vriendelijkheid jegens de Russische rol groot is, omdat van het Westen zelf geen bemiddeling te verwachten is zolang de NAVO blijft bombarderen en Belgrado geen krimp geeft.

Sinds het begin van de bombardementen op 24 maart staan twee kolossale en elkaar versterkende problemen een vreedzame en diplomatieke oplossing in de weg: de onbegrijpelijkheid van Milosevic en de kloof tussen Rusland en het Westen. (• Vervolg DIPLOMATIE: pagina 4)

NIEUWSANALYSE

Compromis met Milošević lost niets op

Thomas H.
von der Dunk

Er bestaan in de geschiedenis situaties, waarin niets gewaartijfker is dan voorbarige men over een tijdje constateert dat wij nu in Kosovo in zo'n situatie verkeren. Die vredeswil is op zich zeer begrijpelijk. Het grote aantal slachtoffers dat de oorlog eist, doordat Milošević precies deed wat de NAVO wilde verhinderen, maakt de volstrekt verkeerde inschatting van de situatie duidelijk. Belgrado blijft niet zonder grondtroepen en met bombardementen afleiden op de knieën te krijgen – omdat men die grondtroepen zo nadrukkelijk heeft uitgesloten.

Hier wrekt zich, dat de NAVO zich vol goede bedoelingen achterstevoren een oorlog heeft laten intrekken, omdat zij, uit angst voor de consequenties van haar besluiten, niet voldoende vooruit durfde te kijken. Maar een betyge oorlog voeren gaat niet. Zeker als de tegenpartij veel verder wil gaan: wanneer de één hoogopoker speelt, verliest degene die al zit te trillen bij een spelletje Mens-erger-je-niet beslist. Een fors bombardement op Rotterdam moge afdoende zijn om Nederland te doen capituleren, voor een dictator gelden andere grenzen. Voor hem staat niet het welzijn van de bevolking centraal, maar het behoud van zijn eigen macht. Al het andere is ondergeschikt; vrede is hooguit een middel, niet langer een doel. Om zo'n gevecht te winnen, moet men dus bereid zijn om verder te gaan dan

verloedert, Milošević' imago toch wat verbleekt, en de binnelandse oppositie dus haar kop opsteekt, wordt een nieuwe onrusthard aangeboord. Het is ragnin spel, om Marten Toonder aan te halen.

Een halve oplossing is dan ook de slechtst denkbare – een oplossing die meent op de redelijkheid van Milošević te kunnen bouwen, en die zich opnieuw van hem als vredesstichter afhankelijk maakt. Een dergelijke vrede zal door die afhankelijkheid even broos zijn als Milošević wil daartoe. Eén van de grootste mislagen aan Westerse zijde vormde zodoende het onvermogen tot het maken van onderscheid tussen redelijke eisen en onredelijke eisen. Natuurlijk waren niet alle Servische wensen even onredelijk, maar als zij door een onredelijk persoon verwoord worden, hept toegeven aan redelijke eisen niets. Een dergelijk toegeven zorgt dan niet voor de zelf zo gewenste vrede, want die is niet het doel van de tegenpartij. Voor Milošević staat niet de redelijkheid van het Westen kwam een onredelijk dictator steeds vaster in het zadel te zitten en steeg in de ogen van het thuisfront diens staatkundig postuur. Intussen bleef de verhoopte vrede uit. De redelijkheid van het Westen werd niet beloond met wederkerigheid, omdat redelijkheid voor de ander geen criterium, maar slechts een middel was.

Toegeven aan Milošević helpt niet omdat onze waarden de zijne niet zijn. De vraag of er duizend of honderdduizend slachtoffers vallen, is voor hem een instrumentele. Ook zijn eigen volk laat hem volledig koud; vrienden en medestanders kent hij niet, slechts nuttige tegenover een verblufte Holbrooke Karadžić liet vallen toen hij hem niet langer nodig had, demonstreert dit aldoende. Het ware wenselijk, dat men dit bij de NAVO eindelijk eens beseft.

Waar met Milošević redelijkheid is uitgesloten, en dus een werkbaar vergelijk met hem vrijwel onmogelijk is, resten twee opties. Of men stopt, en Belgrado heeft zijn doel bereikt. Dan heeft de NAVO met de aanval op Kosovo de grootste blunder uit haar geschiedenis begaan. Dan is er geen enkel resultaat geboekt, maar zijn er wel vele doden gevallen, is het gezag van de VN ondermijnd, de relatie met Rusland verstoord, en het anti-Westerse sentiment aldaar nutteloos aangewakkerd. Dan dicteert Milošević feitelijk de voorwaarden, en zit hij, als de held die de wereld heeft weerstaan, steviger in het zadel dan ooit. Dan weet hij ook, dat hij tezamen met de volgende etnische schoonmaak kan beginnen: die van de Hongaren in Vojvodina. Dan zal hij, als die schoonmaak – nu Hongarije NAVO-lid is – tot een nieuwe aanvaring met de NAVO leidt, zeker niet inbinden. Dan had Arkan gelukkig, toen hij snoefde: „Krijg nooit ruzie met de Serviers, want dat Europa wel definitief honderd kilometer voorbij Oostenrijk op.

Of men zet door, en dat betekent dat men de militaire middelen moet inzetten die nodig zijn om Milošević te verslaan en moeten bereid zijn daarvoor: ook zelf de nodige soldatenlevens op te offeren. De bij ons zo geliefde vreedzame middenweg is hier geblokkeerd. Het is, wat de barbarij op de Balkan betreft, nu in hoge mate alles of niets. Al het andere is zelfbedrog.

Dr. Thomas H. von der Dunk is cultuurhistoricus.

WORDEN WU HIËR
ALS FIGURANTEN GEBOOD,
OF IS DIT ECHT?

TEKENING: CYPRIAN KOSCIELNIAK

Voor een dictator gelden andere grenzen

de tegenstander. Dat is de basiswaarde voor elke succesvolle militaire confrontatie met een abject regime. Als dat succes slechts met grondtroepen bereikt kan worden, betekent dat grondtroepen.

Een stabiele oplossing vergt de uitschakeling van Milošević, zo niet fysiek, dan toch tenminste als machtsfactor. Dit zou de les van de Golfoorlog moeten zijn, want als men het nu niet doet, zal men dat later betreuen. Met Milošević is geen duurzaam vergelijk mogelijk wanneer hij niet door overmacht wordt gedwongen zijn woord te houden. Hij is geen gestolde rontloeraar à la Breznev, die slechts met steigers en infuus op de been gehouden kon worden.

Milošević' macht stoelt niet, zoals bij veel regimes, op het bewaren van rust, maar op het stimuleren van onrust. Instabiliteit is zijn wapen. Hij heeft, bouwend op de latente paranoïa van de Serviers, de etnische 'separatisten' en een sfeer van *Einbreisung* nodig om de bevolking achter zich te houden en van het verlangen naar vrijheid af te houden.

Al tien jaar lang handelt Milošević volgens een cyclisch patroon: eerst stookt hij onrust, zodat het binnenland ongerust en het buitenland boos wordt. Het Westen dreigt met maatregelen. Servië is in dreig met maatregelen. Servië is in gevaar, en het volk schaaft zich massaal achter Milošević. Er dreigt chaos die naar de buuren dreigt over te slaan, en het Westen dreigt over te slaan als dit. Milošević is de enige die die zelfgecreëerde vrede kan stoppen en poseert als ontvanger van de vrede. Het Westen accepteert dit, bang voor oorlog, dankbaar, de vrede is bewaard. Milošević glorieert nu ook thuis als staatsman: alleen hij bleef in staat om Servië uit de klauwen van het buitenland te redden. Als na verloop van tijd, omdat het land economisch en sociaal volkomen

Historicus verwerpt vergelijken met Hitler

'Kosovo hoort niet op dezelfde hoop als Wereldoorlog'

De Tweede Wereldoorlog en de Kosovo-crisis zijn onvergelykbare grootheden, beseffen vrijwel alle geleerden. Maar als vandaag de slachtoffers van '40-'45 worden herdacht, mogen beide oorlogen best in één adem genoemd worden. Vinden sommigen.

Door René van der Lee

Bill Minco, voorman van het voormalige verzet in Nederland, gaat vandaag, 4 mei, weer op bezoek bij een scholengemeenschap. Om jonge mensen te vertellen hoe hij ontsnapte aan de jodenvervolgung. Maar hij zal hen ook vertellen over de grootste teleurstelling van zijn leven: dat 1945 niet het laatste jaar was waarin mensen elkaar afmaakten. „Geleerde mensen hebben uitgerekend dat er na 1945 nog tweehonderd oorlogen en stammentwisten zijn geweest.”

Vandaar ook dat hij zeker zal verwijzen naar wat er nu gebeurt in Kosovo. Want de NAVO-aanval op Joegoslavië en de Tweede Wereldoorlog mogen dan 'onvergelykbare grootheden' zijn: „Als de intenties zuiver zijn, is bijna elk middel geoorloofd om jongeren er op te wijzen. Als we nog een klein beetje hoop koesteren dat het ooit beter wordt, mag je dat best doen.”

1 Retoriek

2 Anderen, vooral historici, storen zich aan het gemak waarmee de Kosovo-crisis op de hoop van de WOII-geschiedenis wordt gegoooid. En waar-

mee een schurk als Milosevic gelijk wordt geschakeld met Adolf Hitler, die dit jaar in verkiezingen eindigt als de Slechtste Man van de Eeuw.

„De verschillen zijn evident”, zegt de Utrechtse historicus H.W. von der Dunk. „Die vergelijking met Hitler ligt ons voor in de mond. Je zou alle dictators de kost moeten geven die al met hem zijn vergeleken. Hitler is een symbool geworden voor alle terreur en ellende. Maar alle vergelijkingen zijn te typeren als goedkope en onzinnige retoriek.”

Von der Dunk noemt het een 'ironische omdraaiing' van de werkelijkheid als vanavond bij de Dodenherdenking de oorlog in Kosovo wordt betreurd. „Want tot op zekere hoogte vinden we het juist wat daar gebeurt. Nederland steunt tenslotte de NAVO-bombardementen.”

Gevoelens

Ook in deze krant vertelden overlevenden van de Tweede Wereldoorlog dat de tv-beelden uit Kosovo bij hen weer verschrikkingen uit de oorlog naar boven brachten. „Op die gevoelens valt niets af te dingen”, zegt Judith Belinfante, Tweede-Kamerlid en oud-voorzitter van het Nationaal Comité 4 en 5 Mei. Zij vindt het wél gerechtvaardigd om de Dodenherdenking aan te grijpen voor een moment van bezinning op de Balkan-oorlog. De vergelijking tussen Hitler en Milosevic, tussen de treinen van Westerbork en Kosovo, vindt zij ook lang niet zo onzinnig als Von der Dunk. „Als Milosevic de kans zou krijgen, zou hij die mensen in de trein ook afmaken. Dat moet de voornaamste les voor de politiek zijn: we moeten voorkomen dat Milosevic net zo ver kan gaan als Hitler.”

Reuters, AFP, AP Volkskrant
BRUSSEL/BELGRADO 3 mei

De NAVO en het Witte Huis zijn niet onder de indruk van het gebaar dat de Joegoslavische leider Milosevic het afgelopen week-einde maakte door zijn drie Amerikaanse krijgsgevangenen vrij te laten. De luchtaanvallen gaan gewoon door totdat Milosevic al onze eisen inwilligt, zei een NAVO-woordvoerder.

De drie Amerikanen kwamen vrij na bemiddeling van de Amerikaanse burgerrechtenactivist Jesse Jackson. Hand in hand met Jackson staken ze te voet de grens over naar Kroatië, waar ze vertelden dat ze tijdens hun gevangenschap 'erg menselijk' waren behandeld. Ze zijn inmiddels overgevlogen naar een Amerikaanse basis in Duitsland, waar ze voorlopig moeten blijven.

Toen Jackson uit Belgrado vertrok, had hij ook een brief van president Milosevic voor president Clinton bij zich. Volgens de Servische televisie heeft Milosevic met Jackson gesproken over vier grondslagen voor een regeling: onmiddellijke beëindiging van oorlog en geweld; terugkeer van alle Joegoslavische burgers, zonder aanzien van godsdienst of nationaliteit; ruime autonomie voor Kosovo; en een VN-missie in Kosovo. Maar de Amerikaanse onderminister voor de Balkan, Strobe Talbott, noemde dit 'een stukje propaganda'.

Jackson stelde gisteren voor dat de NAVO nu haar beide Joegoslavische krijgsgevangenen vrijlaat en drong erop aan dat Clinton Milosevic persoonlijk zou ontmoeten. 'We moeten deze gelegenheid aangrijpen om de geweldsspiraal te doorbreken.'

De enige openlijke bijval voor Jackson kwam van de meerderheidsleider in de Senaat, Trent Lott. 'Geef de vrede een kans. Het lijkt dat hier een kans ligt, laten we die aangrijpen', zei hij voor CNN.

Maar bij president Clinton kreeg Jackson nul op het rekest. 'Wij zijn blij dat onze soldaten naar huis komen, maar onze gedachten gaan ook uit naar de meer dan een miljoen Kosovaren die niet naar huis kunnen vanwege het beleid in Belgrado. Wij gaan door tot ze terug kunnen - in veiligheid en met zelfbestuur', aldus een presidentiële verklaring. Minister van Defensie Cohen zei dat de lucht-

aanvallen niet alleen doorgaan, maar zelfs worden geïntensiveerd.

De NAVO was evenmin onder de indruk van de 'olijfstak' die Milosevic heeft aangeboden. 'Als president Milosevic die drie soldaten in een uur kan vrijkrijgen, dan kan hij zijn veertigduizend soldaten ook wel in een uur terughalen uit Kosovo', zei NAVO-woordvoerder Jamie Shea.

Ook de 'uiterst historische doorbraak' die elf Amerikaanse volksvertegenwoordigers zeggen te hebben bereikt kreeg in Washington een koel onthaal. De Amerikanen pleegden in Wenen overleg met drie Russische parlementsleden en één Joegoslavische zakenman, Milosevic' persoonlijke vriend Dragomir Karic.

Volgens delegatieleider Curt Weldon heeft hij in Wenen overeenstemming bereikt over 'een parallelle oplossing voor drie zaken': een beëindiging van de NAVO-bombardementen, terugtrekking van de Servische troepen uit Kosovo en het staken van de strijd door het Kosovo Bevrijdingsleger (UCK) - dit alles liefst binnen een week. Daarna moet overeenstemming worden bereikt over een gewapende internationale aanwezigheid in Kosovo. Weldon zei dat de afspraken aan Milosevic waren toefaxt en dat deze volgens Karic geen reden zag er niet mee in te stemmen.

President Jeltsin van Rusland, die zich gisteren met zijn premier en de betrokken ministers op de kwestie-Kosovo beraadde, stuurt zijn onderhandelaar Viktor Tsjernomyrdin naar Washington. Deze zal daar vandaag president Clinton spreken, en bovendien een ontmoeting hebben met Kofi Annan, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Tsjernomyrdin brengt een boodschap van Jeltsin voor Clinton mee. De bemiddelaar is vorige week op en neer gereisd tussen Moskou, Belgrado en een aantal Europese hoofdsteden. Hij waarschuwde toen dat het moeilijk praten is zolang de NAVO Joegoslavië dag en nacht bombardeert.

Van: Despotovic Ruza <despot@wishmail.net>
 Aan: meningen@parool.nl <meningen@parool.nl>
 CC: Kok@pvda.nl <Kok@pvda.nl>
 Datum: dinsdag 04, mei 1999 15:37
 Onderwerp: Aanvallen op Yugoslavische media

De waarheid is weer het slachtoffer (RTS) !
 Waarom mag NATO en bombarderen van de media en alle andere civiele doelen incl.. mensen ? NATO mag wel propaganderen wat in hun scenario past, en YU mag helemaal niet de waarheid laten zien? Is dit allemaal in naam van Westerse-democratie? De politiek laat de Media vertellen wat in hun straatje past, doch dat is NIET de juiste beeld, waarom niet? Wanneer wij U, ONZE WIL op zouden willen leggen verwachten wij dat U daar niet mee akkoord zal gaan, kun je dan nog blijven onderhandelen.....ja, tot St. Juttemis?! De NATO kan en mag handelen ZONDER mandaat van de Veiligheidsraad?
 Dat heeft als gevolg dat elke burger bommen zou kunnen gooien op Den Haag, Washington, Bonn, Parijs, Londen, Brussel, of waar je maar deze kwijt wil, ZONDER gestraft te kunnen worden??? Daar kijken we van op, he? Zo gevaarlijk zijn superieure machtswellustelingen, die het volk dom houden en DENKEN 't recht in eigen hand te mogen/kunnen nemen. Amerika, met zijn ontembare MOORDLUST, gaat voorop, de rest volgt! Wij Serviërs worde afgeschilderd als fascist, hieraan ligt een ware media-propaganda ten grondslag. Doelstelling van NATO met betrekking tot Balkan, durft niemand hard op uit te spreken: Geo-strategische ligging van Yugoslavie als het gaat om de controle over de oliereserves rondom Zwarte en Kaspische Zee. NATO imperialisten doen het onder het mom van sociaal-politiek onrust in Kosovo, die ze zelf al 10 jaar lang aan het creëren zijn, samen met UCK of KLA Albaneze narco-maffia. Of mag de wereld dit niet weten NATO een humanitaire organisatie?

Despotovic, R.
 Rode Kruislaan 709
 1111 NX Diemen

Beste Nico,

9-5-99

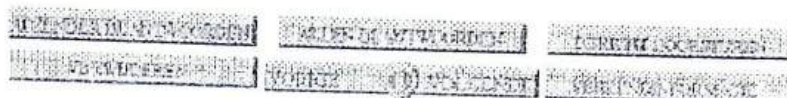
*Er wordt het hard gewerkt door
 ons allemaal inted. jor. Dat zal ook
 op den duur resultaat leveren, dus ik
 ben daar nog schijf ik je meer...
 Vriendelijke groet,*

☒ bezoek onze sponsor

bezoek onze sponsor

BERICHT 3 VAN 4

AFZENDER: Annemiek Vermeulen <speerpunt@wxs.nl>

T.A.V.: despot@wishmail.net

DATUM: Wed, 05 May 1999 20:24:39 +0200

ONDERWERP: anti-navo demonstratie 9 mei

Bedankt voor uw reactie op het artikel van Pieter Werkman in SPEERPUNT. We maken u attent op de demonstratie tegen de NAVO agressie op 9 mei in Amsterdam, waarvan S'peerpunt mede-organisator is.

Zonder mandaat van de Verenigde Naties of de Veiligheidsraad, VOERT DE NAVO nu al weken lang zware bombardementen uit op Joegoslavië. Voor HET eerst treedt zij met geweld op buiten het eigen verdragsgebied en schendt zij de soevereiniteit van Joegoslavië. De Nederlandse regering en een meerderheid van de 2e Kamer steunen dit optreden, waardoor ons land nu ook in oorlog is. In een spoeddebat in de 2e Kamer - in afwezigheid van premier Kok - WERD geen enkel juridisch argument naar voren gebracht. Ook werd het feit genegeerd dat Joegoslavië akkoord was met een politieke regeling m.b.t. Kosovo onder VN-toezicht. De interventie berust dan ook niet op RECHT, maar op macht.

Aanvankelijk verdedigd om de veiligheid van de Albanezen in Kosovo te garanderen, is de operatie uitgelopen op een groot menselijk DRAMA. ER is een spiraal van geweld in gang gezet die vele honderdduizenden mensen van huis en haard heeft verdreven, meer dan duizend doden heeft gekost EN een enorme economische schade in de regio heeft veroorzaakt.

Meer en meer blijkt de eenheid en het prestige van de NAVO zélF DE inzet van het gevecht te zijn geworden. De aanvallen op niet-militaire DOELEN in alle delen van Joegoslavië geeft aan de operatie het karakter van een totale OORLOG HEEFT GEKRESEN DIE DE VERNIETIGING VAN EEN GEHEEL LAND BEDOFT.

Het heeft in Joegoslavië zélf de verschillen in politiek denken ondergeschikt gemaakt aan de strijd om te overleven.

Het zijn de gewone mensen die voor de oorlog moeten betalen. IN DE eerste plaats de volkeren van Joegoslavië, maar ook de andere landen IN DE regio worden zwaar getroffen. De rekening zal op het bord komen van de werkende en uitkerings- en pensioengerechtigde mensen in de deelnemende NAVO-landen. De enigen die profiteren zijn de wapenindustrieën, die hun nieuwe WAPENS testen en kunnen rekenen op grote orders om het verlies van hun bommen en raketten te compenseren.

De oorlog veroorzaakt bovendien een milieuramp in de gehele regio. HET bombarderen van chemische industrieën en het gebruik van wapens MET verarmd uranium zal, zoals in Irak het geval is, voor vele jaren het MILIEU EN het leven van de mensen verwoesten. De NAVO spreekt graag over de NIEUWE internationale orde en morele waarden, maar zowel door het PASSEREN VAN de VN, het bombarderen van burgerdoelen, de bruggen over de Donau, HET gebruik van clusterbommen en het inzetten van uraniumgranaten, is het bondgenootschap zelf de grootste schender van internationale VERDRAGEN.

In ons land heeft de oorlog bij velen een grote schok veroorzaakt. DE eenzijdige berichtgeving in de media en het manipuleren met opinieonderzoeken - bedoeld om zich van de steun van de bevolking TE verzekeren - heeft bereikt dat delen van de bevolking zijn meegesleurd in een oorlogssfeer, wat een verontrustende opleving van agressie EN vijandschap tegen de in de ons land wonende Joegoslavische gemeenschap en de tegenstanders van de oorlog te zien geeft. Hierdoor zijn onze EIGEN democratische rechten in het geding gekomen.

Toch kan niet verhuuld worden dat bij vele mensen afkeer en weerSTAND leeft. Er ontwikkelt zich een diepe kloof tussen politici die vol blijVEN houden dat het een noodzakelijk ingrijpen is uit humanitaire motieven EN DE vaststelling bij velen dat het in feite een barbaarse oorlog IS TER vernietiging van een land dat een onlosmakelijk deel uitmaakt VAN DE Europese beschaving. Deze scheiding der geesten loopt dwars door ALLE politieke en maatschappelijke organisaties.

De bommen op Joegoslavië zullen de problemen niet oplossen. Integendeel, zij destabiliseren ons continent tot op een punt dat een omvangrijk internationaal conflict niet uitgesloten mag worden. Daarom moet ER

NEDERLANDSE

regering en het parlement dienen hiervoor op te treden en de Nederlandse deelname aan de oorlog onmiddellijk te stoppen. Het is in deze *geest dat* wij u oproepen om deel te nemen aan de demonstratie op 9 mei a.s. om 13.00 uur vanaf het Beursplein in Amsterdam.

STOP DE NAVO-AGRESSIE TEGEN JOEGOSLAVIË!
STOP DE OORLOG! - DE NAVO UIT DE BALKAN!

Tot de demonstratie wordt opgeroepen door (voorlopige lijst):

AEVN, Bond van Anti-Fascisten;

Anti Interventie Comité;

ATKB (Vereniging van Vrouwen uit Turkije in Amsterdam;
Bayan International (Europe);

Bond van Joegoslavische Clubs in Nederland;

Comité Stop Starwars

DIDEF (Fed. van Democratische Arbeidersverenigingen uit Turkije);

Griekse Federatie voor Gemeenschappen van de Werkende Grieken :
Nederland;

HTIF (Fed. van Arbeidersverenigingen uit Turkije);

Humanistische Partij;

ICAD (International Committee Against Disappearances);

Internationale Socialisten (IS);

KMAN (Komitee Marokaanse Arbeiders Nederland);

KNCCA (Koerdisch Nederlands Cultureel Centrum Amsterdam)

Koerdisch Centrum Alkmaar;

Leids Anti-Oorlogs Comité;

Migrante - Europe;

NCPN;

Oecumenisch Vredesforum van Europese Katholieken;

Pauluskerk, Dominee Visser, Rotterdam;

Servische Vriendschapsvereniging Rotterdam;

Speerpunt (Marxistisch-Leninistische uitgave);

Stichting Global Reflexion/Centrum Internationale Samenwerking.

Stichting Nederland Joegoslavië;

Stichting Servisch Informatie en Cultuurcentrum Tilburg;

Volk voor Vrede;

Global Reflexion - Foundation for International Cooperation

P.O. Box 59262 - 1040 KG Amsterdam - The Netherlands

At:

Center for International Cooperation

Sloterkade 20 - 1058 HE Amsterdam - The Netherlands

Ph. ++ 31 20 615 1122 / Fax. ++ 31 20 615 1120

e-mail: office@globalreflexion.org

washingtonpost.com
 education marketplace

 brought to you by
 STRAYER UNIVERSITY AMERICAN UNIVERSITY UMUC

NEWS STYLE SPORTS CLASSIFIEDS ADVERTISING
 WORLD NATION POLITICS METRO BUSINESS & TECH HEALTH OPINION WEATHER

Senate Sidetracking Ground War Bill

By Tom Rawn

Associated Press Writer

Tuesday, May 4, 1999; 2:38 a.m. EDT

WASHINGTON (AP) -- Sen. John McCain concedes most of his colleagues don't back his move to give President Clinton unsought authority to use "all necessary force" to win in Yugoslavia -- including ground troops if needed.

Top administration officials joined with Senate leaders in urging senators to brush aside the attempt by McCain and a few other senators in a showdown vote today.

McCain, an Arizona Republican and GOP presidential hopeful, accused Clinton and his top national security advisers of working against their own interests in actively opposing the measure.

"But his irresponsibility does not excuse Congress," McCain said.

Senate Majority Leader Trent Lott, R-Miss., and Senate Minority Leader Tom Daschle, D-S.D., asked the Senate to "table," or set aside, McCain's proposal -- a move that would end all Kosovo floor debate for now. Senators on both side of the aisle said the leadership motion would prevail.

Even though the measure would nominally strengthen Clinton's hand, the White House, Secretary of State Madeleine Albright and Defense Secretary William Cohen worked hard throughout Monday for its defeat.

The administration and its congressional allies feared that keeping the measure alive would open the way to a more contentious debate and more efforts to restrict presidential authority -- as the House had done last week.

The House voted to require Clinton to seek advance congressional approval before injecting "ground elements." And, on a 213-213 tie, it even failed to support the ongoing NATO air campaign.

The legislation by McCain, Sen. Joseph Biden, D-Del., and five others would authorize the president to use "all necessary force and other means" to win in Kosovo. Ground troops weren't spelled out, but sponsors said that's what was intended.

"We're making a horrible mistake here" in not supporting a ground-

Premier Street
 - Newswatch.com
 - Britannica Internet Guide

Quiet, Splendid Escape
 Spectacular Country
 Historic Architecture
 Downtown Chic
 Grand Colonial Living

Sample
 great
JAZZ
 online

☒ **NEWS** ☐ **STYLE** ☐ **SPORTS** ☐ **CLASSIFIEDS** ☐ **MARKETPLACE**
 PRINT EDITION TOP NEWS WORLD NATION POLITICS METRO BUSINESS & TECH HEALTH OPINION WEATHER

☒ No roaming or long distance charges with AT&T Digital One Ratel Click for details.

 TravelScape.com

4-8-99

Translated from Serbian by Milo Yeliseyevich. (Translator's note: This open letter appeared in Japan's largest daily newspaper, Tokyo's Asahi Shimbun, on 4/5/99. Radiation levels from the use of depleted uranium warheads in the bombardment of Serbia are approaching those of the atomic bomb blast in Hiroshima (see www.iacenter.org). Mr. Stevan Raickovich (b. 1928) is Serbia's greatest living poet.)

BELGRADE IS ALIVE

(GREETINGS FROM HIROSHIMA)

by Stevan Raickovic

The black (half dead) telephone began ringing in my apartment the day after the bombardment of Yugoslavia and Belgrade began. A couple of moments passed before I succeeded in figuring out who had called me, and especially what kind of message I was being given.

"Stevan, good?" - was as much as I could make out... and I sensed in the accented, un-Serbian pronunciation that the speaker was obviously upset... it was a Japanese variant of our language... which is not entirely unknown to me.

"Good!" - I replied.

We repeated the same question and answer several times...

It was a woman's voice from Hiroshima, on the other side of the world, a woman whose last name is Nakajima... the sole surviving grandmother of my grandchildren, Adam and Ana. They are the children of her daughter, Miwako, and my son, Milos... who live in Brooklyn...

Mrs. Nakajima learned this single Serbian word, dobro (good), from her daughter, Miwako... This word had a variety of meanings for her... and it did not literally have reference to only disposition or health... but also to life, raw life...

And the next day, exactly at noon, my black telephone rang again.

It was the same voice from far away Hiroshima.

"Stevan, good?"

"Good!"

This time Mrs. Nakajima's voice was even more upset, and she kept repeating herself... but added a new expression:

"Belgrade, good? Belgrade, good?"

"Good! Good!" - I repeated several times. I was deeply touched.

On the third day I was on my way to the Serbian writer's house... located at (the former!) Francuska (French St.) 7... when the air raid sirens started screaming, which now meant a dangerous period of renewed NATO bombardment of Belgrade.

There was a protest taking place at the writer's house called "Five Minutes to Twelve."

At a dramatic moment like this, I had intended to read in this illustrious hall of ours a pathetic old sonnet of mine called "Stone Lullaby"... but I refrained from verse...

I instead shared with my fellow authors this newest experience of mine... It seems to me that I ended my story with these words:

"Now it is exactly noon... in my empty apartment on St. Sava Street, the black telephone is ringing in vain, with two urgent questions from distant Hiroshima: is Stevan well?... and is Belgrade alive?..."

As I am writing all this down... I recall the one Japanese word that I do know, which my son, Milos, drilled into my head a couple of years ago:

Arigato... (thank you)...

World Daily

WORLD DAILY

MONDAY
MAY 03
1999

HARRY BROWNE

Top 10 reasons to get the U.S. out of Yugoslavia

10. You can't save innocent people by bombing innocent people. If that seems to be the only way to solve a problem, you're in the wrong place at the wrong time.

9. The man in the White House leading the fight against the Serbs is well known to be a congenital liar. Why in the world would we fight and die based on his version of the facts?

8. U.S. intervention hasn't brought us a single unqualified success in decades - not in Somalia, Rwanda, Libya, Nicaragua, Panama, Iraq, Afghanistan, Lebanon, the Philippines, South Africa, Vietnam, Korea, Cuba, or anywhere else. In every case, the original reason for the intervention still exists (as with Saddam Hussein) or the enemy has been replaced by one that's equally bad (as in the case of Afghanistan or South Africa).

7. The U.S. armed the Afghan "freedom fighters," Saddam Hussein, and Manuel

is supporting the Kosovo Liberation Army, which people in our own government have called a terrorist organization. Does this mean we will be attacking the Kosovans next?

6. When Benjamin Franklin said the Constitutional Convention had given us "a republic, if you can keep it," he was reminding us that the Roman Republic became the Roman Empire and collapsed. The Romans gave too much power to their leaders, who used it to create an Empire through foreign conquest. The American Republic has long since become the American Empire. It's time to return to the peace-loving Republic.

5. The foreign adventures of our Republican and Democratic leaders have led to people in all parts of the world hating America. Don't we have enough enemies by now? Or must we turn our few remaining friends against us?

4. It may have been "a dangerous world out there" for others, but it wasn't for us until the meddling of our leaders made it so. Now it is extremely dangerous to be an American -- thanks to a series of Republican and Democratic Presidents. How long will it be before Serbs start smuggling bombs into America? (Doesn't anyone ever wonder why terrorists target us and not Switzerland?)

3. American intervention escalated a stupid, endless European conflict into World War I -- which then devastated Germany, creating the despair that led to Adolf Hitler and World War II. Have our leaders learned nothing from history? (The answer isn't just "no;" they *deliberately* ignore any history that interferes with their lust for more power.)

2. By allowing the President to fight undeclared wars, the Republicans and Democrats in Congress have violated their Constitutional oaths. It's time to respect the Constitution and stop allowing Presidents to suck us into wars that are none of our business.

And the No. 1 reason to get the U.S. out of Yugoslavia completely and immediately. ...

1. If we have a moral responsibility to fight every evil in the world, you'd better kiss your children goodbye and prepare for wars in Rwanda, Zaire, China, Russia, Croatia, Northern Ireland, South Africa, Turkey, the Sudan, Algeria, Kashmir, Angola, Sierra Leone and many other countries. Our volunteer military can't handle them all, encouraging a return of the draft -- and your children and your grandchildren probably won't be exempt next time. Airstrikes can't do the job, so your children will be slogging through the mud of Europe, Asia, or Africa -- sleeping in filth, in cholera, risking their lives as they become hardened killers. Is that what you want?

Here's a bonus reason to get out of Yugoslavia -- the most important reason of all. ...

War is almost always the first resort of politicians. But for a free country, it should be the very last resort. America should be the symbol of liberty and peace -- not big government and war making. Why does it seem that only Libertarians understand this on issue after issue after issue? Why is it so hard for Democratic and Republican politicians to resist war consistently? Are they so in love with big government that they will use any excuse to make it bigger?

You don't need to reply to the question. We all know the answer.

Harry Browne was the 1996 Libertarian Party presidential candidate. Many of his articles are published at his [website](#).

Take Back America

CLICK

[GO TO HARRY BROWNE'S ARCHIVE](#)

[CONTACT WND](#) | [SUPPORT WND](#) | [GO TO PAGE ONE](#) | [SEARCH WND](#)

World DAILY

© 1999 Western Journalism Center

This page was last built 5/3/99, 3:14:33 AM. Site scripted with
UserLand Frontier.

Direct corrections and technical inquiries to
webmaster@worldindaily.com

Bommensaldo

Kosten

- massale ontvolking en etnische zuivering Kosovo
- moorden op Kosovaarse burgers
- immens vluchtelingenprobleem in Zuidoost-Europa
- binnenlandse positie Milosevic versterkt
- nationalisme Serviërs aangewakkerd
- internationaal recht op flagrante wijze geschonden
- geweldstaboe (zeker sinds 1945 dé grondregel van internationale politiek) ondergraven
- relatie van Westen en Rusland tot onder het vriespunt
- sfeer in Veiligheidsraad voor lange tijd verziekt
- Verenigde Naties gemarginaliseerd
- verhouding tussen Kosovaren en Serviërs definitief kapot
- politiek compromis (zoals dat van Rambouillet) over Kosovo lijkt verder uitgesloten
- Montenegro gedestabiliseerd, positie van aanhangers Milosevic aldaar versterkt
- Macedonië gedestabiliseerd
- Amerikaanse militairen gevangen genomen
- burgers omgekomen in Joegoslavië
- separatisme elders in de wereld gelegitimeerd en bemoedigd
- NAVO manoeuvreert zich in positie waarin oorlogslogica noopt tot inzet van grondtroepen, met alle ellende van dien

Baten

- NAVO voorkomt gezichtsverlies

Hant.
Wilt u vrijdag
avond even
checken of dit
dan nog het
geval is?
Rob

'Vertrouw niemand, zelfs ons niet'

DOOR PETER VAN DER HOEST

Veran Matic, directeur van het tot zwijgen gebrachte onafhankelijke radiostation Radio B92 in Belgrado, wist nog vlak voor het sluiten van zijn zender dit door de microfoon te zeggen: 'Vertrouw niemand, zelfs ons niet'.

Daar moet ik regelmatig aan denken als ik op zoek ben naar websites die zich op een of andere manier bezighouden met de oorlog om Kosovo. Vind ik ze en spit ik ze door op nieuws, dan scrollt onmiddellijk in een denkbeeldig venstertje bovenaan mijn scherm de uitspraak van Matic voorbij: 'Vertrouw niemand, zelfs ons niet'.

Ik zou wel heel graag vader Sava willen vertrouwen. Vader Sava is een Servische orthodoxe monnik die een pracht van een website heeft. Die beheert hij vanuit het eeuwenoude klooster Decani hoog in de bergen in het zuiden van Servië. Hij maakt gebruik van alle moderne middelen als elektronische post, e-mail, nieuwsbrieven en de mogelijkheid om direct met me te praten via een chatbox. In een persoonlijke brief via mijn e-mailadres vraagt hij me geld te storten op een in Amerika geopende bankrekening. Het geld

zal worden gebruikt om alle slachtoffers van dit weerszinwekkende Balkanconflict te helpen: Serviërs, Albanezen, Turken, Montenegrijnen, zigeuners. Hij zegt me dat hij de zegen heeft van de patriarch en nodigt me uit te surfen naar zijn site Kosovo Daily News. Daarop zal ik dagelijks het laatste nieuws aantreffen over het werkelijke kwaad van de oorlog: het mensonterende gedrag van vriend en vijand. Onafhankelijk nieuws, stelt hij met nadruk, verkregen via Reuters, AP, AFP, UPI, New York Times, Washington Post en Christian Science Monitor.

Vader Sava voegt er nadrukkelijk aan toe dat we op die site ook nieuws zullen aantreffen van onafhankelijke bronnen uit Servië en Kosovo.

Blieb. Daar verschijnt weer dat venstertje. 'Vertrouw niemand, zelfs ons niet'. Heeft vader Sava nog wel de controle over die site? Of zit er een geïnformeerde nerd van het ministerie van propaganda mij nu grotelijks te belazeren, terwijl vader Sava met een prop in de mond en vastgebonden op een stoel toekijkt? Of erger misschien: is vader Sava 'om' en klopt hij daar boven op die berg een tekst in die de nerd ter plekke verzint.

Toen de oorlog begon, zat vader Sava volgens Press Now wel degelijk zelf achter zijn toetsenbord. Press Now is een vanuit Amsterdam opererende organisatie van en voor onafhankelijke media in het vroegere Joegoslavië en wordt gesteund door Pax Christi, het IKV en de Nederlandse Vereniging van Journalis-

ten. Hij werd toen zelfs uitvoerig geciteerd door Amerikaanse magazines als Wired en Salon, die geen seconde twijfelden aan zijn emotionele verslag over een NAVO-bombardement op het dorpje Granica, even ten westen van Belgrado. Maar ja, de oorlog was nog jong en wie twijfelt er nou aan een monnik die zich op je beeldscherm ontrolt met de welkomstgreet 'Drobodoli - Christ is born, glorify him'. 'Dominees liegen niet, hè pa?', zei ik als kind op zekere dag tegen

mijn goedgegelovige vader en ik weet nog goed dat hij zweeg. Een week later hoorde ik hem tegen moeder zeggen dat ze dominee hadden gearresteerd toen hij bezig was aan zijn preek voor de komende zondag.

De NAVO liegt niet, hè pa? Was het echt waar wat NAVO-woordvoeder Jamey Shea enkele weken geleden als verklaring gaf voor de onbereikbaarheid van de NAVO-site? Hadden hackers in Belgrado werkelijk ingebroken in de computers van dit onneembaar geachte bolwerk van technologisch vernuft? Shea zei dat één persoon hem tweeduizend e-mails per dag had gestuurd, waardoor er een onvermijdelijke, bijna dodelijke constipatie was ontstaan. Hij zou zich hebben bediend van de beproefde methode 'Ping of death', waarmee computers op afstand kunnen worden platgelegd. Hij zei ook dat hackers uiterst gemene macrovirussen op het NAVO-computersysteem hadden afgevuurd.

Toen Shea dat zei, dacht ik meteen: wie een Tomahawk door het wc-raampje van Milosevics buitenverblijf kan jagen, die kan zich toch zeker wel wapenen tegen een paar puistige computernerds? Of was dit slechts bedoeld om het verhaal van die NAVO-diplomaat, die een dag la-

ter met het verhaal kwam dat deze streken heel goed aantoonde hoe zorgvuldig Servië zich op deze oorlog had voorbereid, geloofwaardig te maken? In ieder geval kan ik u verzekeren dat elke beginnende internetter die een hekel aan mij heeft mij, als hij dat wil, in een dag tijd tweeduizend e-mails kan sturen, ook als die kolere-streek opkomt als poep. Daar hoeft hij echt niet maanden van tevoren voor in de loopgraven te gaan.

'Vertrouw niemand, ook ons niet'. Voor mij is hiermee het internet heel aardig ontmaskerd. Ga maar na: miljoenen internetters over de hele wereld krijgen van hun provider gratis twee tot vijf megabyte om er op een eigen, heel simpel te maken homepage op los te fantaseren.

Dat is goed. Moet niet worden verboden. Maar het zou handig zijn als Microsoft of Netscape in hun nieuwe browsers standaard de met geen mogelijkheid weg te beitelende tekst 'Vertrouw niemand, zelfs ons niet' zou

meeleveren.

Dat houdt vriend en vijand scherp.

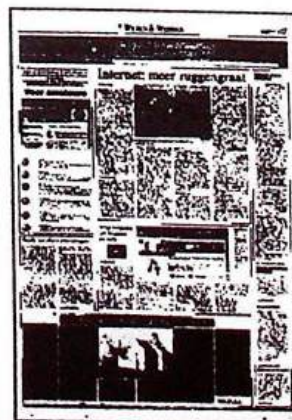
Haarlems Weekblad
Groot 5/5/99

Gezien aan de rand van de stad

Of ze maar even snel willen opschieten met het bevrijden van Kosovo want over drie weken ga ik met vakantie. Naar Lefkas, een Grieks eilandje ongeveer 60 km onder Albanië en dat ligt echt niet te ver voor een domme bom.

Gelukkig is Mient Jan Faber 'om'. Eerst fel voorstander van de kruisraketten op Belgrado en nu weer net zo tegen als toen op het Museumplein in 1981. Het gerucht gaat zelfs dat Mient Jan Milosevic een knuffelwand heeft gestuurd.

Mijn vrouw en ik hopen er het beste van en hebben voor de zekerheid een oorlogvakantieverzekering gesloten.

LEZERSBRIEVEN Kosovo (1)

In BN/DeStem van zaterdag j.l. stond een grote advertentie waarin werd opgeroepen om een bijdrage te storten op giro 555 ten bate van de vluchtelingen uit Kosovo. De advertentie werd gesteund door een aantal stichtingen, B&W en alle politieke partijen behalve de SP en de Parel van het Zuiden. De SP deed niet mee omdat ze tegen de aanvallen van de NAVO zijn. De Parel van het Zuiden staat wel achter de NAVO-acties en steunde ook de oproep. Hoewel wij ons daar wel voor opgegeven hadden, stonden wij er helaas niet bij. Dat betreuen wij en willen dat langs deze weg duidelijk maken. Wat in Kosovo gebeurt is alleen te vergelijken met de deportaties van de joden door de nazi's. 55 jaar na het beëindigen daarvan konden wij ons niet meer voorstellen dat dit zich zou herhalen. Milosovic en de zijnen moeten weten dat de rest van de wereld dat niet kan toestaan en dat ze uiteindelijk als oorlogsmisdadigers berecht zullen worden. Ze moeten echter hun verdere leven weten dat ze overall waar ze zich bevinden, opgepakt kunnen worden. Ze moeten opgejaagd worden tot ze zich vrijwillig melden of er dood bij neervallen.

Breda,
J. Lounisse,
B. Boer

Kosovo (2)

De nieuwe taakstelling van de NAVO-landen, daar kunnen we nog wel even mee vooruit. Na Joegoslavië, wat dan? Turkije bijvoorbeeld. Dat gedoe met die Koerden: worden onderdrukt, vermoord en verjaagd: een PKK-legertje hebben ze al en een eigen land wil maar niet lukken. Turkije dus maar royeren als NAVO-lid en zo nodig raketten en bommen erop. Istanbul, Ankara: doelen genoeg. En dan? Nou... eh... Israël misschien? Wie weet pleit Mient Jan Faber van het Interkerkelijk Vredesberaad dan weer voor inzet van grondtroepen en is Marijke Vos van GroenLinks daar ook bepaald weer niet op tegen. En daarna? Tsja... is in Tsjetsenië niet iets soortgelijks aan de hand? Op naar Rusland dus. Daarna China, want die bezetting van Tibet deugt niet, en Indonesië, de inlijving van Nieuw-Guinea en Oost-Timor kan nog steeds niet door de beugel. Meten met twee maten. Daarom

drinkt ex-dictator Pinochet in Engeland een kopje thee met Margaret Thatcher. Zou Milosovic ook mogen aanschuiven straks? We krijgen het nog druk, vooral met ons geweten.

Leeuwarden,
J.H. Drost

Kosovo (3)

Hoevelen van ons zijn nodig om dit aardse machtspeel te transformeren tot iets wat werkelijk door een redelijk denkende meerderheid als heilzaam voor de gehele schepping beleefd wordt? Met de kapitalen die gespendeerd worden met onder andere raketten kan de hele wereld alle vluchtelingen een comfortabel leven geven! Maar meer. Er is blijkbaar 'iets' gaande, onder ons mensen, waarvan wij menen dat wij dat alles in de hand hebben. Ik wens ons allen toe: 'De kunst van het sterven' creatief 'uit te leven'.

Hoek,
G. Calon

Kosovo (4)

Een avondlang tv op drie netten. Uitstekende en onbaatzuchtige inspanning van zovelen voor financiële steun. Voor hulp om onnoemelijk leed dragelijk te maken. Geld van vele bewogen Nederlanders en van ontroerende activiteiten! Geweldig... Maar onlangs werd, met een enkele pennestreek een bedrag overgemaakt - zowat het dubbele van bovengenoemde actie voor een (onaf) schilderstuk met veelgekleurde blokjes. Geld van wie? Voor Wie? Hoeveel Nederlanders begrijpen deze overdracht? Een klein percentage kunstkeners en kunstminnaars zal tegenwerpen dat deze zaken niet kunnen worden vergeleken. Voor mij is de balans zoek.

Oosterhout
C.F.H.M. Leenders-de Kort

Kosovo (5)

Uiteraard moet Nederland verdreven Kosovaren toelaten. Wellicht kan er extra ruimte worden gecreëerd door uitgeprocedeerde asielzoekers die zich onder valse voorwendsels hebben aangemeld, terug te sturen. De arme stakkers die in Albanië creperen, moeten we plaats bieden.

Breda,
C.M. Portier-De Deugd

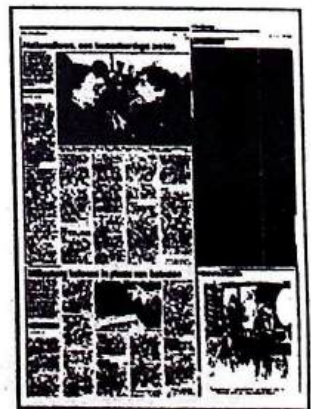
Kosovo (6)

In september 1944 moesten iets minder dan 100.000 inwoners van Arnhem binnen een week hun huizen verlaten en ergens in het bezette Nederland een onderkomen vinden. Mijn ouders en ik kwamen in Hoenderloo op de Veluwe terecht. Enige dagen later stond ik met nog ongeveer veertig Arnhemmers aardappels te rooien op een veld van vele hectaren. Er was geen dieselolie, machinaal rooien kon niet meer. Midden op de zeer zonnige dag verschenen er zes Spitfire-jachtvliegtuigen boven ons en die vlogen in de richting van de zon. En keerden even later in duikvlucht terug om ons beter te kunnen bekijken. 'Gewoon doorwerken' werd geschreeuwd. We dachten dat ons laatste uur geslagen had. Maar gelukkig waren de piloten opmerkzaam genoeg en lieten ons met rust. En daar denk je dan aan terug bij het zien en lezen van dat drama van de doodgeschoten burgers in Kosovo.

Roosendaal,
A. Baljet

Kosovo (7)

De klaagzang lezende van de in 1991 reeds uit Kosovo naar ons land gevluchte IND-tolk, wekte verbazing en woede bij mij op. De verschrikkelijke ervaringen die de huidige vluchtelingen in hun land hebben ondergaan kunnen wij hier niet ongedaan maken. Maar voor de dingen die het leven om te beginnen weer enigszins draaglijk maken, daarvoor zou mijn familie in '40/'45 (een goed gevulde maag en een warme douche was toen een luxe) gaarne in de rij zijn gaan staan, nadat onder andere ons huis door vijandelijk vuur onbewoonbaar was gemaakt. Wat mij woedend maakte, is het gegeven dat de tolk niet heeft begrepen dat een goede organisatie en administratie onvermijdelijk en van intens belang is voor vluchtelingen en hun eventueel nog elders verblijvende fa-

LETTER & GEEST

ATTENTIE! DE VIJAND BOVEN BELGRADO!

door Biljana Srbljanovic

Een paar dagen voordat de laatste acte van deze tragedie van ons begon, begroette een of andere generaal van ons leger jonge recruten met een geëxalteerde oproep, met een hoera voor de naderende dood. Als de dood onvermijdelijk was, dan moest hij zich maar haasten; dan was het beter dat wij allen tezamen ons noodlot aanvaardden door het tegemoet te stormen, was het beter de laatste stap te zetten naar het graf en de hemelse glorie, roemrijk te sterven en met een (weliswaar voor eeuwig bevroren) glimlach de geschiedenis in te gaan, was het beter tot en met de laatste man om te komen dan – te leven.

Leve de dood! jubelde de generaal, zoals eens het Spaanse Vreemdelingenlegioen met zijn 'Viva la muerte!'. De echo van deze necrofiele oproep verbreidde zich door de lucht van Belgrado naar Pristina en weer terug, doorbrak de geluidsbarrière, bereidde ons voor op wat komen ging.

Met de eerste bom verloor ik mijn werk, niet zomaar één job maar meerdere tegelijk, jobs waaraan ik hardnekkig had vastgehouden om hier te kunnen leven. Bij de eerste explosie sloot mijn Amerikaanse agentschap, sloot mijn leeggeveegde faculteit, sloten de theaters waar mijn stukken werden gespeeld, kwam er een einde aan de onafhankelijkheid van de krant waarvoor ik had geschreven.

Bij de tweede explosie hielden mijn bewegingsvrijheid en vrijheid van meningsuiting op. Bij de derde verdween mijn verlangen om hier verder te leven. Toen begon de oorlog.

ven van eenvoudige menselijke zelfkennis bij de burgers van dit land: ondanks de gevallen van verkiezingsfraude, ondanks de intimidatiemethoden en ondanks de vernietiging van de economie hebben zij deze man toch maar liefst een decennium lang aan de macht geduld en gehouden.

De luchtaanvallen van de Navo hebben binnen één enkele dag bereikt waarvoor Milosevic jarenlang heeft gevochten: de onafhankelijke media werden tot zwijgen gebracht – want het is oorlog; alle burgerrechten werden buiten werking gesteld – het is immers oorlog. De oppositie viel uiteen door de angst voor de gevolgen, want we hebben tenslotte oorlog. Het toch al grote aantal lijken dat zich hier sinds jaar en dag heeft opgehoopt, werd nog groter, want, mocht u het vergeten zijn, we zijn in oorlog!

Anderzijds was de strijd die oppositionele of onafhankelijke individuen en bewegingen hier in de meest uiteenlopende vormen hebben gevoerd, niet sterk genoeg om een duidelijk verdorven regime ten val te brengen. Er zijn geen goede en slechte volkeren, maar er zijn wel goede en afschuwelijke regeringen. En de huidige is meer dan afschuwelijk. Deze vreselijke luchtaanvallen komen voor haar rekening, de vele verschrikkingen in Kroatië en Bosnië, in Kosovo en ook in Servië zelf komen voor haar rekening. Zij is de vijand van dit volk, de vijand van de burgers van dit land.

Vandaag, de eerste dag op weg naar het einde, onderwerp ik mij aan een zelfonderzoek. Is wat ik heb geschreven wel voldoende geweest, heb ik mijn stem genoeg verheven, had ik misschien meer tot stand kunnen en moeten brengen? Te zwak, te selectief, te

den. Het paradoxale is dat niemand hem ooit heft gezien, we horen alleen telkens wegzijn stem.

Soms horen we eerst de explosie, en pas daarna melden de sirenes en Avram zich. Soms meldt Avram zich ook bijtijds. Elk optreden besluit hij met het woord 'Einde!'. De mensen vragen zich af of hij eigenlijk wel bestaat, of dat zijn voor dit land ongebruikelijke naam een pseudoniem is voor een groep burgers, voor een *braintrust*, voor een verzameling luidruchtige robots, die allen tezamen steeds hetzelfde herhalen: „Attentie, attentie, gevaar boven Belgrado! Einde!” Trouwens, dit is volstrekt niet het einde. Dit is pas het begin.

van de beroemde protesten houden. „De onzen zitten nu in de kelders, terwijl deze mensen juist uit de kelders tevoorschijn zijn gekomen,” probeer ik mezelf wijs te maken. De 'verzetsconcerten' zijn al een verplichte oefening geworden. Een zanger of toneelspeler die bedacht is op zijn carrière moet zich op het plein laten zien. Velen komen vrijwillig. Sommigen gedragen zich zelfs overijverig. Aan de gezichten van de overigen lees ik af dat zij erbij moeten zijn. Ik daar-entegen moet niets. Rustig wandel ik naar huis.

De vierde dag

Sinds ik helemaal geen werk meer heb, lijken mijn dagen op elkaar. Ik sta vroeg op, ga naar de weekmarkt, doodt de tijd tussen de marktkramen. Een paar dagen voor het bombardement was ook ik ten prooi gevallen aan de algemene hysterie van de hamsterinkopen. Mijn keukenkastjes puilen uit van het beschuit (dat ik niet eet), van de conserven (waarvoor ik geen blikopener heb), van de kaarsen en lucifers (ook al is er stroom), van de batterijen (voor een transistorradio die ik niet heb). Het aanbod op de markt is in dit seizoen toch al niet groot. Bij alle kramen hetzelfde: radijsjes, uien, groene sla. Elke dag zoek ik de mooiste radijsjes uit, denk lang na, wik en weeg.

Ik heb toch niets anders te doen: kranten lees ik niet omdat ze als gevolg van de censuur allemaal hetzelfde zeggen, ik heb geen werk, dus verdien ik geen geld, en uit angst dat ik me nader met dit feit ga bezighouden, besluit ik helemaal op te houden met denken. Liever overleg ik bij mezelf welk bosje voorjaarsuien ik vandaag nu eens zal kiezen, welke soort sla ik neem.

door grote angst bevangen. Mijn dagelijkse mokka, die ik in de stad drink, op een draaglijke plek waar buitenlandse journalisten en wij (daarmee bedoel ik alle gelijkgezinden) contact met elkaar hebben, ging vandaag gepaard met gesprekken over het kriegsrecht. Alle aanwezigen hebben het, de mond achter de hand verscholen, over lijsten met namen van onbetrouwbare burgers – lijsten die niemand heeft gezien – en over stadions waarin de mensen die op deze lijsten staan worden bijeengedreven.

Merkwaardigerwijs zijn juist diegenen het bangst die zo duidelijk partij kiezen voor het regime dat ze hooguit op een lijst van bijzonder verdienstelijke staatsburgers zouden kunnen staan. Daarmee laten ze de ware drijfveer zien van hun trouw aan het regime: de gewone, banale angst. Misschien weten ze zelfs dat ze geen gevaar te duchten hebben, maar willen ze juist vanwege deze angst dat hun naam wordt genoemd, „voor het geval dat de anderen overwinnen”. Hun naam op de lijst van de onbetrouwbaren moet dan een gratis bijlet voor de verdere reis worden. Ik vind dat ronduit belachelijk. Dit systeem is in alles zo inefficiënt dat het helemaal niet in staat zou zijn tot een openlijke uitschakeling van de tegenstanders van het regime. Anderzijds rijst, als je er nog eens goed over nadenkt, de vraag of Arkan (het hoofd van de paramilitaire moordcommando's en tevens eigenaar van de voetbalclub 'Obilic Belgrad') misschien toch wist waarom hij een nieuw voetbalstadion in speciale uitvoering heeft gebouwd.

De zesde dag

Onder 'oorlogswoeker' verstaat men de illegale deviezenhandel, de ver-

gareten worden op samenzweerderige toon besteld, als ging het op z'n minst om heroïne of wapens.

De achtste dag

Sinds het begin van de luchtaanvallen heb ik niet meer zo hartelijk gelachen, zei ik toen ik een vriendin vertelde over een van mijn belevenissen. Twee jonge zigeunerinnen, twee tieners, lopen mij op straat voorbij. Leuk om te zien en mooi opgemaakt, maar vol zorgen. Zegt de ene tegen de andere: „Zaklina, ik ben zo vreselijk bang voor de bommen. Wat moet ik doen als ik doodga?” Mijn vriendin lacht met me mee. De vraag is in zijn absurditeit komisch en treurig tegelijk. Tussen twee haakjes, al degenen die weigeren de schuilkelders in te gaan vertrouwen op het vermogen van de vijand om zijn doelen met grote precisie te raken. Gebouwen, zelfs in het centrum van de stad, worden vernield, maar op een merkwaardig chirurgische manier. Al in het huizenblok eraansta is niet meer dan een trilling te bespeuren. „Waanzinig, die westerse technologie”, hoor ik iemand in het voorbijgaan zeggen.

De tiende dag

Men is begonnen met de speciale verdediging van de infrastructuur van de stad. De overheid roept de mensen op om de bruggen op te gaan en met hun lichamen te redden wat te redden is. De bestuurlijke top, de partijbonzen en hun gevolg doen mee met dit gevaarlijke en noodlottige spel. Dat zie ik op de televisie. Op een van de bruggen, waarover ik naar mijn faculteit rijd, hebben zich al degenen verzameld die dit kwaad op hun geweten hebben. De held van het stuk is er natuurlijk niet, hij is nog niet op de brug.

minste eerlijk en gewetensvol is, verloopt pijnlijk. Bij mij vond zij plaats op de eerste dag van de luchtaanvallen. De tien jaren durende heerschappij van een klassieke tiran, die zijn volk als gepeupel behandelt, heeft tragische gevolgen: drie oorlogen, honderdduizenden doden, miljoenen vluchtelingen en verdrevenen, ongeneeslijke trauma's. Er bestaat geen twijfel over dat Slobodan Milosevic als crimineel de geschiedenis zal ingaan, en wel als een zware crimineel, schouder aan schouder met de grootste misdadigers van de wereld.

Maar de mensen in dit treurige land zullen niet alleen de geschiedenis ingaan als slachtoffers van zijn manipulatie.

Hoewel ik tegen het beginsel van de 'collectieve schuld' ben, en hoewel ik gekant ben tegen de opvatting dat er iets bestaat wat sterker is dan de individualiteit van de mensen, stemmen een paar feiten mij toch tot nadenken. De vernietigende kracht van de bommen, de dood die zij brengen, de vluchtelingencolonnes, de massahysterie, de voortdurende angst en de panische moed zijn verschrikkelijk. Maar minstens even verschrikkelijk is het uitblij-

ven van de mensen die zelf nog minder hebben gedaan? Met degenen die de naam van de president met erotische hartstocht hebben uitgeroepen, die zijn ingelijste foto's als vergulde ikonen hebben volgekwijld, die met zijn vlaggen hebben gezwaaid, die volgzaam slachtoffers zijn geweest maar ook meedogenloze beulen? Wat nu nodig is, is zelfkennis en een soort Servische denazificatie. Anders is alles voor altijd naar de bliksem.

De tweede dag

Zestig seconden sirenegeloei kondigen gevaar uit de lucht aan. Op de tweede dag hebben zelfs kinderen en huisdiere het principe doorgekregen. Tegelijk met de sirenes meldt zich op de televisie een 'staf voor de verdediging van Belgrado', die ons verklaart wat wij zojuist hebben gehoord. Een man met de naam Avram Israel, de woordvoerder van de staf, herhaalt daarbij buiten het beeldscherm steeds de volgende zinnen: „Belgradoërs, attentie, attentie! Belgradoërs, attentie, attentie! De vijand is boven Belgrado! Gaat u direct naar uw schuilkelders! Einde!” In de kortste keren is Avram Israel de bekendste man van Belgrado gewor-

den. Het is niet alleen de naam die de mensen verheerlijkt, goede kanten daarvan; gevoel voor humor, optimisme, geloof in veranderingen – en van de klassieke politieke bijeenkomsten. Een mengsel van verenigd rechts en vals links, met de strikte verplichting de leider te verafgoden, zelfs al moet men zichzelf daartoe verloochen – dat zijn de 'target'-concerten op het Belgrado-plein.

Zo onnatuurlijk als deze liaison is, zo monstrueus zijn ook haar vruchten. In plaats van de bondige protestleuzen van weleer overheersen nu gekwelde humor, grove vulgariteit en geschreeuw tegen de vijanden van de leider – dus tegen de hele wereld. In plaats van nadenkende gezichten: een ontketend, krankzinnig optimisme. De enige resterende waarde van deze samenleving, het protest, dat twee jaar geleden bijna de loop der geschiedenis had veranderd, heeft zich nu geprostitueerd, en wel voor de ogen van degenen die eraan hadden deelgenomen, voor de ogen van ons allemaal. Zo makkelijk laten mensen zich manipuleren. Zij hebben weliswaar geen kwade bedoelingen, maar ze denken gewoon niet genoeg na. „Dat zijn niet dezelfde mensen”, troosten wij ons, waarbij we onszelf graag voor de ware veteranen

van de dag het meest in beslag heeft genomen, ga ik ten slotte naar huis om het middageten klaar te maken. De eetstoornis die, naast de slaapstoornis, als een klassiek syndroom met oorlog gepaard gaat, manifesteert zich bij mij in de vorm van vraatzucht. 's Middags en 's avonds kook ik 'bommenmaaltijden' en dwing mijn vriend deze geweldige hoeveelheden samen met mij naar binnen te werken.

De vijfde dag

Alle media berichten erover dat de burgerlijke wetten zijn afgeschaft en dat de burgerlijke rechtspraak nu in handen is van de krijgsraad. Op desertie, defaitisme, verraad, oorlogswoeker en iets wat 'politieke criminaliteit' wordt genoemd, staan de strengste straffen. Bovendien heeft de staat het recht om alle telefoons door zijn vertegenwoordigers te laten afluisteren, om zonder huiszoekingsbevel privéwoningen binnen te dringen, om eigendommen (in het bijzonder voertuigen) in beslag te nemen en te onteigenen, om alle verdachte personen te arresteren en hen zonder gerechtelijke procedure op speciaal daarvoor bestemde plaatsen vast te houden.

De 'onafhankelijken' zijn blijkbaar

koop van buitenlandse sigaretten. Hoe onzinnig dat is blijkt wel hieruit dat tot nog toe niemand ergens anders geld heeft gewisseld dan op straat. De banken houden vast aan de officiële, oneerlijke, half zo hoge wisselkoers, waar niemand zich iets van aantrekt. Evenzo vormen sinds het laatste economische embargo de sigarettenverkopers op straat een haast iconografisch element van Belgrado en van de andere grote steden in Servië. En deze straatverkopers zouden nu onze gevaarlijke vijanden zijn in de grote, door het noodlot gewilde veldslag tegen de hele wereld?

In de staatswinkels worden alleen maar sigaretten van binnenlandse makelij aangeboden (puur gif), en zelfs die zijn er niet. Om de gespaarde mark te wisselen tegen dinars, die ik nodig heb om te leven, moet ik dus op een idee komen. Dat geldt ook voor de deviezenhandelaars. Het is lente in Servië, de narcissen staan in bloei, heel Belgrado is geel van de bloemen. De deviezenhandelaars zijn plotseling in bloemverkopers veranderd. Weliswaar met slechts één bos bloemen in de hand. Die dient om aan het oog te onttrekken hoe zij heimelijk bundeltjes bankbiljetten uit hun zak halen. De si-

ruimten, ver weg van ons gewone sterfelingen. Hen allemaal bij elkaar te zien is voor een overtuigde pacifiste als ik een zo grote uitdaging dat ik een ogenblik in de verleiding kom geen pacifiste meer te zijn. Later zal ik, als het moet, zwemmend naar de faculteit gaan.

De twaalfde dag

Overvoerd met nieuwsberichten van de vaderlandse en internationale televisie probeer ik uit de warboel van propaganda de juiste informatie te filteren. Mijn methode is als volgt. Het hoofd van de leidende partij houdt een toespraak voor de 'spontaan' bijegekomen burgers van een Servische provincie stad. De inhoud komt hierop neer: „De vijanden zouden er beter aan doen geen propagandistische pamfletten af te werpen waarmee ze ons Serviërs zogenaamd de ogen willen openen. Hun ogen zullen voor altijd gesloten blijven. Zij zullen zelf nergens meer een plek vinden, noch op de aarde noch onder de aarde, noch op een mensen- noch op een hondenbegraafplaats!”

Wat steek je hiervan op, behalve dat de redenaar een morbide type is? Je komt erachter dat ergens in Vojvodina pamf-

Met maskers op en messen aan de gordels

door Jan Bezemer en Nicole Lucas

In Nederland dempt de brede steun voor het Navo-ingrijpen vrijwel elk debat. Voor tegengas moet je al gauw over de grens zijn, waar minder eenstemmigheid heerst. De Belgische slavist Raymond Detrez is bovenal wetenschapper. Hij laat zich dan ook moeilijk verleiden tot al te polemische uitspraken. Maar zijn doorleefde kennis van de volkeren en de cultuur op de Balkan brengt hem

desondanks al gauw in botsing met de ongenueanceerde oorlogsretoriek. „Servië is altijd alleen maar negatief benaderd. Er is weinig begrip geweest voor wat in Servië leefde.”

Detrez gelooft niet dat het ingrijpen van de Navo in Kosovo alleen is ingegeven door afschuw over de etnische zuiveringen of het voorkomen van een humanitaire ramp. Het westen treedt in zijn ogen bepaald niet belangeloos op: „Interventies als deze gebeuren alleen als de grote mogendheden daar belang bij hebben. Dat is ook nu het geval. Kijk, er is een vacuüm ontstaan, na het einde van de Koude Oorlog en dat vacuüm wordt gevuld door de sterkste macht en dat is nu het westen, de Navo. In Polen, Hongarije en Tsjechië vullen ze het vacuüm op een legale manier, op de Balkan gaan ze slinker te werk. Ze zijn aanwezig in Bosnië, Mace-

donië, Albanië en straks in Kosovo.”

„Er zijn ook wel degelijk economische belangen. Er is heel veel olie in Albanië, veel meer dan de Albanen zelf wisten. Er is ook sprake geweest van een oliepijpleiding die van de Zwarte Zee via Servië naar de Adriatische kust zou lopen.”

„Ik weet niet of de publieke opinie zo vreselijk aandrang op een interventie. De publieke opinie in België is in ieder geval verdeeld. Meer dan in Nederland. Publieke opinie bestaat natuurlijk, maar verandert vlug. In welke mate houden *decisionmakers* daar eigenlijk rekening mee? Misschien is het eerder omgekeerd en wordt de publieke opinie gemaakt in functie van een bepaalde politiek.”

„Als het humanitaire doel van deze interventie was de bevolking van Kosovo te beschermen, dan is dat totaal mislukt. Ofwel men heeft de etnische zuivering niet voorzien, dan kun je twij-

felen aan de competentie van de Navo-leiders. Of ze hebben de humanitaire ramp wel voorzien, dan zijn het schurken dat ze hebben doorgezet. De derde mogelijkheid, daaraan durf je bijna niet te denken, is dat de crisis zich precies voltrekt zoals ze willen. Want zo lang het de bedoeling van de internationale gemeenschap is dat Kosovo binnen de grenzen van Servië blijft, dan is het strategisch juist dat het bevrijdingsleger UCK wordt uitgeschakeld, dat het niet te sterk is aan de onderhandelingsstafel. Afgelopen zomer heeft de Navo de Serviërs toch ook laten begaan in hun strijd tegen het UCK?”

„Het probleem is dat de oplossing die de internationale gemeenschap voorstaat, namelijk autonomie binnen Servische grenzen, door geen van de twee partijen gewenst wordt. Zo heb je als interventiemacht eigenlijk twee tegenstanders. Dus moet je zorgen dat die

twee politiek en economisch ongeveer even sterk zijn.” „Albanen en Serviërs zijn Balkanvolken en hebben veel gemeen. Ze hebben precies dezelfde karaktertrekken. Op de Balkan heb je een cultuur, heb je tradities die voor de Serviërs en de Albanen precies hetzelfde zijn. Beiden hebben dat martiale, de verering van de held. Het pacifisme van de Albanese leider Rugova is eigenlijk heel uitzonderlijk. Lijdzaamheid ligt niet in hun traditie. Dat zie je aan die UCK-soldaten. Vechten gaat hen goed af, schieten, met maskers op en messen aan de gordels.”

„Rugova had geen andere keus dan het pacifisme te prediken. De Albanen realiseerden zich dat ze militair geen kans hadden tegen de Serviërs. Dat hebben ze nu nog altijd niet. Doel van het optreden van het UCK is vooral geweest om internationaal interventie uit te lokken. Dat was hun enige kans op een onafhankelijk Kosovo.”

„Zoals elk guerillaleger verbergt het UCK zich in de dorpen, en betreft het de boeren bij de strijd. Het Servische leger wil het UCK te lijf en, omdat men niet al te subtiel te werk gaat, branden ze dan zo'n dorp plat. Dat deden de Amerikanen ook in Vietnam. Zo pak je een guerillaleger aan. Dan is de stap naar etnische zuivering niet zo groot meer. Die zuiveringen zijn pas op grote schaal begonnen in januari, februari, toen het voor de Serviërs duidelijk werd dat Rambouillet niets zou worden en dat militaire interventie onvermijdelijk was.”

„Ik denk dat de Serviërs vooral wilden vermijden dat het UCK als grondleger gebruikt zou worden. Iets vergelijkbaars hebben ze tenslotte al eerder meegemaakt, in Kroatië in 1995. Het Kroatische leger kreeg volop logistieke steun van de Amerikanen en heeft toen 250.000 Serviërs uit de Krajina verjaagd. Om dat nu te voorkomen,

Ontheemden in mobiele woningen

1-5-94
Navo wil verplaatsbare dorpen bouwen voor Albanezen

Van onze verslaggeefster
AMSTERDAM - De Navo broedt op een plan om Kosovaren in Albanië onder te brengen in noodwoningen. Generaal Reidt, commandant van de Navo-troepen in Albanië, gaat hier binnenkort over praten met de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR.

Met de bouw van verplaatsbare noodwoningen hoopt de Navo ook op langere termijn het leed van de Albanese vluchtelingen enigszins te verzachten. De woningen zijn niet alleen nodig om de vluchtelingen, als de crisis nog lang gaat duren, straks de winter door te helpen. Ze kunnen ook makkelijk verplaatst worden naar Kosovo, als de vluchtelingen uiteindelijk kunnen terugkeren. De huizen van de meeste Albanese vluchtelingen zijn door Joegoslavische milities in brand gestoken direct nadat zij waren verlaten. De wederopbouw van Kosovo zal

nog lang op zich laten wachten. Nederland staat positief tegenover dit plan. Maar woordvoerder Veen van defensie benadrukt dat de deelnemende Navo-landen niet het initiatief nemen. „Nederland wacht een verzoek af van de VN-vluchtelingenorganisatie. Uiteraard staan we positief tegenover alle suggesties die het leed van de vluchtelingen kan verzachten.” Generaal Reidt wil hele Kosovaarse dorpen bouwen in Albanië, waar Kosovaarse dorpsbewoners kunnen worden herenigd.

Kolonel Koeman, gelegerd in Albanië, ziet een mooie taak weggelegd voor de Nederlandse manschappen. Hij denkt dat genie- en transporteenheden aan de bouw van de noodwoningen kunnen meehelpen. De kolonel is nu al enthousiast. „Je kunt de woningen straks weer gebruiken in Kosovo, ze zijn eenvoudig daarheen over te brengen.”

MEER NIEUWS OP PAGINA 5

Möring gispt intellectuelen met mening over Kosovo

Van onze verslaggever
AMSTERDAM - „Zeg nooit dat je geen opzienbarende mening over een onderwerp hebt, want dat is een opzienbarende mening.” De schrijver Marcel Möring heeft gezegd niet te weten wat hij méér over de Kosovo-oorlog te zeggen zou hebben dan zijn overbuurman. Er laaide een debat op over hoe kunstenaars en intellectuelen omgaan met de vraag naar engagement, vooral gevoerd door journalisten. Möring is verkeerd begrepen, zegt hij vandaag in Trouw, maar hij blijft bij het standpunt: „Wat Alain Finkielkraut, Peter Handke en al die anderen vertellen over Kosovo, is pretentieuze zelfoverschatting.”

In een nieuwe aflevering van Trouws wekelijkse Oorlogsdag-

boeken zet Möring zich fel af tegen elke schrijver die wel probeert iets over de oorlog te zeggen, zoals Trouw-columnist Ephimenco en de Vlaamse schrijfster Monika van Paemel: „De pest van geëngageerde mensen is dat ze al geëngageerd zijn voor ze weten waar het over gaat. De pest van geëngageerde mensen is dat je er altijd donder op kunt zeggen dat zij wel weer geëngageerd zullen zijn. God bewaar ons voor de theorieën die ze hebben, die wankel pseudoopvattingen die hen in de krochten van hun werkkamers zijn komen aanvliegen. Geëngageerde intellectuelen krijgen ideeën zoals domme meisjes vroeger zwanger werden: door met het raam open te slapen.”

LETTER & GEEST PAGINA 33

Nagellak en gel, net als thuis in Kosovo

Vluchtelingen

Hans Marijnissen

SHKODER - De familie Krasniqi is opnieuw gaan lopen. Drie weken geleden had ze al hals over kop haar dorp Skeniseras in Kosovo moeten verlaten, toen de Serviërs brandschattend binnengingen.

Het gezin vluchtte naar Montenegro, maar is inmiddels ook daar vertrokken, te voet, met wat kleding in twee blauwe plastic tassen. „We hoorden te vaak dat we er niet thuishoorden”, zegt vader Krasniqi vermoeid.

Via de kleine grensovergang

bij Hari i Hoti in Noordwest-Albanië zijn ze naar de eerstvolgende stad gelopen, en sliepen 's nachts in de berm langs de weg. Dagelijks trekken via deze route zo'n vijfhonderd vluchtelingen verder. De tabaksfabriek van Shkoder is nu hun nieuwe thuis, dat ze moeten delen met nog eens vierduizend andere vluchtelingen. Een deel van de fabriek is nog in werking, zodat over het terrein pertinent een zoete geur hangt. In de door het bedrijf afgestoten gebouwen hebben hulporganisaties getracht slaapzalen in te richten, maar ze geven zelf toe dat de situatie eigenlijk niet acceptabel is.

In onverlichte zalen van de panden van vier verdiepingen heeft de gemeente Shkoder zo goed en kwaad als het kon houten stapelbedden getimmerd, met tien mensen boven en tien mensen onder. Iedere zaal herbergt honderden vluchtelingen, die min of meer op de tast hun weg moeten vinden. Elke zaal heeft een raam, voorzien van tralies. Uren kun je in het complex rondwalen, en achter elke deur is opnieuw een zaal, met weer die eindloze stapelbedden, met het geroezemoes van mensen, in shock, huilend. Apatisch. Het is doorgaans gevaarlijk situaties te vergelijken met die in concentratiekampen,

maar er is niets aan te doen; de associatie komt eenvoudigweg op.

Buiten is de situatie net zo vreselijk, met de vrouwen die hun was doen bij het kraantje dat het veld inmiddels in een grote moddermassa heeft veranderd. Wat hier vooral opvalt is het grote aantal mensen dat uit steden lijkt te komen. Jonge vrouwen op plateauzolen, jonges in glimmende trainingpakken, en man in een streepjespak; ze proberen hun waardigheid hoog te houden, klampen zich vast aan het leven dat zij in Kosovo hadden. En misschien doe je dat door toch gelakken, of gel

in je haar te doen, of je das te strikken, net als thuis. „Over het algemeen is de gezondheidstoestand van de vluchtelingen redelijk”, zegt Antoine Saintraint van Mediciens du Monde. Er zijn latrines gemaakt en er is water, zodat er een bepaald niveau van hygiëne is. Een keuken ontbreekt echter, zodat de bevolking van de tabaksfabriek twee keer per dag alleen brood met kaas krijgt. Slechts een enkeling met nog wat geld kan op de plaatselijke markt wat tomaten kopen en een prei, zodat de maaltijd kan worden aangevuld. Of zelfs een ijsje.

VERVOLG OP PAGINA 5

Nieuwe ronde in diplomatie Kosovo

3-5-94

BELGRADO - Terwijl de luchtacties onverminderd doorgingen, is het diplomatieke verkeer tussen Belgrado en het Westen gisteren stevig op gang gekomen. Vandaag spreekt de Russische gezant voor Kosovo, oud-premier Viktor Tsjernomirdin, met de Amerikaanse president Clinton.

Tsjernomirdin zal de Amerikaanse regeringsleider een brief overhandigen van diens Russische ambtgenoot Jeltsin. Clinton zal daarnaast een brief van de Joegoslavische president Milosevic krijgen uit handen van de Amerikaanse dominee Jesse Jackson. Die sprak zaterdag uitvoerig met Milosevic. De Joegoslavische president zou de Navo op vier punten tegemoet willen komen en ook pleiten voor een topontmoeting met Clinton.

De vrijlating, gisteren, van de drie Amerikaanse krijgsgevangenen, had geen effect op de houding van de Navo. De luchtacties zijn in dezelfde hevigheid voortgezet. De drie Amerikanen kwamen vrij na bemiddeling van Jesse Jackson en gingen via Kroatie naar de Amerikaanse luchtmachtbasis Ramstein in Duitsland. Zij waren op 31 maart opgepakt in het grensgebied tussen Macedonië en Kosovo. Bij aankomst in Kroatie zeiden zij zeer goed te zijn behandeld.

Een groot deel van Servië kwam gisteravond rond tien uur zonder stroom te zitten, nadat Navo-vliegtuigen de elektriciteitscentrale in Obrenovac ten westen van Belgrado hadden gebombardeerd. Navo-woordvoerder Shea zei dat de bombardementen doorgaan, totdat ook de honderdduizenden Albanese vluchtelingen

naar huis kunnen terugkeren. De afgelopen dagen zijn weer duizenden Kosovaarse Albanezen de grens met Albanië en Macedonië overgegaan. Prizren, met 150 000 Albanese inwoners de tweede stad van Kosovo, is vrijwel geheel ontvolkt.

Een Amerikaanse parlementaire delegatie meldde gisteren in Wenen dat zij met Rusland en Joegoslavië een akkoord heeft bereikt over een oplossing voor het geschil over Kosovo. Het zou gaan om een basisovereenkomst over onder meer de stationering van een internationale militaire vredesmacht in Kosovo, die de steun zou hebben van Milosevic en zou voldoen aan de eisen van de Navo.

Bij een bombardement van een brug in Luzane, ongeveer twintig kilometer ten noorden van de Kosovaarse hoofdstad Pristina, werd zaterdag een bus geraakt. Volgens de Joegoslavische televisiezender RTS zijn zeker zestig inzittenden om het leven gekomen. Een correspondent van het Franse persbureau AFP ter plaatse telde 23 slachtoffers. Volgens de Navo is de bus per ongeluk getroffen. De brug is een doelwit, omdat hij deel uitmaakt van een belangrijke aanvoertroute voor de Servische speciale politie-eenheden en militairen.

Bij de acties verloor de Navo in de nacht van zaterdag op zondag een gevechtsvliegtuig. Een Amerikaanse F-16 stortte neer bij de stad Sabac, ongeveer zestig kilometer ten westen van Belgrado.

De piloot werd in veiligheid gebracht. Zaterdag stortte een Harrier-gevechtstoestel tijdens een trainingsvlucht in de Adriatische Zee. De piloot werd gered.

MEER NIEUWS OP PAGINA 5

Ondanks vrijlating militairen NAVO verhevig bombardementen

BELGRADO, WASHINGTON, 3 MEI. De NAVO heeft de luchtacties tegen Joegoslavië geïntensiveerd, ondanks de vrijlating van drie gevangen Amerikaanse soldaten door Belgrado. Vannacht kwam Servië zonder stroom te zitten.

Vandaag zou de Russische gezant Tsjernomyrdin naar de VS gaan met een brief van president Jeltsin aan president Clinton.

De drie Amerikaanse soldaten, die op 31 maart door de Serviërs gevangen waren genomen, zijn gisteren aan de mensenrechtenactivist dominee Jesse Jackson overgedragen en via Kroatië naar een basis in Duitsland overgebracht, waar ze voor onderzoek in het ziekenhuis werden opgenomen. De drie zeiden redelijk te zijn behandeld. Belgrado liet zaterdag ook de Franse cameraman vrij die werd vastgehouden wegens 'spionage'.

De NAVO gaf toe zaterdag bij een bombardement op een brug in Lužane in Kosovo een bus te hebben getroffen. De lijnbus die Priština met Niš in Servië verbindt reed de brug op nadat een NAVO-piloot zijn raket al had afgevuurd. De bus werd volledig vernield; 34 inzittenden kwamen om het leven. Volgens de NAVO ligt de brug van Lužane op de grote bevoorradingsroute van de Joegoslavische strijdkrachten in Kosovo. Bij een tweede aanval op de brug, een uur na de eerste, werd een ambulance beschadigd en viel één gewonde.

De NAVO verloor dit weekeinde twee vliegtuigen: een Amerikaanse Harrier stortte zaterdag tijdens een oefenvlucht in de Adriatische Zee. Gisteren stortte een Amerikaanse F-16 neer bij Šabac in het westen van Servië, volgens de NAVO door motorpech, volgens de Serviërs door afweergeschut. De piloot werd door een reddingsteam in Servië opgehaald en in veiligheid gebracht.

In Servië, met uitzondering van Kosovo en het uiterste zuidwesten

van Servië, viel vannacht urenlang de stroom uit na een aanval op de elektriciteitscentrale van Obratovac. In Belgrado werd vanochtend een deel van de stroomvoorziening hersteld, zij het alleen voor ziekenhuizen, de waterleiding en bakkerijen. De inwoners van Belgrado werden opgeroepen zo min mogelijk stroom te gebruiken als de voorziening eenmaal is hersteld.

Het bombardement illustreert de vastbeslotenheid van de NAVO de luchtacties voort te zetten, ook na de vrijlating van de drie Amerikaanse soldaten. „Terwijl we onze soldaten thuis verwelkomen, gaan onze gedachten ook uit naar de een miljoen Kosovaren die niet in staat zijn naar huis te gaan wegens het beleid van het regime in Belgrado”, zei president Clinton.

De NAVO wees dit weekeinde diverse suggesties van de Joegoslavische leider Milošević voor een beëindiging van het conflict van de hand. De suggesties waren vervat in een boodschap aan Jesse Jackson, in een interview met The Washington Times en in een voorstel dat in Wenen werd uitgewerkt door Congresleden, Russische parlementariërs en een adviseur van Milošević. De NAVO wees de voorstellen af omdat ze niet voldoen aan de NAVO-eisen, vooral de legering van een vredesmacht in Kosovo. Milošević wil dat die 'missie' bestaat uit ongewapende VN-waarnemers die niet komen uit landen die deelnemen aan de NAVO-aanvallen; de NAVO wil een gewapende strijdmacht onder haar leiding. (Reuters, AP, AFP)

- ACHTERGROND: pagina 5
- ECONOMIE: pagina 10

Vijf mei sober wegens Kosovo

Door een onzer redacteuren

AMSTERDAM, 3 MEI. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei zoekt naar de juiste toon voor de viering van bevrijdingsdag op een moment dat Nederland als NAVO-partner is betrokken bij de oorlog om Kosovo. „Na veertig dagen beelden van oorlog, vluchtelingen en bombardementen, waarbij mensen allerlei associaties met de Tweede Wereldoorlog hebben”, vindt het Comité al te uitbundige feestelijkheden „ongepast”, aldus een woordvoerder.

Aan de andere kant is de oorlog volgens het Comité reden te meer om stil te staan bij de waarde van vrede en vrijheid. De bevrijdingsfestivals in dertien verschillende steden, vooral gericht op jongeren, gaan daarom gewoon door. Wel zal een aantal bevrijdingsfestivals midden in het programma een minuut stilte inlassen en inzamelingsacties houden voor de stichting War Child.

De Koninklijke Landmacht heeft twee van drie eerder beschikbaar gestelde helikopters, bedoeld

om pop acts langs de festivals te brengen, zelf nodig voor humanitaire acties op de Balkan. De zangers Acda en De Munnik en de groep Roméo zullen daarom onder begeleiding van de marechaussee in busjes de afstanden overbruggen. Alleen de groep Skik zal nog per helikopter naar vier bevrijdingsfestivals worden vervoerd.

Het Comité 4 en 5 mei heeft een optreden van dertien dansgroepen op het Centraal Station in Utrecht afgelast omdat het niet speciaal bedoeld was voor mensen die hebben gekozen voor de viering van bevrijdingsdag. Hetzelfde ballet zal wel worden opgevoerd bij het begin van de viering in Assen, tijdens de bevrijdingsfestivals en kort voor het slotconcert in Amsterdam.

Het einde van dit slotconcert, dat bestond uit fragmenten uit musicals, is vervangen door een Hongaarse dans van Brahms en het intro van het requiem van Mozart. Het traditionele vuurwerk vervalt. In plaats daarvan zal het motto van deze bevrijdingsdag oplichten: „Vrijheid maak je met elkaar”.

Er vallen onbedoelde slachtoffers, door branden vindt milieubescherming op grote schaal plaats, terwijl het doel van de NAVO is om de Serviërs te dwingen haar beleid ten aanzien van Kosovo te wijzigen. Het is steeds verder weg raakt. De massa van huis en haard verdreven is groter dan ooit, de ellende navenant over gruwelen bestaan de meest angstige vermoedens. In Servië heeft de bevolking zich, aangezien op de bombardementen als een waaijer achter de Servische zaak gesteld.

Waar de NAVO, en dus ook ons land, opereert zonder mandaat van de Verenigde Naties heeft men juridisch het gelijk aan zijn zijde. Het is niet de bedoeling de NAVO te laten optreden tegen een soeverein land, en dus als misdadig. De eigen misdaden in Kosovo raken daarbij op de achtergrond.

Het nobele doel van de Atlantische gemeenschap (de geschiedschrijver moet maar bedenken of ook andere oorlogen een rol spelen), om twee etnische groepen in een land in vrede te doen samenleven, dat doel wordt nu niet door de NAVO te garen op een van de partijen. Dat is een grote psychologische beschadiging voor de NAVO. Het verhaalt de standpunten en de handelingen worden verlengd tot in de toekomst.

1. Pro 43

De NAVO staat nu op een tweedeploeg. Ze draagt een betekenisvolle en overtuigende verteld raken in een landoorlog. Van de rol van de NAVO raakt het in de rol van oorlogvoerende, samen met de Lick-mensen die bereid zijn voor hun land te sterven, tegen Servië die niet zichzelf laten vernietigen dan toe te geven. De NAVO dreigt daarbij niet alleen te falen in crisisbeheersing, ook het element van niet willen verliezen gaat dan een rol spelen.

Daar is inmiddels gevaarlijk. Ook buiten Servië en het NAVO-gebied zal de NAVO steeds meer als agressor worden gezien, met alle gevolgen voor de internationale verhoudingen op de langere termijn.

Daarom verdring ik van u de medewerking van ons land aan het militaire geweld in Joegoslavië op de korte termijn te beëindigen.

Stap met bouwen gaten, start de dialoog en roep daarbij de hulp in van de internationale gemeenschap en vooral ook, steun alle krachten in en buiten Joegoslavië die langs geweldloze weg bezig zijn met de oplossing van het conflict.

Aldus getekend.

Brief aan de Amerikaanse en de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Van de departement van Algemeene Zaken
Amsterdam 20
2013 A-1. Van Haag

GEACHTTE LIDEN VAN
REGERING EN
VOLKSVERTREGENWYKORDING

Steds 24 maart wordt Joegoslavië gebombardeerd. Dat gebeurt met instemming en ook actieve deelneming van ons land.

Het gebeurt in het kader van een poging tot crisisbeheersing en stabilisatie op de Balkan. Het gekozen middel is voor mij niet alleen onaanvaardbaar, het brengt ons steeds verder van huis.

In Macedonië wordt de sfeer tussen de Macedonische meerderheid en de Albanese minderheid steeds broeieriger. „Als het zo lang gaat duren als in Bosnië loopt het helemaal mis.”

Door onze redacteur

HARM VAN DEN BERG

STRUGA, 3 MEI. Het slome geschuifel op de zonovertogen Kurzo, de wandelpromenade door Struga aan het meer van Ohrid, leidt gemakkelijk tot de verkeerde conclusie. Hier is niets aan de hand, terrassen zitten vol, wandelaars met volle tassen van een bezoek aan de markt staan in groepjes te praten. Aan de oevers van de Drim, die de stad doorsnijdt, staan jongens te vissen of nemen een duik.

Deze zaterdagavond kunnen ze voor het eerst weer eens echt uitgaan. De 'avondklok' van elf uur, die sinds begin april voor de horeca gold, is voorlopig opgeschort, Struga wacht op de toeristen, het zomerseizoen is begonnen.

Deze stad, 180 kilometer ten zuidwesten van de hoofdstad Skopje en een half uurtje rijden van de grens met Albanië, telt met de omliggende plaatsen 60.000 inwoners. Zeventig procent is Albanees. De afgelopen weken zijn hier 7.000

vluchtelingen uit Kosovo opgevangen bij families thuis, soms met tien of vijftien tegelijk. De sfeer in Struga is broeierig, onder de dunne laag van de alledaagse gang van zaken worden de tegenstellingen tussen de Albanese meerderheid en de Macedoniërs aangescherpt. Sinds een week is het al heel gewoon dat Albanese gasten in een Macedonisch café te horen krijgen dat er helaas geen koffie meer is, terwijl aan de belendende tafeltjes vrolijk in de kopjes wordt geroerd. Het omgekeerde, dat Macedoniërs een Albanese etablissement bezoeken, is al helemaal ongekend. Albanese taxichauffeurs worden herhaaldelijk gecontroleerd op allerlei soorten papieren, hun Macedonische collega's worden met rust gelaten. „Struga is een politiestad geworden, de agenten letten voornamelijk op de Albanen”, zegt een chauffeur terwijl hij een document uit de zonneklep peutert waaruit moet blijken dat zijn baas belasting heeft betaald. „Het is stomme intimidatie.”

Een week geleden ging het bijna mis, tijdens de voetbalwedstrijd tussen de Albanese club Vlaznini en het Macedonische elftal Karaorman. Er waren wat

schermutselingen, scheldpartijen. Tussen de duizend supporters stonden plotseling 150 agenten die in de 61ste minuut de scheidsrechter afvoerden, hij werd volgens de politie bedreigd. Het Albanese elftal stond toen met 2-1 voor. „Afgesproken werk, wij mochten gewoon niet winnen”, zegt een Vlaznini-aanhanger. Ze hebben zich, vertelt hij, rustig gehouden om het niet nog erger te maken voor de vluchtelingen uit Kosovo. Elke dag zien ze met ingehouden woede hoe particuliere auto's met vluchtelingen, vaak familieleden, bij controleposten van de politie worden teruggestuurd.

Dat wordt niet begrepen. Immers, de kampen zitten overvol, de hulporganisatie UNHCR stuurt duizenden mensen uit Kosovo naar een veld zonder tenten bij Cegrane.

De gebrekkige, moeizame en opnieuw minimale opvang van de vluchtelingen uit Kosovo is een van de grootste frustraties van Sevd Kaba, de burgemeester van het op zeven kilometer van Struga gelegen Velešda. Hij heeft twee weken geleden een terrein uitgezocht en wil daar een tentenkamp „voor vijf- of tienduizend mensen” op gaan zetten.

De regering in Skopje staat het niet toe. „Gligorov (de president-red.) is met zijn hoofd in Macedonië, maar zijn lijf is in Belgrado”, schampert Kaba, een prominent lid van de Democratische Partij van Albanen (DPA). De Albanese meerderheid in Struga en Velešda houdt zich volgens de burgemeester nog rustig omdat eerst het probleem Kosovo moet worden opgelost. Daarna zullen er een paar dingen moeten veranderen. „Wij willen dat Macedonië een bi-nationale staat wordt, half Albanen, half Macedonisch, en daar hoort ook bij dat onze taal officieel wordt erkend.”

Zijn stad, „honderd procent Albanen”, staat geheel achter het UÇK, het Kosovo Bevrijdingsleger. De vierduizend volwassenen van Velešda zamelen bij een hulpactie 200.000 mark in, bestemd voor wapens en munitie. Het grootste deel kwam van 450 gezinnen die in Duitsland, Zwitserland of elders in Europa werken. Deze families hebben hun leegstaande huizen in Velešda beschikbaar gesteld voor de vluchtelingen uit Kosovo.

Naar eigen zeggen droeg ook Leku Bojku, één van de vier plaatselijke

nachtclubeigenaren, substantieel bij: 50.000 mark, die waren verdiend door zijn hoeren uit Rusland. In contacten met buitenlandse journalisten afficheert de skinhead Bojku zich als de echte minister van Financiën van het UÇK en dat ergert de burgemeester mateloos. Achter zijn met kleurenfoto's van Ohrid versierde bureau zegt hij: „De man wordt gebruikt door de regering in Skopje, eergisteren was de lijfwacht van president Gligorov nog de hele nacht in zijn club. Bojku wordt regelmatig gearresteerd voor van alles en nog wat, de volgende dag loopt hij weer vrij rond, hoe kan dat?”

Die laatste vraag stelt Kaba „als ex-advocaat”. „Politiek is het UÇK van belang, maar organisatorisch speelt het hier geen rol. Er zijn genoeg vrijwilligers om geld voor het UÇK in te zamelen, maar niemand meldt zich aan om te gaan vechten.” Hij begint te rommelen in zijn bureau, op zoek naar de stukken die zijn bewering kunnen staven. Dikke mappen worden op het bureau gelegd, hij haalt er een document uit. „Kijk hier, eind november vorig jaar heeft de politie invallen gedaan bij gezinnen die zoge-

naamd verdacht werden van UÇK-sympathieën. Niets hebben ze gevonden, helemaal niets.” In de media worden discussies georganiseerd over de vraag of ronselen van UÇK-vrijwilligers is toegestaan, en of Albanese Macedoniërs in dat leger mogen vechten.

Kaba nam vorig jaar nog met acht andere collega's ontslag omdat de rechten van de Albanen werden geschonden. „De Macedonische overheid heeft altijd onze ontwikkeling willen controleren, als het te snel ging werden we tegengewerkt.” Een voorbeeld daarvan is volgens Kaba de gang van zaken rond de (Albaneestalige) universiteit van Tetovo, vier jaar geleden illegaal opgericht en nooit erkend. „Het is te gek voor woorden, de eerste lichting is inmiddels afgestudeerd. Waarom hebben de Macedoniërs wel twee universiteiten?”

Op de Kurzo van Struga zijn de verhoudingen later op de middag goed zichtbaar. De terrassen van de Albanese cafés zitten vol, de Macedonische zijn half leeg. DPA-secretaris Naser Hani verkiest een koffiehuis in een afgelegen straatje. „Wij Albanen zullen Blace (het modderkamp aan de grens met Ko-

sovo, red.) nooit vergeten”, zegt Hani. Hij betitelt de Macedonische politiek als „pro-Servisch”. Volgens hem laat het probleem van de vluchtelingen de regering in Skopje totaal onverschillig. „Het liefst willen ze ze zo snel mogelijk weer kwijt”, zegt hij.

Een partijlid dat even aan is geschoven valt hem bij: „Wij willen hen (de Macedoniërs-red.) niet haten, maar als ze niet van ons houden, hoe kunnen we dan wel om hen geven?” De mannen zwijgen een tijdje. „Die onverschilligheid over wat er met ons gebeurt, dat voelen we heel sterk. En nu laten ze openlijk merken dat we niet meer in hun cafés en restaurant moeten komen”, zegt Hani. Volgens hem stimuleren „de ex-communisten” in Struga, Velešda en omliggende plaatsen de haat tegen het Albanese bevolkingsdeel. „Je ziet ze in kleine groepen bij elkaar zitten, dat zijn vergaderingen waar afgesproken wordt hoe ze ons zullen aanpakken. Dan splitsen ze zich op en worden elders weer kleine groepen gevormd, zo gaat het verder”, aldus Hani. De broeierige sfeer in de stad bevalt hem helemaal niet, maar direct onheil verwacht hij niet: „Iedereen wil rekening houden met de vluchtelingen. Hun kinderen hebben trauma's opgelopen, massamoorden gezien. Daarom zullen we geduld hebben, maar als het net zo lang gaat duren als in Bosnië dan loopt het helemaal mis.”

Rellen tijdens 1 mei-manifestaties Schröder onthaald op fluitconcerten

Door onze correspondent

BERLIJN, 3 MEI. Ruim honderdduizend mensen hebben in Duitsland op de traditionele 1-mei-bijeenkomsten een snel einde geëist van de oorlog in Kosovo. Ministers uit de rood-groene regering van bondskanselier Gerhard Schröder werden weggefloten en voor 'moordenaar' uitgemaakt. In Berlijn zijn bij rellen 300 mensen gewond geraakt en 130 vanden gearresteerd.

Minister van Defensie Rudolf Scharping (SPD) had het het zwaarst te verduren. Nog voordat de minister tijdens een bijeenkomst van de grootste vakcentrale DGB in Ludwigshafen met zijn toespraak was begonnen, werd hij uitgejouwd. Ruim honderd pacifisten, die protesteerden tegen de luchtaanvallen van de NAVO, riepen 'moordenaar, moordenaar'.

Scharping verdedigde de NAVO-strategie. De regering is vastbesloten de „moordmachine” in Kosovo te stoppen, zei de minister, die tegelijkertijd onderstreepte dat er met grote inspanning naar een politieke oplossing wordt gezocht. „Ik zou willen dat de reacties zo luid waren geweest toen in

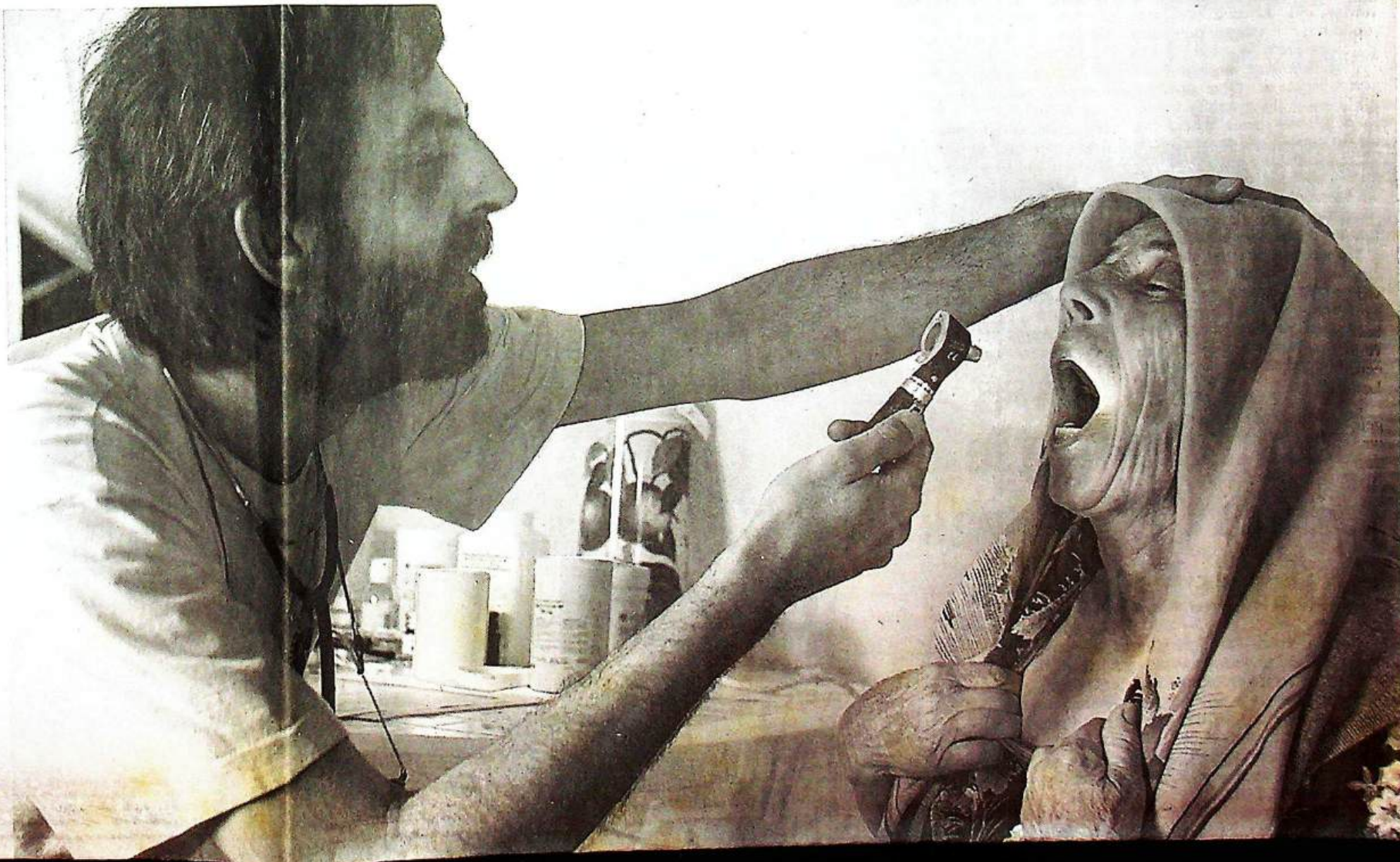
Jürgen Trittin kreeg in Göttingen eieren naar het hoofd gegooid. Ook hij werd voor *Kriegstreiber* (oorlogsophitser) uitgesproken. Bij de Groenen dringen steeds meer leden aan op directe stopzetting van de luchtaanvallen.

Tijdens een SPD-mei-viering in Saarbrücken riep ook Oskar Lafontaine, voormalig partijvoorzitter en minister van Financiën, op tot een onmiddellijk einde van de luchtaanvallen van de NAVO. Lafontaine, die er op 11 maart de brui aangaf en al zijn politieke functies neerlegde, greep de gelegenheid aan de politiek van de regering-Schröder inzake de oorlog scherp te attackeren. De NAVO-strategie is op een dood spoor gegaan, zei Lafontaine, die ambte-

Duitse vakcentrale DGB, zei tijdens een bijeenkomst in Dortmund evenwel, dat de luchtaanvallen alleen kunnen worden gestaakt als de „moordlustige praktijken” van de Serviërs ophouden.

In Berlijn zijn de 1-mei-demonstraties ontaard in vechtpartijen en vandalisme, waarbij 130 mensen werden gearresteerd. Dit jaar werd de traditionele 'revolutionaire 1-mei-demonstratie', niet in Prenzlauer Berg, maar in Kreuzberg gehouden. Het was het dertiende jaar op een rij dat 1 mei-betogingen in Berlijn op rellen uitliepen.

De mars, waarin zo'n 15.000 mensen deelnamen, liep uit de hand toen de demonstranten de politie met stenen en flessen beko-

'Dat nooit weer' geldt niet voor Kosovo

Voor het eerst sinds de gruwelen van de Tweede Wereldoorlog lost het Westen in Kosovo de belofte 'Dat nooit weer!' in. Maar Michael Stein vraagt zich af of een tienprocentoorlog, zoals die in Kosovo wordt gevoerd, tot iets anders kan leiden dan tot een tienprocentoplossing.

Wie de Tweede Wereldoorlog had overleefd, had de keus uit drie mogelijkheden: zwijgen, praten of schrijven.

De zwijgers hadden maar al te vaak te maken met een afwijzende of vijandige omgeving die niets van dat gezeur uit het recente verleden moest hebben. Vaak waren zij ook niet in staat om zichzelf te confronteren met hetgeen hun was overkomen – en kregen zij pas jaren later daarmee problemen.

De praters probeerden hun ervaringen te overwinnen door ze eindeloos, als een repeterende breuk, te herbeleven.

De schrijvers wilden verhinderen dat het gebeurde vergeten in de geschiedenis zou wegzakken. De ss-officier die tot een jood zei dat zelfs als iemand het kamp zou overleven, hij toch nooit geloofd zou worden, moest hoe dan ook in het ongelijk worden gesteld.

Vaak probeerden de praters elkaar te overtroeven. *Lijden* is zowel in de joodse als in de christelijke cultuur een groot goed. Dus werden zij die het meest hadden geleden de morele winnaars. Zoals die oude dame die in Auschwitz al in de gaskamer was geweest, maar er tijdelijk werd uitgelaten omdat het gas op dat moment op was. Daarna kwam het er niet meer van, en werd zij door de Russen bevrijd. Zij stond aan de top van het klassement-*lijden*. Niemand had immers het vernietigingskamp Sobibor overleefd; dus kon ook niemand uit dat kamp tot de kampioenen worden gerekend.

Een eervolle vermelding kregen zij die Mauthausen, Dachau en Buchenwald hadden overleefd. Want zij hadden in feite ook dood moeten zijn. Bergen Belsen, dat geen gaskamers of dwangarbeid kende, en waar de gevangenen alleen werden doodgehongerd, stond midden op de ranglijst. Onderaan stond het concentratiekamp Theresienstadt, dat geen vernietigings- of uithongeringskamp was geweest. Daarom moesten de mensen uit dat kamp hun mond houden. Zij hadden „niets meegemaakt”. Uiteraard waren de onderduikers, méér dan alle anderen, lieden die nóg minder hadden meegemaakt, en dus al helemaal niets mochten zeggen.

Vanaf de jaren '60 brak de hiërarchie van het *lijden* geleidelijk af. Omdat het duidelijk werd dat veel meer mensen dan gedacht, inclu-

De jaarlijkse dodenherdenking op de Dam. (Foto NRC Handelsblad, Vincent Mentzel)

sief de naoorlogse generatie, ernstig beschadigd waren. En omdat anderen die zich van de joodse lijdenscatalogus buitengesloten voelden, aandacht eisten én kregen voor hun lijdens. Iedereen had recht op erkenning voor zijn eigen lijdensgeschiedenis.

Door de Koude Oorlog brokkelde de positie van de kampioenen in het *lijden* nog verder af. Veel slachtoffers die de verschrikkingen van Buchenwald hadden overleefd, bleken immers op hun beurt beulen te zijn geworden van het communistische systeem in de DDR. Hoe konden zulke goede mensen zó slecht zijn geworden? Maar men gaf bij voorkeur geen aandacht aan dat fenomeen. Want intussen hadden Auschwitz en Hitler een puur-mythologische betekenis gekregen. Zij waren de symbolen geworden van een exclusief en eenmalig Kwaad.

Natuurlijk waren er schrijvers die aantoonde dat dit Kwaad helemaal niet eenduidig was, maar oneindig veel facetten omvatte. Zo bleken de meeste oorlogsmisdadigers doodgewone mensen te zijn – toegewijde echtgenoten, liefhebbers, vaders, dierenminnaars of liefhebbers van klassieke muziek. Zij hadden 'alleen op bevel' massamoorden georganiseerd, of deel uitgemaakt van een bestaand systeem waaraan zij zich niet wilden onttrekken.

De banaliteit van Het Kwaad bleek echter maatschappelijk onacceptabel te zijn. Want dat zou betekenen dat Auschwitz geen

aberratie van de geschiedenis was en dat in ieder een potentiële Hitler leefde. Die gedachte was onverteerbaar, zowel voor de overlevenden met hun unieke ervaringen, als voor de samenlevingen waarin zij terugkwamen. Bovendien bleek dat Het Kwaad wel degelijk een dividend opleverde, met name de 'erkenning' dat men tot de kampioenen behoorde van het *lijden*. Dus werd erkenning het tovermedicijn bij uitstek om ellende op alle niveaus van de meest verschillende mensen en groepen te genezen.

Tegelijkertijd groeide in het

wilden nu eindelijk hun historische slachtofferschap aantonen en daarmee hun eigen identiteit benadrukken. Al die groepen zagen in de joden een voorbeeld. Het werd door de één als een wonder, door de ander als een vloek gezien dat het joodse volk dát alles had overleefd. Zelfs in de Derde Wereld vroegen velen zich af hoe zij, na alle rampspoed die hun was overkomen, zoveel succes hadden gehad bij de stichting en verdediging van de staat Israël.

Daarom probeerden de Palestijnen na de door Israël zo onver-

steeds meer problemen op. Stuk voor stuk verdwenen de voorbeelden van Het Goede, gepersonificeerd door tal van landen. Israël, Cuba, Joegoslavië, China en de PLO bleken in werkelijkheid minder voortreffelijk te zijn dan men ze had afgeschilderd. In hun plaats kwamen geen nieuwe voorbeelden.

Tegelijkertijd dempte de mogelijkheid dat de strijd tegen Het Kwaad in een vernietigende atoomoorlog kon uitmonden het nog overgebleven enthousiasme. Waar vroeger het bewustzijn had geheerst dat sommige oorlogen wel degelijk 'rechtvaardig' waren, kwam nu steeds meer het besef op dat alle oorlogen per definitie slecht waren, zelfs de oorlogen van de Goeden tegen de Slechten. Dat was allemaal voor niets vergoten bloed en verspilde moeite.

Natuurlijk moest Het Kwaad nog wel worden bestreden. Maar dan gaarne met vriendelijke middelen, bijvoorbeeld met het organiseren van demonstraties en rockconcerten. Of met minder vriendelijke, maar even risicovrije middelen, zoals vanuit de verte gelanceerde precisiebommen en raketten. En natuurlijk was het van belang dat elk jaar opnieuw de 4 mei-herdenkingstoetspraak van een burgemeester of minister werd opgeluisterd met de belofte: 'Dat nooit weer!'. Zoals ook de kerstwens 'Vrede op Aarde' onvervangbaar was.

Nu, voor de eerste maal sinds de Tweede Wereldoorlog, lijkt de

Westerse wereld die belofte van 'Dat nooit weer!' in te lossen. Reden om innig tevreden te zijn. Eindelijk wordt er ingegrepen. Dit maal proberen de lidstaten van de NAVO daadwerkelijk een eind te maken aan massa-verdrijvingen en -moorden, gepleegd door een nationale overheid. Eindelijk verspreiden zij met geweld „onze democratische normen en waarden”. Nog niet over de hele wereld, maar alleen over de rest van Europa, en dan op zo'n wijze dat men in geen van de NAVO-landen slachtoffers hoeft te betreuen.

Maar leidt zo'n tienprocentoorlog tot iets anders dan een tienprocentoplossing? Meedogenloze regimes, die ook nog eens door een meerderheid van de bevolking worden gesteund, kunnen immers niet door bombardementen worden weggevaagd. De Duitsers na de Tweede Wereldoorlog waren geen betere mensen dan daarvoor. De Duitse samenleving kreeg alleen onder dwang van de overwinnaars de democratie opgelegd – met alle normen en waarden die daarbij horen, plus de economische basis, die voor elke democratie onmisbaar is. Maar bijna alle oorlogsmisdadigers, die niet werden opgepakt of gestraft, gleden onzichtbaar terug in hun vroegere posities van geachte medeburgers.

Helaas is het streven van de NAVO, wat Joegoslavië betreft, niet om daar de *samenleving* grondig te wijzigen. Dat zou te kostbaar zijn, dat wil zeggen teveel eigen mensenlevens, teveel geld en teveel inspanning kosten. Dat maakt het inlossen van de 4 mei-belofte ten aanzien van Kosovo zo dubieus. Toch is het moeilijk bezwaar aan te tekenen tegen wat de NAVO in Joegoslavië doet. Een normaal mens kan immers niet anders dan met de Kosovaren begaan zijn?

Maar zoals voorheen de naakte werkelijkheid van Auschwitz in een steriel symbool veranderde, dat alleen voor de overlevenden en hun naasten nog van écht belang is, zo begint Kosovo nú al geschiedenis te worden... en dus ons een beetje te vervelen. Al die vreselijke verhalen? We hebben ze wel genoeg gehoord. Die bombardementen, waarbij ook nog burgers omkomen? Het heeft te lang geduurd. „Wat moeten we met die Albanezen?” denken kennelijk al die politici die ze per se 'in de regio' willen houden en in eigen land weigeren.

Onze scepsis en afstandelijkheid zouden aanzienlijk afnemen, als wij het gevoel zouden hebben dat 'de politiek' serieus is in haar oorlog tegen Het Kwaad in Kosovo, als wij meer zekerheid zouden hebben dat de eindeloos herhaalde 4 mei-belofte inderdaad worden waargemaakt.

Als het er niet van komt, zullen er boeken worden geschreven en is er over een jaar of drie – want de tijd gaat snel – vast en zeker een goede film over het lot van de Albaneese Kosovaren. En misschien ook over onze schuldgevoelens.

Michael Stein is redacteur van NRC Handelsblad.

De NAVO streeft er niet naar de Joegoslavische samenleving te wijzigen

steeds rijkere en vrijere Westen, waarin de culturele en religieuze scheidslijnen alsmaar verder vervaagden, de behoefte van vele half of geheel geassimileerde 'allochtonen' om „op zoek te gaan naar hun wortels”. Zij leefden en voelden als de meerderheid, maar hadden toch iets andere leefgewoonten en zagen er soms ook iets anders uit. Zij wisten echter niet wat dat 'anders zijn' nu precies was.

Met name de afstammelingen van groepen en volkeren met vreselijke ervaringen, zoals de Armeniërs en veel zwarte Amerikaanse-

wachts gewonnen juni-oorlog van 1967 de plaats van de joden in te nemen. Jaren lang hadden zij óf de *holocaust* ontkend, óf 'bewezen' dat de nazi's nauw met 'de zionisten' hadden samengewerkt bij de uitroeiing van de joden. Nu stelden zij dat diezelfde zionisten in niets van de nazi's verschilden, waardoor zijzelf de joden van de Israëliërs waren geworden.

Vanaf de jaren '70 kregen het lijden en het leed van de vervolgd en onderdrukt op aarde nog steeds grote aandacht, maar leverde de strijd tegen Het Kwaad

LETTER & GEEST

2-5-yy

BILJANA SRBLJANOVIC

FOTO MATTHIAS HORN

letten worden afgeworpen. Maar kun je mensen van wie de naaste verwanten door de bommen om het leven komen eigenlijk wel iets duidelijk maken met een vel papier?

De dertiende dag

Huiveringwekkende beelden van vluchtelingen aan de Macedonische, Montenegrijnse en Albanische grenzen. Mensen die letterlijk voor de camera's sterven, mensen die vanwege mensonwaardige omstandigheden worden bedreigd door besmettelijke ziekten, mensen die – laten we eerlijk zijn – niemand wil hebben. Deze mensen zijn Albanezen, en daarom wil men hier niets van hun lot weten. Men heeft het over propaganda, over gemonteerde filmopnamen, over weerzinwekkende leugens van het westen. Ik geloof liever mijn ogen, gesteld dat ik de kracht opbreng om te kijken. Daar worden – dat is duidelijk – meedogenloze misdaden begaan. En van de schuldigen worden alleen de namen genoteerd. De vechtpartij om een stuk grond zal ertoe leiden dat in deze landstreek ten slotte geen mens meer overblijft. Wie zal nog na dit alles terugkeren, om te leven op dit stuk aarde waar mensen werden gedood, huizen in brand gestoken, lijken onder de grond gestopt? Wie zal ooit nog de wens koesteren om op deze met bloed doordrenkte bodem te leven?

wicht te bewaren," zegt mijn geliefde professor tegen mij, "daarom doe ik, zodra ik de sirenes hoor, mijn Bilbo (een prachtige hond) aan de lijn en ga wandelen. Het park is volkomen leeg, Bilbo rent, is niemand tot last, en ik ga op een kinderschommel zitten en schommel en schommel..." "Mijn lie-

den. De honden zijn het godzijdank nog niet. Althans niet vanwege hun naam. Maar sinds de beampten van de stadsreiniging worden ingezet bij bluswerkzaamheden na de bombardementen, blijven hondenpoep en andere troep op straat liggen. "Als iemand Charly aanvalt, dan alleen uit zinde-

halve het duistere verleden niets gemeen hebben. Maar mijn stem is nergens meer te horen, mij vraagt niemand iets. De regering verklaart voor een verbond met Rusland en Wit-Rusland te zijn. Terwijl in Essen de Duitse première plaatsvindt van mijn stuk 'Belgradose trilse', dat gaat over jongemannen uit Belgrado die dit

burgers van dit land met bommen straft, blijkt wel hieruit dat de regering geen snars is veranderd. Het land is verwoest, de regering daarentegen is sterker dan ooit.

Het is toch niet mogelijk dat zulke helse bombardementen, zoals men ze in Europa sinds de Tweede Wereldoorlog niet meer heeft meegemaakt, alleen maar gericht zijn tegen een ordinaire dictator die men op duizend simpeler manieren uit de weg kan ruimen.

Een daad van hulpverlening is het in geen geval, de reden ervoor moet wereldomspannender zijn: een overhellen dreigement aan het adres van ieder die het in zijn hoofd mocht halen om zich te verzetten tegen de hoofdstroming van de wereldpolitiek, een duidelijke aanwijzing dat in de toekomst voor elke ambitie van elke willekeurige overheid het volk meedogenloos zal worden gestraft. Op dit stuk grond wil ik gewoon niet meer leven. Ik bedank ervoor de 'collaterale' gijzelaar van een waanzinnige heerser te zijn.

En toch is de droefheid om het onvermijdelijke afscheid groot. Logisch: mijn ouders, mijn zuster, mijn vrienden, niemand van hen gaat mee. In mijn volgende leven zal ik mijzelf niet meer belasten met dingen die mij binden, wil ik geen familie, geen vrienden en geen meubels meer hebben.

De eenentwintigste dag

Bij de begrafenis van Slavko Curuvija heb ik afscheid genomen van ontwikkeld Belgrado. Veel mensen die ik altijd graag heb gezien, gehoord, gelezen, ontmoette ik nu, voor het eerst sinds het begin van de bombardementen, op de begraafplaats.

De dood woont nu in Servië, de heroïsche, laffe, domme, afschuwelijke, definitieve dood. Al deze misdaden moeten worden gestopt, het bombarderen moet meteen ophouden, de misdadigers moeten worden bestraft. Dat is

ze bellen. Ik reken: CNN voorspelt dat de luchtaanvallen worden voortgezet, de hele zomer door. Milosevic, machtiger dan ooit, zal onvermijdelijk ten val komen, op het moment dat hij het top punt van zijn macht heeft bereikt. Binnen een paar maanden, binnen een paar jaar, misschien binnen tien jaar – dat gaat snel voorbij.

Ik tel de feiten op, vermenigvuldig ze met emoties, voeg onbekende grootheden toe aan de rekensom – de vergelijking gaat niet op.

Wat win ik als hiermee doorga?

Veiligheid, dat is duidelijk. Mijn Duitse vrienden bieden mij in hun gulheid alles: wonen in een prachtige stad, het werk waaraan ik verknocht ben geraakt, comfort en rust.

Ik trek af: wat verlies ik als ik nu wegga?

Angst voor het naakte leven, existentiële onrust, vrees voor een onzekere toekomst. Zonder dat kan ik het wel stellen.

Dan spring ik op, laat het rekenen voor wat het is, kijk om me heen, kijk uit het raam, neem een slaappil en ga kalm naar bed.

Ik word wakker in Belgrado. De bus en het vliegtuig zijn weg – zonder mij. Zo goed heb ik me sinds het begin van de oorlog niet meer gevoeld. Bij de ochtendkoffie, omringd door mijn spullen, denk ik na: welke loop zou mijn leven hebben genomen als ik was weggegaan? Hoe zou ik rustig verder hebben kunnen leven, terwijl mijn naaste verwanten de hemelse projectielen om de oren fluiten en terwijl ze worden bedreigd door de aardse terreur van Milosevic? Hoe zouden mijn toekomstige stukken zijn geworden? Hoe zou mijn vluchtelingenbestaan eruit zien? Hoe zou ik met een zuiver geweten in de spiegel moeten kijken, nadat ik op het moment van de grootste menselijke crisis alles – mijn mensen, mijn stad, mijn ideeën van de schepping

o g s d a g b o o k

Complete desoriëntatie. Bij mij althans. Zoveel mensen gesproken: kenners van het gebied en zijn geschiedenis, zoals Chris Keulemans en Henk Hofland. Intellectuelen met een stevige mening, Dorien Pessers, Stephan Sanders. En artiesten met een hart zo groot als dat van Freek de Jonge. Ook veel stukken gelezen, verstandige van Anet Bleich, ingewikkelde van Paul Scheffer en pedante van Marcel van Dam. Ik heb naar de radio geluisterd, televisie gekeken.

Ik heb brieven ontvangen met de mededeling dat ik me vergiste toen ik de oorlog uitlegde als een strijd tegen de homogene, mono-culturele, etnisch zuivere samenleving. De motieven van de NAVO zijn helemaal niet zo humaan, was de tegenwerping, het gaat haar niet om mensenrechten, het gaat haar niet om de bestrijding van racisme of etnicisme, het is enkel een prestigeslag. De NAVO wil spierballen tonen, het is een gevecht tussen macho's.

Ook een hele boze brief van een mevrouw die zegt dat ze, gegeven haar hoge leeftijd en haar lange levenservaring tot haar grote spijt moet vaststellen dat gemengde samenlevingen niet werken. Buitenlanders hebben geen respect voor onze waarden en als het waar is wat ik zeg, dat de NAVO juist opkomt vóór de etnisch gemengde, dus multiculturele samenleving, moeten we fel tegen deze oorlog zijn.

En dan het nieuws uit Vught, dat grote huis dat bestemd was voor asielzoekers, waarop de rijke omwonenden het pand opkochten en zo het voornemen van de gemeente verhinderden. Nu willen ze weer wel dat er vluchtelingen in komen, maar alleen die uit Kosovo.

Die plotselinge sympathie voor Koso-

varen, is het niet een tikje verdacht? Vanwaar die warme belangstelling, dat hartelijke medeleven? Toch niet omdat ze Europeanen zijn? Zouden die huiseigenaren van Vught ooit zeggen dat hun pand alleen gebruikt mag worden voor Tutsi-vluchtelingen?

Het is ranzig. Niks lijkt meer onschuldig. Je kunt niet eens een ferm standpunt innemen, omdat men dan bestraffend wijst op de burgerdoelen die worden getroffen. Het loopt toch volledig uit de hand daar? Het duurt al zo lang en Milošević geeft geen krimp. Steeds meer onschuldige slachtoffers, en straks, na het sturen van grondtroepen, ook slachtoffers aan 'onze' kant. Hoeveel doden wil ik op m'n geweten hebben om een abstract mensenrecht te verdedigen?

Laten we de lokale oppositie steunen, zeggen sommigen, en niet van buitenaf ingrijpen. Geef ze de middelen om hun eigen dictatuur omver te werpen, hun eigen monsters te verdrijven. Weer anderen roepen dat het sowieso te laat is. Standpunten en partijkieuzes zijn in dit stadium belachelijk. We hadden veel eerder aandacht moeten schenken aan het gebrek aan beschaving in die contreien. We hadden ze moeten helpen beschaafd te worden, door hun scholen en boeken en uitwisselingsprogramma's te bieden.

Ik weet het ook niet meer. En als dan in de krant staat dat benefietconcerten niet worden bezocht en dat inzamelingsacties

Kosovo-moeheid

3-5-
3y

Anil Ramdas

geen enthousiasme meer wekken, krijg ik rillingen. Het cynisme van dit volk, nu al verveld. Zapcultuur, snelle afwisseling, vluchtige gevoelens, onthutsende oppervlakkigheid. Zouden de doemdenkers die ons beschreven als verwende kinderen die zich alleen nog willen vermaken, alsnog gelijk krijgen?

Ook onder de inzamelaars zie je trouwens twijfels. Hun acties worden almaar pittoresker, ludieker, pietepenteriger. Laten we broden bakken voor de vluchtelingen. Laten we liedjes zingen, die slecht zijn bedacht en vals worden gezongen.

Weet u het? Ik niet. Ik weet zelfs niet wat ik moet denken van de gedachte dat de aanval op Servië moet worden geïnternationaliseerd. De NAVO alleen heeft te weinig legitimiteit, de Verenigde Naties moeten de acties overnemen. De Verenigde Naties? Met landen als India en China? Zij hebben meer boter op hun hoofd dan al die despoten van de Balkan. Of ze zeggen: laat Rusland maar grondtroepen sturen, die lui kennen elkaar. En vallen de doden tenminste niet aan 'onze' kant, hoor je fluisterend tussen de regels.

Wat deze oorlog in ieder geval duidelijk maakt, is dat de vraag over wij en zij weer open is. We willen weten wie wij zijn, en wie zij. Wij de beschaafden, zij de barbaren. Ik hoorde een redenering dat 'Wij West-Europeanen' vroeger ook barbaars waren, maar dat wij er op eigen kracht bovenop kwamen. De barbaren zijn ons vervleden, wij zijn hun toekomst. Geef ze de tijd, het gaat vanzelf.

Wij de NAVO. Ik kan me voorstellen dat sommigen het doodgrijselijk vinden om dit instituut, dat kortgeleden nog gezien werd als het agressieve militaire instrument van het Groot-Kapitaal, 'geloofwaardig' te vinden. Dat de NAVO nu alleen voor de mensenrechten opkomt, het is toch niet te geloven?

Het is eigenlijk grappig om mensen te horen zeggen dat het allemaal maar propaganda is en dat de NAVO even hard liegt als de Serviërs en dat niets te vertrouwen

is, geen bericht, geen verklaring. Hebben dit soort mensen dan ooit iets geloofd? Waarom zou al die leugenachtigheid nu pas zijn begonnen? We krijgen altijd van alles voorgelogen, dat dit wasmiddel witter wast, dat die partij slecht is. En toch hebben we al die tijd meningen verkondigd. Op grond waarvan?

Je moet elk bericht omkeren, is het antwoord soms. Om de waarheid te achterhalen moet je alles in zijn tegendeel veranderen. Als de Serviërs zeggen dat ze de Albanezen niet weggagen, doen ze dat juist wel. En als de NAVO zegt dat ze de mensenrechten willen afdwingen, doen ze dat niet. Ik begrijp niet hoe dit soort mensen hun dag doorkomt. Als je alles en iedereen wantrouwt, hoor je volgens mij in een kliniek.

Wat te zeggen van het standpunt dat het nu niet gaat om een mening over het motief van deze oorlog, maar om de steun die we kunnen geven aan de laatste resten beschaving die zich daar proberen te handhaven? Niet alleen kleren en voedsel, zegt Chris Keulemans, we moeten boeken, laptops en mobiele telefoons sturen aan de enkele intellectuelen die er nog zitten. We moeten onze geestverwanten steunen.

Het klinkt mij wel sjiek in de oren, het klinkt in ieder geval beter dan het bakken van broden, het zingen van liedjes of het aanbieden van een groot huis in Vught. En toch weet ik niet of ik zo snel mijn laptop zal afstaan. Ik heb hem nodig op mijn vakantie. Ook ik lijdt aan Kosovo-moeheid. Ik bemoei me er niet meer mee, zeg er niets meer over. Ik ga nu twee weken naar een verre plek waar geen kranten komen. En hoop intussen dat de NAVO wint.

Jesse Jackson krijgt drie Amerikaanse soldaten vrij

de Volkskrant

MAANDAG 3 MEI 1999

'Olijftak' van Milosevic kan NAVO niet vermurwen

Reuters, AFP, AP

BRUSSEL/BELGRADO

De NAVO en het Witte Huis zijn niet onder de indruk van het gebaar dat de Joegoslavische leider Milosevic het afgelopen week-einde maakte door zijn drie Amerikaanse krijgsgevangenen vrij te laten. De luchtaanvallen gaan gewoon door totdat Milosevic al onze eisen inwilligt, zei een NAVO-woordvoerder.

De drie Amerikanen kwamen vrij na bemiddeling van de Amerikaanse burgerrechtenactivist Jesse Jackson. Hand in hand met Jackson staken ze te voet de grens over naar Kroatië, waar ze vertelden dat ze tijdens hun gevangenschap 'erg menselijk' waren behandeld. Ze zijn inmiddels overgevlogen naar een Amerikaanse basis in Duitsland, waar ze voorlopig moeten blijven.

Toen Jackson uit Belgrado vertrok, had hij ook een brief van president Milosevic voor president Clinton bij zich. Volgens de Servische televisie heeft Milosevic met Jackson gesproken over vier grondslagen voor een regeling: onmiddellijke beëindiging van oorlog en geweld; terugkeer van alle Joegoslavische burgers, zonder aanzien van godsdienst of nationaliteit; ruime autonomie voor Kosovo; en een VN-missie in Kosovo. Maar de Amerikaanse onderminister voor de Balkan, Strobe Talbott, noemde dit 'een stukje propaganda'.

Jackson stelde gisteren voor dat de NAVO nu haar beide Joegoslavische krijgsgevangenen vrijlaat en 'drong erop aan dat Clinton Milosevic persoonlijk zou ontmoeten. 'We moeten deze gelegenheid aangrijpen om de geweldsspiraal te doorbreken.'

De enige openlijke bijval voor Jackson kwam van de meerderheidsleider in de Senaat, Trent Lott. 'Geef de vrede een kans. Het lijkt dat hier een kans ligt, laten we die aangrijpen', zei hij voor CNN.

Maar bij president Clinton kreeg Jackson nul op het rekest. 'Wij zijn blij dat onze soldaten naar huis komen, maar onze gedachten gaan ook uit naar de meer dan een miljoen Kosovaren die niet naar huis kunnen vanwege het beleid in Belgrado. Wij gaan door tot ze terug kunnen - in veiligheid en met zelfbestuur', aldus een presidentiële verklaring. Minister van Defensie Cohen zei dat de lucht-

aanvallen niet alleen doorgaan, maar zelfs worden geïntensiveerd.

De NAVO was evenmin onder de indruk van de 'olijftak' die Milosevic heeft aangeboden. 'Als president Milosevic die drie soldaten in een uur kan vrijkrijgen, dan kan hij zijn veertigduizend soldaten ook wel in een uur terughalen uit Kosovo', zei NAVO-woordvoerder Jamie Shea.

Ook de 'uiterst historische doorbraak' die elf Amerikaanse volksvertegenwoordigers zeggen te hebben bereikt kreeg in Washington een koel onthaal. De Amerikanen pleegden in Wenen overleg met drie Russische parlementsleden en één Joegoslavische zakenman, Milosevic' persoonlijke vriend Dragomir Karic.

Volgens delegatieleider Curt Weldon heeft hij in Wenen overeenstemming bereikt over 'een parallelle oplossing voor drie zaken': een beëindiging van de NAVO-bombardementen, terugtrekking van de Servische troepen uit Kosovo en het staken van de strijd door het Kosovo Bevrijdingsleger (UCK) - dit alles liefst binnen een week. Daarna moet overeenstemming worden bereikt over een gewapende internationale aanwezigheid in Kosovo. Weldon zei dat de afspraken aan Milosevic waren toefaxt en dat deze volgens Karic geen reden zag er niet mee in te stemmen.

President Jeltsin van Rusland, die zich gisteren met zijn premier en de betrokken ministers op de kwestie-Kosovo beraadde, stuurt zijn onderhandelaar Viktor Tsjernomyrdin naar Washington. Deze zal daar vandaag president Clinton spreken, en bovendien een ontmoeting hebben met Kofi Annan, de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Tsjernomyrdin brengt een boodschap van Jeltsin voor Clinton mee. De bemiddelaar is vorige week op en neer gereisd tussen Moskou, Belgrado en een aantal Europese hoofdsteden. Hij waarschuwde toen dat het moeilijk praten is zolang de NAVO Joegoslavië dag en nacht bombardeert.

Dominee Jesse Jackson bidt in Belgrado met president Milosevic, de Joegoslavische minister van Buitenlandse Zaken Jovanovic (links) en het Amerikaanse Congreslid Blagojevich.

FOTO AP

De Tsjechische oproerpolitie grijpt in tijdens de 1 mei-manifestatie in Praag.

FOTO REUTERS

Dag van de Arbeid: verzet tegen Navo

AMSTERDAM - In heel Europa is tijdens de 1 mei-viering betoogd tegen de Navo-aanval op Joegoslavië. In Berlijn raakten ongeveer 150 agenten en een onbekend aantal betogers lichtgewond.

De ongeveer tienduizend, veelal links-autonome demonstranten trokken in Duitsland de Dag van

de Arbeid aan om stenen, flessen en vuurwerk naar de politie te gooien. Zij richtten barricades op. De politie was met zo'n 2.500 man uitgerukt en arresteerde meer dan zeventig mensen. Het was het dertiende jaar op een rij dat 1 mei-betogingen in Berlijn op rellen uitliepen.

Tijdens een manifestatie in Ludwigshaven werd de sociaal-de-

mocratische minister van defensie van Duitsland, Rudolf Scharping, op boegeroep onthaald. Hij beschuldigde de demonstranten ervan dat ze geen oog hebben voor de moorden en verkrachtingen die door de Servische troepen worden begaan tegen de Albanezen in Kosovo.

Ook elders in Europa werd zaterdag betoogd. In Moskou

schreeuwden duizenden mensen leuzen tegen de Navo. De demonstranten herdachten de slachtoffers van de 'Navo-agressie' met een minuut stilte. Ook in het Oekraïense Kiev, het Bulgaarse Sofia en het Tsjechische Praag werd tegen de Navo betoogd.

De 1-mei-manifestatie van de Italiaanse vakbonden in Ancona stond eveneens in het teken van

de luchtacties. „Wij moeten tot elke prijs een grondoorlog voorkomen”, aldus een vakbondsleider. In Spanje werden tijdens een vakbondsmanifestatie leuzen tegen de Navo en de Joegoslavische president Milosevic geroepen. De betogers eisten een sterker Europa, waardoor de volkerenmoorden en de etnische zuiveringen ophouden.

Leger zet druk op Montenegro

PODGORICA - Het in Montenegro gelegeerde Joegoslavische 2e leger heeft het aanmeren in en vertrek van schepen uit de Montenegrijnse haven Bar met onmiddellijke ingang verboden. Daardoor heeft Montenegro, dat samen met Servië de Joegoslavische Federatie vormt, geen handelskanalen met de buitenwereld meer.

Het verbod betekent een nieuwe ronde in het conflict tussen Belgrado en de Montenegrijnse regering. Die heeft afstand genomen van de Joegoslavische president Milosevic in het conflict over Kosovo. Podgorica beschuldigt het Joegoslavische leger ervan een coup te beramen tegen de Montenegrijnse regering.

opgave 1 in 3 Mini
ma 17m van 08.30 - 20.00 uur
of schriftelijk:
Min-advocatenkantoor
postbus 1518
444

Trouw

ne degraatplaats aan de Espeleraan

'De idioot in Servië' verdeelt Russische schrijvers

Kosovo-crisis

Wessel de Jong

MOSKOU – De bekende Russische schrijver Viktor Jerofejev noemt de verschijning in Belgrado van zijn verhalenbundel „zeer toepasselijk en bijzonder actueel.” De timing had wat hem betreft niet beter gekund. Vlak na het begin van de bombardementen kwam Jerofejevs 'Leven met een

idioot' uit in Servische vertaling. Van de auteur kan voor de 'idioot' ook 'Milosevic' worden ingevuld. Maar in Rusland in zijn opvatting een zeldzaamheid.

„Het verhaal gaat over een man uit een gekkenhuis die intrekt bij een familie. De idioot verkracht de vrouw, slaat de man in elkaar en sloopt vervolgens het huis. Uiteindelijk vermoordt de man de gek, maar veel te laat”, vertelt de schrijver.

Hij hoopt dat de Serven de parallel zien in het korte verhaal, dat overigens ook in Nederland bekend is. De pas overleden Russische componist Alfred Schnittke maakte er een opera van, die in 1992 in de Amsterdamse Stopera in het bijzijn van koningin Beatrix in première ging.

Jerofejev: „Milosevic is een smeerpap die genocide pleegt. Als die Kosovaren hun eigen land willen, moeten ze dat krijgen.” De bombardementen vindt de schrijver evenwel net zo stupide als Bill Clintons affaire met Monica Lewinski. Hoewel hij heeft er wel begrip voor heeft: „Als de buurman zijn vrouw slaat, bel je de politie. In dit geval is dat minder eenvoudig.”

Jerofejevs opvatting is op dit moment niet populair in Rusland. Daar roept iedereen om het hardst hoe dierbaar de Servische broeders zijn en wordt door sommigen zelfs gestreefd naar de vorming van een 'Slavische Unie' van Rusland, Wit-Rusland en Joegoslavië. „Gemeenschappelijke taalwortels en geloof zijn voor mij niet voldoende voor een band. De Serven zien de wereld anders. Wij zijn een noordelijk volk. Zij staan dicht bij het mediterrane en het Turkse en hebben daarom heel andere waarden. Ze hebben een meer hedonistische kijk op de wereld, zijn sterker gericht op genot. Wij hebben veel meer het lijden en de neiging tot zelfvernietiging in ons”, vertelt Jerofejev, die als zoon van een Sovjet-diplomaat

zijn jeugd grotendeels in Parijs heeft doorgebracht.

Niet iedereen denkt zoals Jerofejev. Voor de schrijver Jevgeni Jevtoesjenko, die furore maakte tijdens het relatief liberale bewind van Sovjetleider Nikita Chroesjtsjov, zijn de Serven de grote wapenbroeders. „De oorlog heeft veel te veel betekend. We kunnen het niet aanzien dat zij, die niet slechter vochten dan wij, in het ongeluk worden gestort”, verwijst hij naar de strijd van de Joegoslavische partizanen tegen de Duitsers.

Slavisch broederschap net zo omstreden als in de negentiende eeuw

De centrale gebeurtenis in Jevtoesjenko's leven was de afrekening in de jaren vijftig met Sovjetdictator Josef Stalin. Daarom hebben bij hem de Joegoslaven, die na de oorlog Stalin wisten te weerstaan en buiten de invloedssfeer van de Sovjet-Unie bleven, nog altijd een warm plekje.

Jevtoesjenko, die tegenwoordig Russische literatuur doceert in New York, neemt in het conflict over Kosovo een strikt neutraal standpunt in. „De wereld is geen schaakbord van witte en zwarte stukken. Martin Luther King was ook niet tegen blanken. De groten der mensheid kiezen niet voor één kant”, zegt hij. Wie echter zijn artikel over Kosovo leest

van afgelopen woensdag in de Russische *Komsomolskaja Pravda*, zal weinig 'groots' ontdekken in zijn neutraliteit, die blijkt voort te komen uit platte angst voor een derde wereldoorlog.

Uiterst rechts bevindt zich Alexander Solzjennitsin die de Nobelprijs voor de literatuur won voor zijn werk over de Sovjetkampen. „De Navo heeft ons een nieuw tijdperk binnengeleid, net zoals Hitler toen hij de Volkenbond verliet en de Tweede Wereldoorlog begon.” De Serven, die „hun schuilkelders 's nachts verlaten om de Donau-bridgen te verdedigen”, zijn helden voor hem.

Jerofejev is kort over Jevtoesjenko en Solzjennitsin: „Ze spelen hier alleen maar de communisten in de kaart.”

De tweespalt bewijst dat de Slavische broederschap nog altijd even omstreden is onder Russische intellectuelen als een eeuw geleden. De grote 19-eeuwse schrijver Leo Tolstoj laat een van de hoofdpersonen in 'Anna Karenina' zeggen „niet te begrijpen waarom de Russen plotseling verliefd zijn geworden op de Bulgaren”. De roman speelt in de tijd dat de Russen optrokken tegen de Turken om een einde maken aan de wredeheden tegen deze Zuid-Slavische geloofsgenoten. Maar net als Jerofejev kende ook Tolstoj zijn tegenstanders. In dezelfde periode meldde de begaafde Russische schrijver Alexander Garsjin zich vrijwillig aan voor deze Balkanveldtocht.

Als pijn in de voeten weg is, komt die in de ziel op

VERVOLG VAN PAGINA 1

Meer zorgen maakt Saintraint zich over de geestelijke toestand waarin de vluchtelingen zich bevinden. Zodra de pijn in de voeten wegtrekt, komt die in de ziel op. En wat voor een antwoord geef je aan een vrouw die haar man kwijt is, haar zoon uit het oog is verloren en vraagt waarom haar dit allemaal is overkomen?

Eigenlijk, zegt Saintraint, moeten deze mensen zo snel mogelijk weg uit de tabaksfabriek. En hij wijst op het brandgevaar. De mensen slapen op matrassen van foam, de blokken van stapelbedden zijn afgescheiden met plastic, en de plaatselijke elektriciën is leidingen aan het trekken die direct op het net worden aangesloten, dus zonder stoppenkasten. De laatste dagen beginnen ook steeds meer mensen op de slaapzalen zelf te koken. Er wordt in bed gerookt. Mocht er brand ontstaan, is de ramp niet te overzien.

De vluchtelingen kunnen geen kant op met de tralies en in de donkere lange gangen.

Buiten Shkoder leggen Zwitserse en Oostenrijkse hulporganisaties tentenkampen aan met een 'hoge standaard'. Elke vluchteling moet minstens 30 vierkante meter tot zijn beschikking hebben, stromend water en kookgelegenheid. Misschien is die standaard wel te hoog, denkt Saintraint. De praktijk is in ieder geval dat er nauwelijks vluchtelingen naar die kampen doorstromen omdat ze niet afkomen. Terwijl er wel Kosovaren uit Kukes bijkomen, omdat de tabaksfabriek weer beter is dan een tent in de bergen. Of in vijandig Montenegro, weet vader Krasniqi.

„We leven nog, dat is het belangrijkste”, zegt hij. De leraar heeft zijn twee zonen en dochter, en zijn vrouw nog. En dat kan niet iedere vluchteling zeggen.

Hans Marijnissen

Landmacht evacueert kampen

Van onze verslaggever

DURRES – Eenheden van de koninklijke landmacht zijn gistermiddag begonnen met een groot-schalige evacuatie van vluchtelingen uit de Albanese grensplaats Kukes. Dagelijks zullen 250 vluchtelingen per vier-tonner naar het westelijk gelegen Mjete worden overgebracht, vanwaar zij per trein naar Elbasan worden vervoerd. De vluchtelingen worden

daar in een Turks kamp ondergebracht. De bedoeling is het aantal van 250 evacués in de loop van de week op te voeren naar 1000.

De Nederlands-Belgische eenheid Task Force Romeo moet zoveel mogelijk vluchtelingen uit Kukes weghalen, omdat de situatie daar snel verslechtert. Overbevolkt Kukes kan de stroom volgens de VN-organisatie UNHCR niet meer aan.

KWESTIES / Navo-briefings minder triomfantelijk

Misschien valt het nauwelijks op, maar de toon op de dagelijkse persbriefings van de Navo is minder triomfantelijk. De Italiaanse militaire woordvoerder Guiseppe Marani is buitengewoon slaapverwekkend. En zelfs Jamie Shea klinkt meer ingetogen.

Dat komt doordat Allister Campbell, Tony Blairs eigen prman, in het Navo-hoofdkwartier is opgedoken. De woordvoerder van de Britse premier is zeer bedreven in het bespelen van de schandaalpers, zonder dat het meteen verdacht wordt.

De Britse zegsman bood spon-taan zijn diensten aan; nadat er

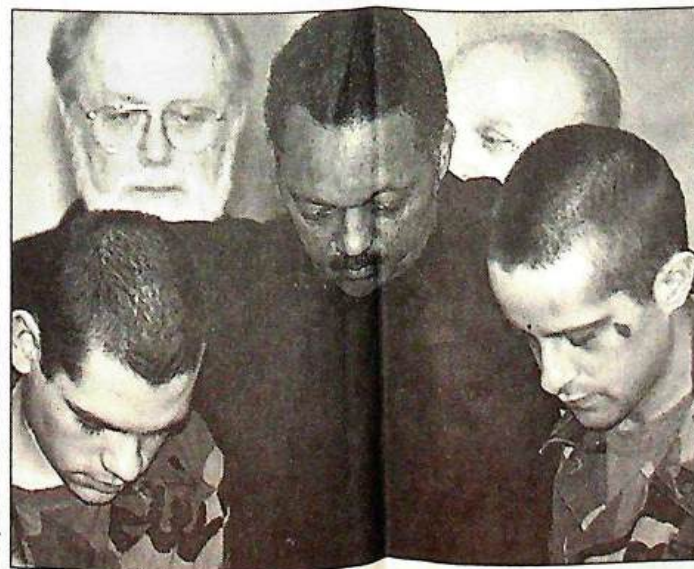
kritiek was gekomen op de wijze waarop de Navo verslag doet van haar acties. Niet alleen de pers was ontevreden, ook de hoofdsteden klaagden. De Navo-voorzichtingsstaf is klein, de werkdruk erg hoog. De woordvoerders hadden zich in enkele gevallen duidelijk vergalopperd en al dan niet opzettelijk foutieve informatie verstrekt.

Plannen om de woordvoerder van secretaris-generaal Solana te vervangen, zijn er niet. „Jamie Shea is het gezicht van de Navo”, zegt een functionaris. Shea werkt al sinds het begin van de crisis elke dag minstens zestien

uur. Wel verdween de Britse militaire zegsman van de Navo, generaal Wilby, van het toneel. En Shea nam zaterdag een vrije dag, zo werd beweerd.

Ook de vormgeving in Brussel is aangepast. Op het filmdoek zijn meer afbeeldingen van militaire voertuigen, vliegtuigen, en ook van Navo-militairen met een humanitaire opdracht. Een mix dus van bommen en het menselijk gelaat van de oorlog. Of dat werkt, is nog maar de vraag. De Kosovo-moeheid is merkbaar aan het toenemend aantal televisieploegen dat wegblijft.

Bert Schappers

Jesse Jackson bidt met de krijgsgevangenen.

FOTO REUTERS

NIEUWSMAKERS / Jackson steelt weer de show

De scherpe kritiek van de regering in Washington op zijn mis-sie was nog nauwelijks verstomd toen dominee Jesse Jackson al met de drie krijgsgevangenen Joegoslavië uitwandelde. Jacksons bezoek aan Belgrado zou 'verkeerd zijn gepland' en Washington kon niet instaan voor zijn veiligheid.

Maar het lukte Jackson toch: het is niet de eerste keer dat hij de show steelt met succesvolle onderhandelingen over de vrijlating van (krijgs-)gevangenen. De 57-jarige dominee is met name succesvol in gesprekken met regeringen, die door de Verenigde Sta-

ten worden gebrandmerkt als paria's.

In 1984 krijgt hij van de Syrische leider Assad gedaan dat deze de Amerikaanse piloot Robert Goodman vrijlaat, wiens bommenwerper door Damascus was neergeschoten. Drie jaar later onderhandelt hij met succes met de Cubaanse president Castro over de vrijlating van 48 Amerikaanse en Cubaanse politieke gevangenen. En in 1990 krijgt hij tijdens de Golfoorlog de Iraakse leider Saddam Hoessein zover dat deze Amerikaanse gegijzelden laat gaan, die als menselijk schild worden gebruikt tegen ge-

allieerde aanvallen. De zwarte burgerrechtenactivist, in de zestiger jaren medewerker van Martin Luther King, is een prominente vertegenwoordiger van de linkervleugel van de Democratische Partij. Twee keer doet hij een gooi naar het presidentschap: in 1984 is hij de eerste zwarte die ooit de voorverkiezingen in een staat wint. In 1988 doet Jackson het nog beter: hij krijgt zeven miljoen stemmen en eindigt als tweede na Dukakis, de uiteindelijke Democratische kandidaat die later wordt verslagen door Bush. Jackson is nu de speciale gezant van de VS voor Afrika.

www.serbia-info.com/news

HOME ENCLOSURES FACTS & FIGURES NEWS SEARCH

KOSOVO & METOHIA

NEWS

CIVIL ISSUES

POLITICS

MILITARY

- KOSOVO AND

METOHIA

ECONOMY

CULTURE AND RELIGION

SPORT

"Le Monde": Controversial clauses from Rambouillet - occupation of Yugoslavia

May 02, 1999

Paris, 02 May, 1999, (Tanjung) - The journal from Paris, "Le Monde", prints in its today's issue the parts of the military annex of so-called "The Rambouillet accords", clearly showing that the sovereignty of Yugoslavia would be seriously jeopardized by its implementation.

The Paris journal reviews the article from the Sunday's issue of "L'Humanité", the first newspaper that published the parts of the document that the USA intended to impose under the label of "The Rambouillet accords", commenting that its the "secret NATO plan", hiding the intention of the "serious occupation of Yugoslavia".

"Le Monde" states precisely that those parts of the document from Rambouillet were kept from the public eyes till now, and it was not discussed at the meeting about the political solution for Kosovo and Metohija neither in Rambouillet no in Paris.

One of the articles of the so-called accords states that the NATO personnel (stationed in Kosovo and Metohija) should have the immunity "for all private, administrative, criminal and discipline offences committed in Yugoslavia".

The 8. article of this document is even more scandalous, showing the NATO's hidden intentions: "NATO personnel should have the continuous access to its vehicles, ships, aircraft and equipment and free, unrestricted passage throughout the Republic, including the air space and the territorial waters".

The New York Times
Weekend in Review (page 18)
Sunday, May 2, 1999.

**President Clinton,
Why do you ignore
the suffering
of Orthodox
Christians?**

200,000 Cypriot refugees have been prevented from returning to their homes for 25 years by 30,000 Turkish troops.

Why is no forcible action being taken against Turkey to compel their return?

600,000 Orthodox Christians (Greeks and Vlachs) are being persecuted in the Northern Epiros region of Southern Albania. They are guaranteed autonomy under international agreements going back to 1914.

Why are you not calling for their autonomy the way you are for Albanians in Kosovo?

The leaders of the Kosovo Liberation Army have stated publicly that after they "liberate" Kosovo, they intend to go after areas in the former Yugoslav Republic of Macedonia and Northern Greece to create a Greater Albania.

Why don't Washington and NATO compel them to renounce all claims to any territory of their neighbors?

350,000 Orthodox Serbs were driven from their ancestral lands in Croatia in 1995.

Why are you doing nothing to force Croatia to let them return, while bombing Serbia relentlessly to compel the return of Albanians to Kosovo?

Earlier in this century, Turks exterminated 2,000,000 Armenians and Greeks and carried out the most extensive ethnic cleansing in history, forcing 1,500,000 Greeks to leave their homes in Anatolia. Yet every effort to condemn that genocide has been opposed by your administration.

Why is Washington more tolerant when the victims are Orthodox Christians?

Why is American foreign policy slanted against Orthodox Christians wherever we turn?

Orthodox Christians abhor acts of ethnic or racial oppression perpetrated by anyone at anytime. We condemn the acts of ethnic cleansing carried out by the Milosevic government, as strongly as we condemn similar acts carried out against our people. Help the Kosovo refugees: Punish Milosevic. But lighten our pain too!

Most Orthodox countries fought with America in both world wars and millions died for our shared values. We deserve better.

**The Coalition
for Peace
in The Balkans**

1790 Broadway
Suite 1315
New York, NY 10019

**The International
Coordinating Committee
for Cyprus**

23-15 31st. Street
Astoria, NY 11105

**The Panepirotic
Federation**

1790 Broadway
New York, NY 10019

[HOME](#) [MEMBERSHIP](#) [CONTACT US](#) [SITE MAP](#) [SEARCH](#)

SERBIAN UNITY CONGRESS

NATO aggression against Yugoslavia NEWS BITS

May 02

Bulgarians mark May Day with anti-NATO protests

SOFIA, May 1 (Reuters) - Some 10,000 supporters of the opposition socialists, led by former communists, held a rally in central Sofia on Saturday to mark Labour Day and to protest against NATO air strikes on neighbouring Yugoslavia.

The rally, staged under the motto "Peace, work, bread," demanded the resignation of the centre-right government of Ivan Kostov which on Thursday sent to parliament a draft accord with NATO allowing its planes to use the country's airspace to bomb Yugoslavia.

The vote is expected on Tuesday and the parliament, dominated by Kostov's Union of Democratic Forces, is expected to back the NATO request.

German May Day rallies see anti-NATO protests

By Erik Kirschbaum

BONN, May 1 (Reuters) - German Defence Minister Rudolf Scharping ignored chants of "Killer, Killer" from a group of demonstrators at May Day rally on Saturday and said the West had waited too long to intervene in Kosovo.

Speaking before 2,000 people in the town of Ludwigshafen, Scharping defended German participation in the NATO campaign and said there would be peace only if human rights were respected.

"We only supported the opposition in Serbia in the past with words, but not the necessary actions," Scharping said over the chants of about 150 demonstrators who shouted "Killer, Killer."

up onto a table before the speech and were detained by police. Several skirmishes were reported between supporters and opponents of the NATO air strikes on Yugoslavia.

Oskar Lafontaine, in his first major speech since quitting as finance minister and chairman of the ruling Social Democrats two months ago, told 12,000 cheering supporters in Saarbruecken:

"We are stuck in a dead-end street. More and more innocent people are becoming victims of this bombing. That's why I urge those responsible to work towards ending the bombing, to return to the negotiating table to end the murdering and bombing."

He called on European nations to stand up to the United States and turn to the United Nations to broker peace.

Despite their support for NATO, many Germans harbour deeply pacifist sentiments and have been torn by the conflict.

Dieter Schulte, chairman of the DGB trade union federation, told 6,000 people at the central union rally in the northern town of Dortmund:

"I urge the regime in Belgrade to stop expelling the people from Kosovo and stop the mass slaughter -- and my second appeal is to NATO: Use any chance, and I mean any chance, to return to the negotiating table."

Union members held posters that read "NATO out of the Balkans," "Bombs won't bring peace" and "Stop NATO's genocide."

At a rally in Berlin, the IG Medien media union and the HBV banking and insurance union called for an immediate ceasefire.

Detlef Hensche, chairman of IG Medien, said the six-week NATO bombing campaign had not achieved its goals and that the end to the violence seemed more distant now than ever.

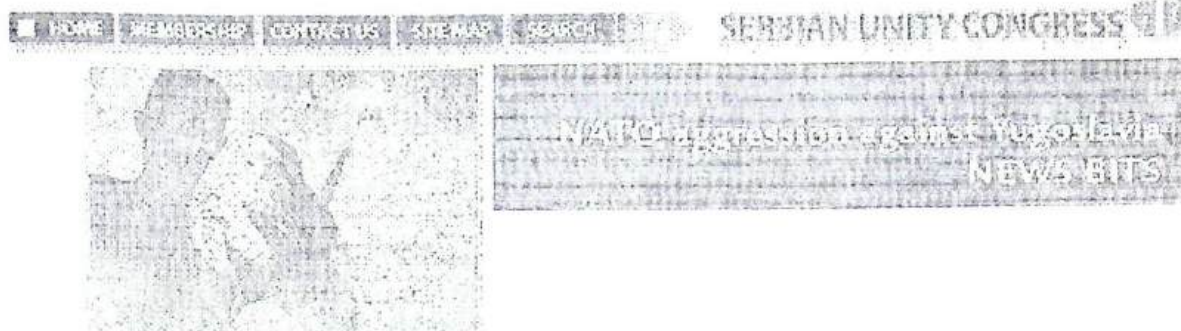
"We need a new peace arrangement under the authority of the United Nations," he said.

09:12 05-01-99

(Belgrade local time - GMT+1)

18.00 Air raid danger in Belgrade.

17:00 According to unofficial sources Robin Cook will suggest, on the meeting with Victor Chernomyrdin, will suggest 24 hour bombing pause. Also, he will demand retreatment of Serbian forces from Kosovo.

May 02

Bulgarians mark May Day with anti-NATO protests

SOFIA, May 1 (Reuters) - Some 10,000 supporters of the opposition socialists, led by former communists, held a rally in central Sofia on Saturday to mark Labour Day and to protest against NATO air strikes on neighbouring Yugoslavia.

The rally, staged under the motto "Peace, work, bread," demanded the resignation of the centre-right government of Ivan Kostov which on Thursday sent to parliament a draft accord with NATO allowing its planes to use the country's airspace to bomb Yugoslavia.

The vote is expected on Tuesday and the parliament, dominated by Kostov's Union of Democratic Forces, is expected to back the NATO request.

German May Day rallies see anti-NATO protests

By Erik Kirschbaum

BONN, May 1 (Reuters) - German Defence Minister Rudolf Scharping ignored chants of "Killer, Killer" from a group of demonstrators at May Day rally on Saturday and said the West had waited too long to intervene in Kosovo.

Speaking before 2,000 people in the town of Ludwigshafen, Scharping defended German participation in the NATO campaign and said there would be peace only if human rights were respected.

"We only supported the opposition in Serbia in the past with words, but not the necessary actions," Scharping said over the

up onto a table before the speech and were detained by police. Several skirmishes were reported between supporters and opponents of the NATO air strikes on Yugoslavia.

Oskar Lafontaine, in his first major speech since quitting as finance minister and chairman of the ruling Social Democrats two months ago, told 12,000 cheering supporters in Saarbruecken:

"We are stuck in a dead-end street. More and more innocent people are becoming victims of this bombing. That's why I urge those responsible to work towards ending the bombing, to return to the negotiating table to end the murdering and bombing."

He called on European nations to stand up to the United States and turn to the United Nations to broker peace.

Despite their support for NATO, many Germans harbour deeply pacifist sentiments and have been torn by the conflict.

Dieter Schulte, chairman of the DGB trade union federation, told 6,000 people at the central union rally in the northern town of Dortmund:

"I urge the regime in Belgrade to stop expelling the people from Kosovo and stop the mass slaughter -- and my second appeal is to NATO: Use any chance, and I mean any chance, to return to the negotiating table."

Union members held posters that read "NATO out of the Balkans," "Bombs won't bring peace" and "Stop NATO's genocide."

At a rally in Berlin, the IG Medien media union and the HBV banking and insurance union called for an immediate ceasefire.

Detlef Hensche, chairman of IG Medien, said the six-week NATO bombing campaign had not achieved its goals and that the end to the violence seemed more distant now than ever.

"We need a new peace arrangement under the authority of the United Nations," he said.

09:12 05-01-99

(Belgrade local time - GMT+1)

18.00 Air raid danger in Belgrade.

17:00 According to unofficial sources Robin Cook will suggest, on the meeting with Victor Chernomyrdin, will suggest 24 hour bombing pause. Also he will demand retreatment of Serbian

Tuesday, May 4, 1999 Published at 18:12 GMT 19:12 UK BBC:
World: Europe

===== Russia's mixed signals

Viktor Chernomyrdin has met Bill Clinton in Washington

By BBC Russian Affairs Analyst Stephen Dalziel

Moscow seems to be giving off different signals on the crisis in Yugoslavia.

Russian special envoy Viktor Chernomyrdin emerged from talks with President Bill Clinton on Tuesday, suggesting a diplomatic solution to the Yugoslav crisis was closer. But Russian Defence Minister, Marshal Igor Sergeyev, has said that any future peacekeeping force should not include Nato troops.

As the Yugoslav crisis has ground on, the noises coming out of Moscow have often seemed to contradict each other.

Perhaps the most vivid example was when President Boris Yeltsin talked in apparently threatening terms about Nato's military action in Yugoslavia leading to a third world war, only for his Foreign Minister, Igor Ivanov, to emphasise that Russia had no intention of military involvement in the conflict.

Peace talks go on -----

Stephen Dalziel: "Noises coming out of Moscow have often seemed to contradict themselves" :

http://news.bbc.co.uk/olmedia/330000/audio/_334868_russia.ram

The appointment of Viktor Chernomyrdin as Russia's special envoy seemed to produce an outlet for yet another version of events from Moscow. As Mr Chernomyrdin has become involved in a whirlwind of diplomatic activity in the past week, his tone appears to have grown more conciliatory towards Nato.

Before leaving Washington for New York, where he will speak to the United Nations Secretary-General, Kofi Annan, Mr Chernomyrdin commented positively about the talks with Mr Clinton.

But Mr Sergeyev, attending a meeting of Nordic defence ministers in Norway, criticised Nato. He said its aggressive actions in Yugoslavia should exclude it from any role in the international peacekeeping force which both Russia and Nato believe must come.

Mr Chernomyrdin is the official spokesman and must be seen as Russia's principal policymaker on Yugoslavia. But apparently

Nieuwe exodus naar Albanië Serviërs zuiveren grote stad Prizren

1-5-99

KUKËS / BELGRADO, 1 MEI. Servische troepen zijn begonnen met de etnische zuivering van de stad Prizren in het zuiden van Kosovo. Gisteren trokken elk uur duizend vluchtelingen uit Prizren de Albanese grens over bij Kukës, gisteravond waren ruim 11.000 Kosovaren de grens gepasseerd.

Prizren, de tweede stad van Kosovo, telt 180.000 inwoners en is befaamd om zijn oude architectuur. De bevolking van de stad is zeer gemengd: naast de Albanese meerderheid wonen er veel Serviërs, Turken, Gorani - Slavische moslims - en zigeuners. Volgens de vluchtelingen riepen gisterochtend Servische troepen met luidsprekers de Albanese bevolking op om te vertrekken. Veel inwoners, die al weken blootstaan aan terreur en voedselgebrek, sloegen in paniek op de vlucht. In het busstation werd gevochten om in de overvolle bussen naar Albanië te komen.

De nieuwe golf vluchtelingen in Albanië en Macedonië stelt hulpverleners voor grote problemen. „Tot dusver verliezen we de strijd”, zei een woordvoerder van het Duitse leger, dat tentenkampen bouwt in Macedonië. „De vluchtelingen komen gewoon te snel binnen.” Tot nu toe zijn er zo’n 730.000 Kosovaren gevlucht.

De Russische gezant Victor Tsjernomyrdin keerde gisteravond uit Belgrado terug naar Moskou zonder concrete vooruitgang te kunnen melden in zijn gesprekken met de Joegoslavische president Milošević. „Ik heb het gevoel dat we overeenstemming kunnen bereiken”, was het enige

zant laten weten dat Joegoslavië instemde met de komst van een gewapende vredesmacht in Kosovo. Maar de Joegoslavische woordvoerder Nebojsa Vujović herhaalde gisteren dat alleen een ongewapende vredesmacht met een VN-mandaat welkom is, zonder deelnemers uit NAVO-lidstaten die aan de luchtaanvallen meedoen.

Het olie-embargo dat de NAVO Joegoslavië wil opleggen, zorgt voor spanningen in de relatie met Rusland. De Russische minister van Buitenlandse Zaken, Igor Ivanov, reageerde gisteren verbolgen op een suggestie van de Amerikaanse minister van Defensie, William Cohen, dat tankers van derde landen die het olie-embargo schenden, rekening moeten houden met militair ingrijpen. „Ik denk dat het niet verstandig is af te glijden naar een politiek van dreigementen”, aldus Ivanov. De Russische generaal Ivatsjov zei gisteren dat Rusland „geen land is om te bedreigen”.

In Belgrado bezocht gisteren dominee Jesse Jackson de drie Amerikaanse militairen die bijna een maand geleden bij de grens met Macedonië gevangen werden genomen. Belgrado liet weten dat hun vrijlating „niet op de agenda staat”. (AFP, AP, Reuters)

Kok hoopt vurig op vrede Kosovo

1-5-99

Den Haag - Premier Kok heeft gisterochtend zijn felicitaties aan prinses Juliana en mr. Pieter van Vollenhoven gepaard doen gaan met het uitspreken van een „vurige wens” tot vrede in Kosovo. De premier, die zijn felicitaties in het NOS-journaal uitsprak, wensde prinses Juliana en Prins Bernhard nog vele jaren „in de rust van paleis Soestdijk”. Daarbij merkte hij op dat tegelijkertijd „onze gedachten uitgaan naar de honderdduizenden vluchtelingen” uit Kosovo.

Trouw commentaar

Kosovo en de diplomatie

1-5-99

De inspanningen om via diplomatieke weg een einde te maken aan de oorlog in en om Kosovo zijn groot. Gelukkig, want het lijden van de bevolking van Kosovo en dat van de Serviërs heeft lang genoeg geduurd. De kans dat de diplomatie op korte termijn tot succes zal leiden is helaas klein. Misschien dat er enige toenadering bestaat tussen de Navo-landen en de speciale Russische afgezant Tsjernomyrdin; die toenadering is er helaas niet tussen de partijen die de oorlog voeren.

Tsjernomyrdin en de Duitse bondskanselier Schröder vinden beiden dat een pauze in de luchtbombardementen van de Navo wenselijk zou zijn, maar beiden verbinden er voltrekt verschillende voorwaarden aan. Volgens Tsjernomyrdin moeten de bombardementen stoppen, waarna er onderhandelin-

gen met Milošević kunnen beginnen. Schröder wil alleen een pauze in de Navo-bombardementen, mits bewezen wordt dat de Servische troepen zijn begonnen aan een terugtrekking uit Kosovo.

Maar misschien valt er een compromis te bereiken tussen deze twee standpunten, waarbij de Navo inderdaad zou kunnen overwegen een pauze van een bepaalde tijd in te lassen, om vervolgens de effecten daarvan een kans te geven. Dan nog liggen de standpunten van de Navo en het regime in Belgrado over het vervolg mijlenver uiteen.

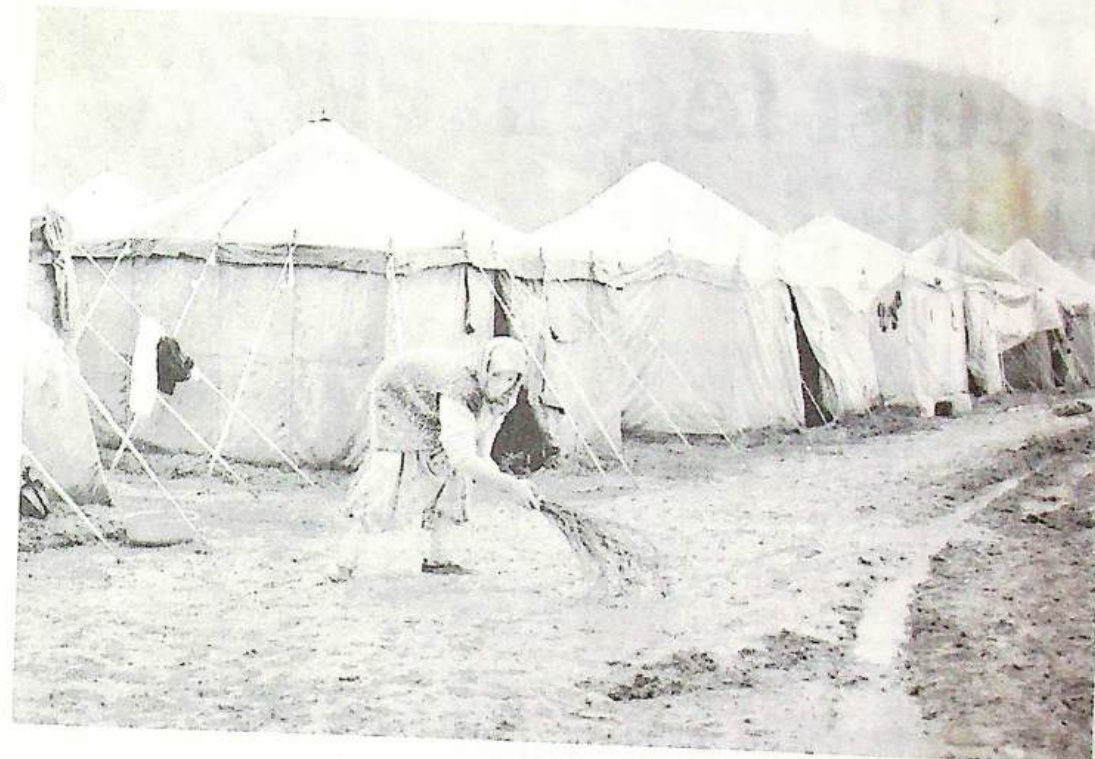
Waarbij opgemerkt moet worden dat de wisselende signalen uit de Joegoslavische hoofdstad Belgrado helaas niet bijdragen tot een helder beeld van het Joegoslavische standpunt. Vorige week zei Tsjernomyrdin

dat er met de Joegoslavische leiders over een gewapende internationale vredesmacht in Kosovo te praten viel, waarna Belgrado dat ontkende. Vorige weekende zei de Joegoslavische vice-premier Drasković dat Belgrado bereid was een VN-vredesmacht te accepteren waaraan ook Navo-landen konden meedoen. Afgelopen woensdag werd hij uit de regering gezet. Deze week heette het dat een internationale gewapende vredesmacht welkom zou zijn, mits ondersteund door de Veiligheidsraad. Kort daarop bleek dat het een ongewapende macht zou moeten zijn.

Dat laatste is terecht onaanvaardbaar voor de Navo. De recente stationering van ongewapende waarnemers van de OVSE heeft dat duidelijk gemaakt. Het was in die tijd dat de slachtpartij in Racak plaatsvond.

Hangen, roken, praten in Kukës

09.00 uur. Het kamp bij Kukës in Noord-Albanie heeft weinig te bieden. Iedereen wacht hier, maar niemand weet precies waarop. Het ritme van de dag is verdwenen. De vrouwen proberen hun dagelijkse routine te hervinden door zich vast te klampen aan hun traditionele taken. Ze wassen de kleren, de borden, de schoenen. Ze hangen – als het weer het toelaat – de drijfnnate matrassen en dekens te drogen. Ze maken oploskoffie en -thee voor hun mannen op kleine gasbrandertjes. Enkele dagen geleden vloog zo'n gasbrandertje in brand in een van de tenten. „Toen is een kind met brandwonden weggebracht”, weet Sami. Vaak is de moeite van de vrouwen tevergeefs, al lijkt hen dat niet te deren. Zo veegt Kadire, de echtgenote van de middelste broer, consequent het snot van de bovenlip van haar zoonthe Blerim, die onder de modder zit. Eigen waardigheid is belangrijk. Overal in het kamp borstelen vrouwen elkaars haren.

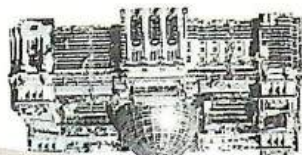
11.00 uur. De familie Isufi komt uit Gadime e Epërme, in Kosovo. Moeder Adile kreeg daar vijf kinderen: drie zoons en twee dochters. Een van haar dochters is overleden. De rest ontkwam Kosovo heelhuids. Tien volwassenen en negen kinderen. Haar dochter is inmiddels uit het kamp vertrokken, maar haar drie zoons zijn met hun vrouwen en kinderen achtergebleven. De zes maanden oude Besmir is het jongste kind. Moeder Adile schommelt de houten wieg heen en weer, maar kan niets doen aan het hardnekkige gehoest van haar kleinkind. Rifadi en Hatixhe ruziën soms om de baby. Dan willen ze hem vasthouden, kusjes geven of aan- en uitkleden. Hun eigen poppen hebben ze in Kosovo moeten achterlaten; ander speelgoed is er niet. De Italianen hebben een schooltje ingericht in het kamp, maar ze mogen er niet heen van hun ouders. „Misschien morgen”, zegt broer Sami tegen zijn dochters. Maar misschien morgen betekent in Kosovo nee.

15.00 uur. Het eten komt veelal van hulporganisaties, soep met groene bonen uit een Duits blik. Er zijn ook Amerikaanse voedselpakketten met blikken varkensvlees. De inhoud ligt de volgende dag in een greppel. Moslims eten geen varkensvlees. De mannen halen veelal het eten bij de vrachtwagens van de

Vijf jaar geleden werkten nog 54.000 werkmensen in de Berlijnse bouw; nu zijn dat er nog maar 28.000. Overal in de stad lopen werkloze bouwvakkers rond. Ze luren bij bedrijven om een baan te vinden. Ze staan 's morgens als eerste op de stoep bij de kantoren van Berlijnse kranten om gratis de kleinste advertenties na te pluisen waar- in personeel wordt gevraagd. Sommigen hebben het opgegeven en hangen met hun honden, flesjes bier en een *ghetto-blistar* in het park. "In de bouw heersen wild-west-idealen. Vooral hier in Berlijn", zegt vakbondsmann Knier. De hele marktorientering is volgens hem verdwenen. Oorzaak? De concurrentie onder de vele duizen-

UMZUG BERLIN

ijven de deur sulten.
"Het kliniek iegenstrijdi
amer Kneuter van IG Ba
n, de vakbond van wer
de bouwindustrie. Toe
oofdschap werd en ook de
esultio hierheen te trek
ouwen en vooral in het sa
nde gedbouwen, waar it
aan gedaan was. Kneute
laatsen een enorm bo
egetijkheid hebben w
e werkloze bouwvakker

Tsjernomyrdin, Dražković en de missers

De bombardementen op Joegoslavië werden deze week opgevoerd. Maar ook in de diplomatie werd een nieuw offensief geopend.

**Door onze redacteurs
BIRGIT DONKER en
PETER MICHIJSEN**

ROTTERDAM/BRUSSEL, 1 MEI. Het was in de diplomatie de week van Viktor Tsjernomyrdin, de Russische ex-premier die eerder door president Jeltsin uit de hoed (en de relatieve vergetelheid) was getoverd als Joegoslavië-gezant en die zich vorige week naar Belgrado had begeven. Zijn poging een doorbraak te bereiken leverde vooralsnog geen doorbraak op – maar wel een reeks diplomatieke initiatieven.

De deur van het Kremlin werd platgelopen door hoogwaardigheidsbekleders als de Amerikaanse onderminister van Buitenlandse Zaken Strobe Talbott, secretaris-generaal Kofi Annan van de VN, de ministers van Buitenlandse Zaken van Griekenland en Canada en de Duitse minister van Defensie Scharping. Tsjernomyrdin op zijn beurt toog naar Bonn en Rome, om vandaar door te reizen naar Belgrado.

Veel concreets heeft deze reis-
lust nog niet opgeleverd. De
NAVO houdt vast aan de bekende
vijf eisen aan Belgrado. De belang-
rijkste verschillen van mening con-
centreren zich rond de vraag wat
voor internationale vredesmacht
in Kosovo moet worden gelegerd.
De NAVO eist gewapende troepen
onder haar leiding, die moeten toe-
zien op terugkeer van de vluchte-
lingen en eerbiediging van een
vorm van autonomie voor Kosovo.
Op het NAVO-hoofdkwartier
is de indruk dat ook Moskou
toesluit dat een militaire troep

deelnemen aan de luchtaanvallen.
De massale t...

de massale 'etnische zuivering' van Kosovo gaat onverminderd door. Gisteren waren volgens cijfers van de VN-hulporganisatie UNHCR 371.000 vluchtelingen in Albanië, 154.400 in Macedonië en 62.800 vluchtelingen in Montenegro aangekomen. Er zijn steeds meer tekenen dat de Serviërs van de gelegenheid gebruik maken ook moslims en Albanen te verdrijven uit gebieden buiten Kosovo. Vanuit de Sandžak, het door moslims bewoonde gebied op de grens van Montenegro en Servië, zijn

mers krijgen slechts een stuk zeil om onder te schuilen. Het gevolg: spanningen en vechtpartijen.

Deze week was even de week van Vuk Drašković, een van de Joegoslavische vice-premiers. Hij brak het eenheidsfront van het regime met een oproep, aan dat regime, op te houden de bevolking voor te liegen. Het bewind moet de waarheid vertellen: de NAVO staat niet voor een breuk maar houdt de gelederen gesloten, Rusland zal Joegoslavië militair niet helpen en de publieke opinie van de hele wereld is tegen de Serviërs.

De deur van het Kremlin werd platgelopen door hoogwaardigheidsbekleders

duizenden moslims onder Servi-
sche druk naar Bosnië gevlucht.

Donderdag en vrijdag kwamen aan de grens met Albanië en Macedonië voor het eerst etnische Albanen uit Servië aan, inwoners van de stad Preševo. Ze vertelden op de vlucht te zijn gedreven door de Serviërs. Zeker zesduizend Albanees inwoners van Preševo zijn al in Macedonië, tienduizend zijn op

Het kostte de voormalige opposant zijn baan en dat bracht de NAVO tot de conclusie dat de verdeeldheid in Belgrado had toege-
slagen: het bewind vertoende 'scheuren'. Dat evenwel is *wishful thinking*: Vuk Drašković heeft in zijn carrière ongeveer elk denkbaar standpunt ingenomen en geniet niet veel geloofwaardigheid.

in Kosovo nodig is. O ziet hooguit heil in pende VN-vredes- r NAVO-landen die

weg. In Macedonië is de situatie in de kampen inmiddels onhoudbaar: elk kamp bevat vier keer meer vluchtelingen dan het aantal waarop het is berekend. Nieuwko-

oen vonden zijn worden onder gewone Serviërs meer weerklank dan zijn electorale aanhang rechtvaardigt. Er lijkt zich onder de Servische burgers een stemmingsomslag te voltrekken, van

Frankrijk houdt juridische bezwaren tegen het aanhouden van schepen uit derde landen. „Op basis van het oorlogsrecht zou dit kunnen, maar Frankrijk voelt zich niet in oorlog”, licht een diplomaat toe.

hard aan toe gaan; een vrouw wordt dan al snel opzij geduwd. De drie buurvrouwen van de familie Isufi klagen dan ook. Ze zijn alleen met hun kinderen naar Albanië gekomen. Een echtgenoot is doodgeschoten, zeggen ze, van de andere twee mannen weten ze niets. „Wordt er voedsel uitgedeeld, dan komen we er nauwelijks bij. Kunt u niet iets regelen?”. Schoon water hebben ze wel. Dat tappen ze af van de waterleiding van Kukës. Regelmatig lopen de vrouwen heen en weer met hun witte plastic flessen. Kadire bereidt in de hoek van de tent een maaltijd. Eerst eten de mannen, daarna de vrouwen en de kinderen.

18.00 uur. „Ha, waspoeder”, zegt Fatmire blij. Tegen de avond komen Albanezen met spullen langs: wat schepjes wasmiddel, tandpasta, een stukje zeep en een blauwe teil. De vluchtelingen staan hen buiten op te wachten. Sta je niet buiten, dan krijg je niets. Soms laten de Albanezen het afweten en staan de vluchtelingen voor niets voor hun tent. De Albanese leiding laat te wensen over. Het kamp is uitgewoond. De lokale autoriteiten kunnen het almaar uitdijende kamp niet aan. Iedere nacht schuiven nieuwelingen met hun auto's, tractoren en karren tegen het bestaande kamp aan. Een 'wild kamp', heet dat. De nieuwkomers zijn niet geregistreerd. Bij de verdeling van eten is er geen rekening met hen gehouden. Andere kampen zijn beter georganiseerd. Maar Sami wil daar niets van horen. „Waarom zou ik weggaan? Hier zit ik dicht bij Kosovo en kan ik snel terug. Hier heb ik twee tenten voor mijn familie. Krijg ik die elders ook? Wie garandeert mij dat?”

19.00 uur. Hangen. Roken. Praten. Een dag is weer voorbij. De mannen zijn het meest verloren op de vluchtelingenkampen. Ze hebben niets te doen, ze zijn alles kwijt: huis, werk, toekomst. Sigaretten bieden troost. Tahir rookt een pakje per dag, Sami twee. Sigaretten zijn goedkoop. Nieuwe vluchtelingen worden gretig onthaald: ze brengen nieuws uit Kosovo, worden uitgehoord over achtergebleven familieleden, vrienden en kennissen. Leeft de burgemeester nog? Vreemdelingen zijn ook welkom. Hulpverleners en journalisten worden uitgenodigd om koffie te drinken en soep te eten. Iedereen moet hun verhalen horen. De Isufi's zijn ontkomen aan de verschrikkingen. Toen de paramilitairen op de bergen verschenen, zijn ze met de rest van het dorp gevlucht in een groot konvooi. Drie dagen lang zijn ze in de stromende regen door Kosovo getrokken. Nu wachten ze af.

Tekst: Yael Vinkx
Foto's: Maurice Boyer

Wenen definieert neutraliteit ruim in Kosovo

Oostenrijk is neutraal, maar het EU-lidmaatschap heeft die neutraliteit uitgehold. En omtrent Kosovo kunnen de Oostenrijkers niet neutraal blijven.

Door onze correspondent
KARTIN JUŠEK

WENEN, 1 MEI. De Serviërs waren sneller. De 1 mei-parade op de Ringstrasse in Wenen is vanouds een feestelijke aangelegenheid en de Servische afvaardiging had al vroeg in de week een demonstratie op de Heldenplatz aangemeld. Daarmee is dat terrein voor de Kosovoaren taboe.

Naar schatting 300.000 Serviërs en 20.000 Albanezen leven in Oostenrijk, het merendeel daarvan in Wenen. Sinds het begin van de oorlog tegen Servië wordt in Wenen door beide groepen dagelijks gedemonstreerd en de politie zorgt ervoor dat ze dat veraf van elkaar doen. Luidruchtig zijn deze demonstraties wel, maar het blijft bij het schreeuwen van leuzen en het spelen van afwisselend krijgslustige en zwaarmoedige muziek.

De Oostenrijkers bemoeien zich niet met deze demonstraties, maar de oorlog in het naburige Joegoslavië heeft wel voor veel beroering gezorgd en vele discussies losgemaakt: over de opvang van vluchtelingen, over de rechtvaardigheid van de oorlog en vooral over de eigen neutraliteit.

Oostenrijk kreeg in 1955 van de Geallieerden een Staatsverdrag, waarin het moest beloven voor altijd neutraal te blijven. Ook nu volgt de regering deze lijn, hoewel de neutraliteit door de toetreding tot de Europese Unie in 1994 is uitgehold. Eerder definieerde Oostenrijk het begrip „neutraal” al op creatieve wijze. Toen tijdens de Golfoorlog vluchten over Oostenrijks territorium voor de NAVO essentieel bleken, werd binnen één dag een wet uit de grond gestampt die deze vluchten mogelijk maakte: vliegtuigen met oorlogsmateriaal mochten passeren, vliegtuigen met manschappen niet. Controle ontbrak uiteraard.

Ook nu frequenteren NAVO-

toestellen het Oostenrijkse luchtruim, maar, zo verzekert de regering, dat zijn louter vluchten ten behoeve van SFOR, de vredesmacht in Bosnië.

Vorige week meldde *The Washington Post* dat de Oostenrijkse inlichtingendienst de Amerikanen al in januari over het voorjaarsoffensief van de Serviërs had ingelicht. Weense bladen onthulden daarop dat niet alleen de op een gemeenschappelijk verleden gebaseerde goede contacten op de Balkan Oostenrijk deze informatie had verschaft. Ook de door de Amerikanen sinds 1959 gefinancierde afliuisterstations aan de grenzen naar het Oosten hadden hun nut bewezen. „Wij kunnen tafelgesprekken in Bratislava afliuisteren en telefoongesprekken zelfs tot aan de Oekraïne”, vertelde een niet met name genoemde inlichtingenman trots aan het blad *Profil*.

De Oostenrijkse houding, verwoord door de sociaal-democratische kanselier Viktor Klima, is dat Oostenrijk de NAVO-aanvallen noodzakelijk vindt maar er zelf niets mee te maken wil hebben. „Oostenrijk is een vet, klein land met vette, kleine mensen die anderen graag de oorlog in sturen maar zelf met rust willen gelaten worden”, spotte de Weense filosoof Rudolf Burger.

De weerzin om tot de NAVO toe te treden heeft echter niets met onverschilligheid tegenover de slachtoffers te maken, althans bij de bevolking. Na de eerste NAVO-aanvallen had de minister van Binnenlandse Zaken, de sociaal-democraat Karl Schlögl, nog gezegd: „De NAVO is de oorlog begonnen, laat ze nu ook maar voor de vluchtelingen zorgen.” Na zijn paasvakantie werd de minister met opiniepeilingen geconfronteerd die duidelijk maakten dat een ruime meerderheid van de Oostenrijkers vindt dat hun land vluchtelingen moet opnemen.

Schlögl veranderde onmiddellijk van tactiek. Oostenrijk zou vijfduizend Kosovaren opnemen in Shkodër (Noord-Albanië) een tentendorp oprichten voor nog eens vijfduizend vluchtelingen. En toen de eerste vluchtelingen in Wenen aankwamen, stond Schlögl klaar om hun de hand te schudden.

den

ad. Martin Torrijos heeft

Vredesprijs voor
Fritz Stern

ters, AP)
re doelen in Irak beschoten. (Reu-
gelmaat worden sindsdien militair-
luchtmacht actief is. Met grote re-
neer ze merken dat de Iraakse
noorden en zuiden van Irak wan-
te kiezen in de No-fly zones in het
maanden meer armslag om doelen
se piloten hebben sinds enkele
digd waren. Amerikaanse en Brit-
een aantal huizen zwaar beschad-
ten rondgelegd in het gebied, waar
raakt. Gisteren werden journalisten

3 Draagmoedermafia

Heeft de hoogst biedende de grootste kans op een kind in het grijze circuit van het commerciële draagmoederschap?

Z

ZATERDAGS BIJVOEGSEL

1
MEI
1999

4 Voetbalhandel

Jonge Nigeriaanse voetballers hebben er alles voor over om ontdekt te worden. 'You help me! You are rich!'

5 Montessori

Ze was feministe en toch hield ze haar bastaardzoon verborgen. Interview met de biografe van Maria Montessori.

6 Gespleten dorp

In het Drentse dorp Vries staan gereformeerden en hervormden elkaar naar het leven. De oorlog heeft hen uiteen gedreven.

7 Dagboek

Terwijl straaljagers over zijn hoofd scheren, voltooit de Amsterdamse ambtenaar Kentie een huizenproject in Sarajevo.

Doffe dreunen

Steven Derix
Guido de Vries

Foto Roel Rozenburg

Jan-Evert Hulleman (38) was in Libanon, in 1979. Hij was toen net achttien. Toen hij na zes maanden terugkwam, was hij uitgemergeld. „Mijn moeder herkende me nauwelijks. Brood-, en broodmager was ik. „Hulleman ging werken als schilder. Al na

In 1979 nam Nederland voor het eerst deel aan een VN-vredesmissie, maar pas sinds het begin van de jaren negentig zijn uitzendingen naar crisishavens een vast onderdeel geworden van het takenpakket van de krijgsmacht. Vorige week meerde het transportschip Rotterdam aan in de haven van Dürres in Albanië, met 220

De problemen met jonge veteranen kwamen in de tweede helft van de jaren negentig aan het licht. Klazien van Brandwijk was niet de enige die kwakkelde met haar gezondheid. Een collega, kapitein J. Mooij, en 25 andere Cambodjagangers vertoonden allemaal dezelfde symptomen: vermoeidheid, concentratiestoornissen, hoofdpijn, slaapproblemen en problemen met de coördinatie. Daarmee leken de problemen van de Cambod-

Van Brandwijk, Mooij en de andere leden van de groep van 27 dachten zelf aan een lichamelijke oorzaak. Ze bleven aan de bel trekken. Onderzoek door burgerartsen in Delft en door psychiaters van de Afdeling Individuele Hulpverlening van de Landmacht leverde echter geen oorzakelijk verband op tussen de klachten en de uitzending naar Cambodja. De groep van 27 zocht de publiciteit. Er werden Kamervragen gesteld en de Vaste Kamercommissie voor Defensie hield een hoorzitting. In 1996 zegde staatssecretaris Gmelich Meijling een nieuw onderzoek toe. Wetenschappers van de Vrije Universiteit in Amsterdam en het Academisch Ziekenhuis in Nijmegen inventariseerden de klachten van de 2.000 Nederlandse militairen die in Cambodja hadden gediend. Tegelijkertijd werd de groep van 27 opnieuw medisch onderzocht. Zeventien procent van de Cambodjagangers bleek last te hebben van een reeks van klachten die door de Nijmeegse onderzoekers pck, of Post-Cambodja Klachten werden genoemd. De oorzaak van die klachten werd echter niet duidelijk. Bij het na

Inmiddels is bij drie procent van de Cambodjagangers PTSS geconstateerd. Dat cijfer is lager dan het gemiddelde van vijf procent zoals naar voren is gekomen uit het jonge veteranen-onderzoek van 1997. En dat is vreemd, gezien het grote aantal (17 procent) Cambodjagangers met gezondheidsproblemen. Klazien van Brandwijk werd vorig jaar afgekeurd voor militaire dienst. Voor PCK, post Cambodja klachten. De diagnose PTSS is bij haar nooit gesteld, zegt ze.

Marie-Louise Tiesinga is lid van de Eerste Kamer voor D66 en is voorzitter geweest van de begeleidingscommissie van de onderzoeken naar Cambodja, Lukovac en de jonge veteranen. Tiesinga vermoedt dat ook de post Cambodja klachten worden veroorzaakt door PTSS. "PTSS is een ziekte die ligt op de scheidslijn van lichaam en geest. Er gebeurt iets in de hersenen als je de ellende en stress van een oorlog meemaakt. Voor niemand is het leuk om naar een oorlogsgebied gestuurd te worden. Maar sommigen zijn kwetsbaarder dan anderen."

Staatssecretaris Henk van Hoof heeft zojuist de 120 man van het 11e Rijdende Artillerie 'Gele ridders' uitgezwaaid op vliegbasis Eindhoven. Sommige militairen beschouwden de missie als een gewone klus, vertelt de staatssecretaris. Bij anderen was er duidelijk spanning te zien op het gezicht. „Maar dat is normaal als je naar zo'n gebied gestuurd wordt.” Volgens Van Hoof heeft het ministerie van Defensie geleerd van de uitzendingen van de afgelopen tien jaar. „We besteden nu veel meer aandacht aan de mogelijke psychische gevolgen van het werken in een crisisgebied.”

Aan het begin van de jaren negentig werden militairen zonder enig noemenswaardige voorbereiding op pad gestuurd. Tegenwoordig wordt er veel beter voorgelicht, vertelt Van Hoof: „Niet alleen over de psychische risico's, maar ook over wat de militai-

Vervolg op pagina 2

BUI TEN LUST

als naar naam al doet vermoeden uit Zuid-Afrika. Er zijn in Afrika en Australië vele soorten. De naam Aponogeton komt daaren- tegen uit Italië en hoort eigenlijk helemaal niet bij deze plant. Het is een zonderlinge geschiedenis. De begint met een Italiaanse bo- tanicus, Giulio Pontedera, pro- fessor in de plantkunde in Padua, die een naam bedenkt voor een waterplant die werd gevonden bij Bagni d'Abano. Hij noemde het Aponogeton: Apono van Aquae Aponi, zijnde de naam van die plaats in de Romeinse tijd (er wa- ren geneskrachtige bronnen), en *getion*, het Griekse woord voor buur. Allenmaal heel logisch, ware het niet dat deze plant later her- doopt werd tot Zammichellia, zo- dat de naam Aponogeton be- schikbaar kwam en gegeven werd aan onze Kaapse waterlelie met al haar vrienden en verwanten, die omgeveer evenveel te maken heb- ben met Aquae Aponi als das- hond met dasloot. Iemand moet gedacht hebben: zonde om zo'n mooie naam niet te gebruiken.

Zoals verwacht liet Ahand Kas-parovs ultimatum aan zich voorbijgaan. Eind vorige week had hij moeten zeggen of hij om het wereldkampioenschap wilde spelen, maar Ahand hield zich stil. Wel zei hij tegen een Indiase krant dat de match misschien toch door zou gaan, aan het eind van dit jaar. Hij laat zich niet makkelijk verleden, want wie toegeeft aan een publiek ultimatum van de tegenstander, heeft de strijd aan het bord al half verloren.

Het andere wereldkampioenschap, dat van de FIDE, moet na vier keer verplaatst te zijn nu eind juli in Las Vegas beginnen en wonder boven wonder lijkt het er nu echt op dat het ook gebeuren zal. Eerst zien dan geloven, denken de voorzichten. Maar die voorzichten herinneren zich ook de ernstige woorden van FIDE-secretaris Omuksu, die er op wees dat onverantwoordelijke journalisten die de FIDE, haar kampioenschap of haar president in diskrediet willen brengen, met de welken on smad op de

Het andere wereldkampioen-
net bord al half verloren.

Het monster man

SCHAKEN

Rusland zou VN-macht zonder wapens willen

BELGRADO - De Russische gezant Tsjernomirdin heeft na zijn ontmoeting met de Joegoslavische president Milosevic gezegd dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt in de zoektocht naar een oplossing voor het conflict rond Kosovo.

Tsjernomirdin heeft vijfenhalf uur met Milosevic gepraat, ondermeer over het heikele punt van een internationale troepenmacht. Volgens de Joegoslavische minister van buitenlandse zaken Vujovic zou er een plan met zeven punten op tafel liggen, dat ondermeer voorziet in de komst van ongewapende VN-waarnemers naar Kosovo. De Navo zei in een reactie meteen dat dit voorstel onaanvaardbaar is voor het Westen.

Tsjernomirdin wil volgende week naar Londen en Parijs reizen om daar verder te praten over het Russische vredesinitiatief. Volgende week komt ook president Clinton naar Europa.

De Navo heeft gisteren zware bombardementen uitgevoerd op doelen in Kosovo en Joegoslavië. Er vielen zeker drie doden toen het ministerie van binnenlandse zaken werd getroffen. Ongeveer veertig mensen raakten gewond, de meesten bij een aanval op het

hoofdkwartier van het leger. In Montenegro kwamen drie mensen om bij een Navo-actie. In Kosovo raakte de Navo onbedoeld vluchtelingen, vier mensen kwamen om.

De VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR zegt nieuwe bewijzen te hebben voor een bloedbad in Kosovo. Vluchtelingen uit verschillende delen van Kosovo vertelden de UNHCR afzonderlijk over stapels lichamen in sloten en op weilanden bij Meja, in het zuidwesten van Kosovo. Een van de groepen vluchtelingen heeft gezegd in de buurt van Meja een grote groep mannen te hebben gezien die door de politie werd bewaakt. Nadat zij Meja voorbij waren gereden, hoorden de vluchtelingen tien minuten lang geweervuur. De UNHCR trekt de berichten niet in twijfel.

In Macedonië kwamen gisteren 6 000 etnische Albanezen aan. Ongeveer 15 000 Kosovaren staken de grens met Albanië over bij Kukës en Morina. Een groot deel van hen zou afkomstig zijn uit Prizren, een stad die volgens de UNHCR de afgelopen dagen 'van straat tot straat' en 'van huis tot huis' door Serviërs is gezuiverd. Behalve de vaste inwoners herbergde Prizren ook een groot aantal vluchtelingen.

De waterleiding is nog niet af

Albanië

Hans Marijnissen

VLORE - En zo zorgde minister F. de Grave (defensie) gisteren op Koninginnedag maar voor zijn eigen defileetje. Op bezoek bij zijn manschappen in Albanië, landde zijn Chinook naast de doorgaande weg van Durrës naar Fier.

Een lange colonne van de genie, geëscorteerd door mariniers, had de vrachtwagens met hulpgoederen even stilgezet. De minister ging vervolgens de rij af, maakte praatjes en gaf handjes, en nam uiteindelijk plaats in de linkerberm. De verkeerde berm. Want het uitzwaaiend comité werd geheel gehuld in de uitlaatgassen van het vertrekkende zware vrachtverkeer.

De Grave bracht gisteren op de tweede dag van zijn bezoek aan de troepen in het oorlogsgebied (de eerste dag was hij in Macedonië) eerst een bezoek aan het vluchtelingenkamp in Vlorë, dat straks onder de vlag van het Nederlandse en Belgische Rode Kruis plaats moet bieden aan zo'n drieduizend vluchtelingen.

De Nederlandse genie is druk in de weer geweest het kamp in te richten, dat geschikt moet worden voor een langduriger verblijf. Het sanitair moet op peil zijn, er is permanente watertoevoer nodig en per tent mogen niet meer dan acht vluchtelingen worden gehuisvest, die zelf moeten kunnen koken. Er komt zelfs een schooltje.

Maar omdat de Albanese autoriteiten er nog niet in zijn geslaagd een verbinding te maken met de hoofdwatertoevoer vijf-honderd meter verderop, is de komst van vluchtelingen met minstens een week uitgesteld.

In gesprekken met de manschappen hoorde De Grave dat de Nederlandse krijgsmacht wel is ingesteld op flexibele operaties, maar dat de uitrusting te wensen overlaat. De eenheden moeten in het subtropische zuiden van Albanië bij temperaturen tegen de dertig graden, werken in lange broeken en hoge leren schoenen. Voor op het hoofd is er alleen een baret. „We krijgen zweetvoeten”, was de meest gehoorde klacht. „Kunt u niet voor jungleboots zorgen?”

De Grave, die voor enige hilariteit zorgde door in een door de mariniers zelfgebakken taart te gaan zitten, zegde toe van de uitrusting werk te maken. Met het door de plaatselijke commandant gemompelde 'er wordt aan gewerkt' nam hij geen genoegen.

Vervolgens vloog De Grave door naar de havenplaats Durrës, waar de Nederlands-Belgische Task Force Romeo sinds woensdag onder het commando van Afor valt, dat de actie Allied Harbour coördineert. De Nederlanders zullen slechts worden ingezet bij het transport van goederen en vluchtelingen, onderstreepte De Grave nog eens tijdens de lunch (nasi met gebakken ei) in het militaire kamp.

In gesprekken met de commandant van Afor, generaal Reed, heeft De Grave donderdag het humanitaire karakter van de Nederlandse bijdrage nog eens benadrukt. De Grave is namelijk bang dat bij de aanvang van operatie Hawk (de inzet van de Apache-gevechtshelikopters in Kosovo en Servië) de Nederlandse hulptransporten voor de Serviërs

militaire doelen zullen worden, of dat bij een uitbreiding van het conflict naar Albanië Nederlandse mariniers bij gevechtshandelingen worden betrokken.

Een vermenging van de militaire en humanitaire doelen is volgens De Grave onwenselijk. Hij heeft Reed daarom met enig gevoel voor understatement meege-deeld dat ten koste van alles een terugtrekking van de Nederlandse troepen moet worden voorkomen.

Een Nederlandse transporteenheid die goederen uit de havenplaats Durrës naar het noordelijke Kukës bracht, heeft gisteren voor de eerste keer vluchtelingen mee teruggenomen. De Grave erkende dat het vervoer van mensen in trucks over de zeer slechte Albanese wegen geen optimale vorm van vervoer is. De komende weken moeten meer van zulke transporten plaats gaan vinden, omdat de situatie in het noorden uit de hand begint te lopen.

In het zuiden is de opvang beter, en het klimaat gunstiger. Toch weigeren veel vluchtelingen te vertrekken. Ze willen het idee snel naar Kosovo terug te ke-

ren niet loslaten, en voelen er niets voor hun enige bezit - hun auto of tractor - achter te laten.

De Grave die donderdag in Macedonië de Gele Ridders bezocht, is verontrust over de weerzin die er in delen van deze staat tegen de Navo-troepen bestaat. Voertuigen van het Nederlandse leger zijn herhaaldelijk met stenen bekogeld door inwoners met een Servische achtergrond.

„In Albanië zie je tenminste zwaaiende kinderen, en roept men letterlijk om 'Nato'”, aldus De Grave. De Gele Ridders zullen binnenkort worden overplaatst naar een gebied dat overwegend door etnische Albanezen wordt bewoond.

Van de Albanese autoriteiten heeft de minister van defensie de verzekering gekregen dat het land half mei een nieuwe Douanewet krijgt, die de vele stempels sterk moet verminderen. De haven van Durrës vormt op dit ogenblik nog een obstakel. Vrachtwagens staan dagenlang in de haven de wachten, soms vanwege formaliteiten, vaak ook omdat hulporganisaties weigeren smeergeld te betalen.

Rusland zou VN-macht zonder wapens willen

BELGRADO - De Russische gezant Tsjernomirdin heeft na zijn ontmoeting met de Joegoslavische president Milosevic gezegd dat er aanzienlijke vooruitgang is geboekt in de zoektocht naar een oplossing voor het conflict rond Kosovo.

Tsjernomirdin heeft vijfenhalf uur met Milosevic gepraat, ondermeer over het heikele punt van een internationale troepenmacht. Volgens de Joegoslavische minister van buitenlandse zaken Vujovic zou er een plan met zeven punten op tafel liggen, dat ondermeer voorziet in de komst van ongewapende VN-waarnemers naar Kosovo. De Navo zei in een reactie meteen dat dit voorstel onaanvaardbaar is voor het Westen.

Tsjernomirdin wil volgende week naar Londen en Parijs reizen om daar verder te praten over het Russische vredesinitiatief. Volgende week komt ook president Clinton naar Europa.

De Navo heeft gisteren zware bombardementen uitgevoerd op doelen in Kosovo en Joegoslavië. Er vielen zeker drie doden toen het ministerie van binnenlandse zaken werd getroffen. Ongeveer veertig mensen raakten gewond, de meesten bij een aanval op het

hoofdquarter van het leger. In Montenegro kwamen drie mensen om bij een Navo-actie. In Kosovo raakte de Navo onbedoeld vluchtelingen, vier mensen kwamen om.

De VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR zegt nieuwe bewijzen te hebben voor een bloedbad in Kosovo. Vluchtelingen uit verschillende delen van Kosovo vertelden de UNHCR afzonderlijk over stapels lichamen in sloten en op weilanden bij Meja, in het zuidwesten van Kosovo. Een van de groepen vluchtelingen heeft gezegd in de buurt van Meja een grote groep mannen te hebben gezien die door de politie werd bewaakt. Nadat zij Meja voorbij waren gereden, hoorden de vluchtelingen tien minuten lang geweervuur. De UNHCR trekt de berichten niet in twijfel.

In Macedonië kwamen gisteren 6.000 etnische Albanezen aan. Ongeveer 15.000 Kosovaren staken de grens met Albanië over bij Kukës en Morina. Een groot deel van hen zou afkomstig zijn uit Prizren, een stad die volgens de UNHCR de afgelopen dagen 'van straat tot straat' en 'van huis tot huis' door Serviërs is gezuiverd. Behalve de vaste inwoners herbergde Prizren ook een groot aantal vluchtelingen.

Albanië

Hans Marijnissen

VLORE - En zo zorgde minister F. de Grave (defensie) gisteren op Koninginnedag maar voor zijn eigen defileetje. Op bezoek bij zijn manschappen in Albanië, landde zijn Chinook naast de doorgaande weg van Durrës naar Fier.

Een lange colonne van de genie, geëscorteerd door mariniers, had de vrachtwagens met hulpgoederen even stilgezet. De minister ging vervolgens de rij af, maakte praatjes en gaf handjes, en nam uiteindelijk plaats in de linkerberm. De verkeerde berm. Want het uitzwaaiend comité werd geheel gehuld in de uitlaatgassen van het vertrekkende zware vrachtverkeer.

De Grave bracht gisteren op de tweede dag van zijn bezoek aan de troepen in het oorlogsgebied (de eerste dag was hij in Macedonië) eerst een bezoek aan het vluchtelingenkamp in Vlorë, dat straks onder de vlag van het Nederlandse en Belgische Rode Kruis plaats moet bieden aan zo'n drieduizend vluchtelingen.

De Nederlandse genie is druk in de weer geweest het kamp in te richten, dat geschikt moet worden voor een langduriger verblijf. Het sanitair moet op peil zijn, er is permanente watertoevoer nodig en per tent mogen niet meer dan acht vluchtelingen worden gehuisvest, die zelf moeten kunnen koken. Er komt zelfs een schooltje.

Maar omdat de Albanese autoriteiten er nog niet in zijn geslaagd een verbinding te maken met de hoofdwatervleiding vijf honderd meter verderop, is de komst van vluchtelingen met minstens een week uitgesteld.

In gesprekken met de manschappen hoorde De Grave dat de Nederlandse krijgsmacht wel is ingesteld op flexibele operaties, maar dat de uitrusting te wensen overlaat. De eenheden moeten in het subtropische zuiden van Albanië bij temperaturen tegen de dertig graden, werken in lange broeken en hoge leren schoenen. Voor op het hoofd is er alleen een baret. „We krijgen zweetvoeten“, was de meest gehoorde klacht. „Kunt u niet voor jungleboots zorgen?“

De Grave, die voor enige hilariteit zorgde door in een door de mariniers zelfgebakken taart te gaan zitten, zegde toe van de uitrusting werk te maken. Met het door de plaatselijke commandant gemompelde 'er wordt aan gewerkt' nam hij geen genoegen.

Vervolgens vloog De Grave door naar de havenplaats Durrës, waar de Nederlands-Belgische Task Force Romeo sinds woensdag onder het commando van Afor valt, dat de actie Allied Harbour coördineert. De Nederlanders zullen slechts worden ingezet bij het transport van goederen en vluchtelingen, onderstreepte De Grave nog eens tijdens de lunch (nasi met gebakken ei) in het militaire kamp.

In gesprekken met de commandant van Afor, generaal Reed, heeft De Grave donderdag het humanitaire karakter van de Nederlandse bijdrage nog eens benadrukt. De Grave is namelijk bang dat bij de aanvang van operatie Hawk (de inzet van de Apache-gevechtshelikopters in Kosovo en Servië) de Nederlandse hulptransporten voor de Serviërs

militaire doelen zullen worden, of dat bij een uitbreiding van het conflict naar Albanië Nederlandse mariniers bij gevechtshandelingen worden betrokken.

Een vermenging van de militaire en humanitaire doelen is volgens De Grave onwenselijk. Hij heeft Reed daarom met enig gevoel voor understatement meege-deeld dat ten koste van alles een terugtrekking van de Nederlandse troepen moet worden voorkomen.

Een Nederlandse transporteenheid die goederen uit de havenplaats Durrës naar het noordelijke Kukës bracht, heeft gisteren voor de eerste keer vluchtelingen mee teruggenomen. De Grave erkende dat het vervoer van mensen in trucks over de slechte Albanese wegen een vorm van vervoer is die de komende weken moeten worden uitgesloten omdat de situatie er niet uit de hand begint.

In het zuiden is het beter, en het klimaat. Toch weigeren de vluchtelingen te vertrekken hier. Idee snel naar de ke-

ren niet loslaten, en voelen er niets voor hun enige bezit - hun auto of tractor - achter te laten.

De Grave die donderdag in Macedonië de Gele Ridders bezocht, is verontrust over de weerzin die er in delen van deze staat tegen de Navo-troepen bestaat. Voertuigen van het Nederlandse leger zijn herhaaldelijk met stenen bekogeld door inwoners met een Servische achtergrond.

„In Albanië zie je tenminste zwaaiende kinderen, en roept men letterlijk om 'Nato'“, aldus De Grave. De Gele Ridders zullen binnenkort worden overplaatst naar een gebied dat overwegend door etnische Albanezen wordt bewoond.

Van de Albanese autoriteiten heeft de minister van Defensie de verzekering gekregen dat het land half mei een nieuwe Democratische regering krijgt, die de vele stampelen van Durrës voortzet op de ogenblik nog een chaotische vluchtelingen kamp. Tegengang in de haven de vrachtwagens, sommige van wege formaliteiten, maar ook van dat hulporganisaties weigert te meegeld te worden.

De waterleiding is nog niet af

Vennootschapsbelasting Duitsland sterk omlaag

BONN - Een Duitse regeringscommissie heeft gisteren voorgesteld de vennootschapsbelasting in het land in twee stappen te verlagen naar 25 procent in 2002. Het bedrag bedraagt er nu nog 45 procent. Het doel van de scherpe verlaging is de internationale concurrentiepositie van het Duitse bedrijfsleven te verbeteren. Minister Hans Eichel van financiën zegt het voorstel in overweging te nemen, en binnenkort met een wetsvoorstel te komen.

Amerikaanse economie blijft fors groeien

WASHINGTON - De Amerikaanse economie is ook in het eerste kwartaal van dit jaar verrassend sterk blijven groeien. Het bruto binnenlands product (bbp), de som van alle geproduceerde goederen en diensten, steeg met 4,5 procent op jaarbasis. Dat meldt het Amerikaanse ministerie van handel. Analisten hadden op slechts 3,3 procent gerekend. De sterke economische groei werd vooral veroorzaakt door liefst 6,7 procent hogere consumptieve bestedingen. In de laatste drie maanden van vorig jaar groeide de Amerikaanse economie nog met 6,0 procent. Dit cijfer had in het eerste kwartaal kunnen worden overtroffen, ware het niet dat de exportsector wat achterbleef.

Minister Frank de Grave in gesprek met een Nederlandse militair in het door Nederland gebouwde vluchtelingenkamp bij Vlorë. Het kan pas volgende week open.

FOTO ANP

Milosevic gebruikt mysterie als wapen

Misrekening

door Jan Bezemer

AMSTERDAM - President Milosevic van Joegoslavië treedt zelden in het openbaar, voert nog minder vaak het woord en dat maakt het moeilijk zijn gedachten te peilen. Dat geeft de dictator een mysterieus tintje, en waarschijnlijk is dat juist de bedoeling.

Milosevic laat zich zelden betrapten op een uitgesproken mening of een toezegging. Politici die tot hem worden toegelaten moeten van bijzondere statuur zijn, anders blijft de deur gesloten. Wie later beweert dat de president dit of dat beloofd heeft komt geregeld bedrogen uit. De Amerikaanse gezant Holbrooke weet daarvan mee te praten en de Rus Tsjernomirdin ondervond het vorige week.

Het is het ideale klimaat om proefballonnetjes op te laten en vervolgens net te doen of je neus bloedt. Het is zeer waarschijnlijk dat Milosevic vorige week in het

acht uur durend gesprek met Tsjernomirdin inderdaad heeft gesproken over een gewapende vredesmacht, alleen was hij nog niet toe aan bekendmaking en uitvoering. Het is zijn stijl niet om als eerste toe te geven. Hij blijft altijd op zoek naar uitstel van het onvermijdelijke.

Het is zeer waarschijnlijk dat vice-premier Vuk Draskovic lucht heeft gekregen van het compromis en die concessie alvast wereldkundig wilde maken. De voormalige oppositieleider, doorgaans geportretteerd als onbeduidende draaitol, meende waarschijnlijk dat de tijd gekomen was om zich opnieuw te profileren als redder van het vaderland.

Het is moeilijk te peilen hoe de wind waait in Belgrado, of het regime op breken staat en of Milosevic van plan is door de knieën te gaan. De Navoland en hun ogen en oren in Joegoslavië weten niet goed raad met de situatie en geven schoorvoetend toe dat ze zich hebben vergist.

Generaal Klaus Naumann, de

militaire leider van het bondgenootschap, erkent dat de Navo Milosevic verkeerd heeft beoordeeld. De Navo is ervan uitgegaan dat Milosevic zou handelen als een verantwoordelijk staatsman. „Niet als een man die het risico wil lopen dat zijn hele land plat wordt gebombardeerd, alvorens op te geven.”

De Navo zegt oorlog te voeren tegen het bewind van Milosevic en niet tegen het Servische volk. Maar er is geen overtuigend scenario om te overwinnen.

Buiten zijn stijfkoppige echtgenote Mirjana Markovic is er geen macht die de president kan beïnvloeden, laat staan terzijde schuiven. De oppositie is zwak en verdeeld. Het leger, dat de zwaarste klappen krijgt, lijkt na tal van zuiveringen slechts te bestaan uit vertrouwelingen van Milosevic. Lobby's van zakenlieden zijn, ondanks de grote economische schade, te afhankelijk van de gunsten van de klik rondom Milosevic.

Het ligt daarom voor de hand

dat er compromissen gesloten moeten worden met Milosevic zelf, zoals in 1995 in Dayton.

Het zou een groot misverstand zijn te denken dat de slag om Kosovo gewonnen is als Milosevic verdwijnt. Vrijwel alle Serviërs, zelfs in oppositiekringen, hechten aan Kosovo. Als een opvolger van Milosevic uit de radicale vleugel zou komen, is de vrede verder weg dan ooit. De radicale vice-premier Seselj, die bij de laatste presidentsverkiezingen nipt verslagen werd, kent het woord compromis niet eens.

De internationale gemeenschap is dus overgeleverd aan de grillen van Milosevic. Deze alleenheerser, die als groot strateeg te boek staat, heeft al eerder crises overleefd door slechts af te wachten.

Toen in 1997 honderdduizenden dagelijks tegen hem demonstreerden leek zijn einde nabij. Hij heeft de oppositie echter overwonnen door maandenlang niets te doen, zeker niet te wijken. En nu maakt buitenlandse

druk hem al maar sterker. Hoogleraar Veljko Vujacic, specialist in Servisch nationalisme, vat het in de *The Wall Street Journal* als volgt samen: „Het is overduidelijk dat Milosevic nooit als gepensioneerd president door de straten van Belgrado zal wandelen. Voor hem is dit het ultieme gevecht. De enige vraag is of de Navo van plan is met hem tot het uiterste te gaan.”

Zeelan
a tonb

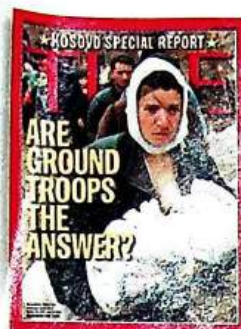
buitenland/econom

LETTERS

Terrain of Terror

“Ground troops are not the answer. There is no way in hell to save this ill-conceived operation except to withdraw in shame now.”

ULRICH H. RUDOFKY
Delmar, N.Y.

THE MURDEROUS ACTIONS OF THE SERB nationalists in Kosovo pose a threat to all Europe [Kosovo Crisis, April 12]. If we do not act, Montenegro, Macedonia and Albania will be the next targets, leaving Europe with the same radical nationalism but on a larger scale. It is imperative that we neutralize Yugoslav President Slobodan Milosevic and his nationalist henchmen as quickly as possible. Again and again, we have witnessed the pattern of Milosevic's talking peace while readying forces for another assault against innocents. Attempts to negotiate only help the cause of Serb nationalism.

WALTER C. AIELLO
Durham, N.C.

I CAN'T BELIEVE ANYONE IS CRAZY ENOUGH to advocate the use of NATO ground troops to push the Serb military out of Kosovo. This sort of thinking demonstrates that we haven't learned a thing from Vietnam, Somalia and a hundred other similar situations. Superior firepower has created an illusion in the American mind that warfare can be swift, efficient and relatively bloodless. Fighting the Serbs on the terrain of Kosovo will be bloody, ugly and long lasting. If the politicians are so gung-ho to sacrifice our sons and daughters, let them be the first ones on the battlefield.

GREG SAMSON
Clinton Township, Mich.

USING GROUND TROOPS ISN'T THE ANSWER. It isn't even the question. NATO's problem is not which means to use, it is a confusion of purpose. There will be no durable solution in Kosovo or elsewhere in the Balkans while Serbia's regional self-assertion persists undiminished. Asked how he would prevent a resurgent Germany from seeking once again to dominate Europe, Charles de Gaulle answered simply, "By war." The conclusion applies equally well to Serbia.

RICHARD HART SINNREICH
Lawton, Okla.

MILOSEVIC THINKS A BIG SERBIAN NATION containing only Serbs will make the people stronger, but it will only make them weaker. The way for a nation's people to keep strong and vibrant is to live and interact with different human beings.

ROB ELKJER
San Rafael, Calif.

IN PERSONAL CONFRONTATIONS, TURNING the other cheek can sometimes, although rarely, define violence. But not in war. Without Charles Martel's victory over the Muslims at Poitiers in 732, Western civilization might never have existed. Without Charlemagne's tireless campaigning, we would never have thought of a united Europe. War will stop only when a continual state of nationalistic flux ends. Peace will not be brought by a return to religion, for it has been at the heart of more wars than secular causes.

JAMES SCOFIELD
Olympia, Wash.

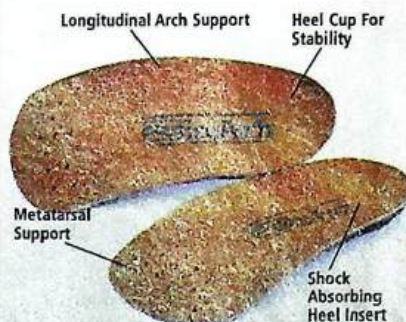
AS A HOLOCAUST SURVIVOR, I CERTAINLY understand the real meaning of "ethnic cleansing." I know from personal experience what it is to be a refugee and how it feels when bombs fall. I am convinced that the NATO war against Serbia is terribly wrong. It is a mistake to take sides in a civil conflict that we do not understand. It is wrong to attack a sovereign country that does not threaten us. It is wrong to impose moral values on others while we have none. It is wrong to take actions that make the situation worse.

MIKLOS N. SZILAGYI
Tucson, Ariz.

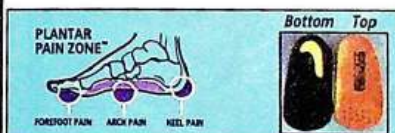
THE SERBS HAVE SLAUGHTERED HUNDREDS and burned villages. Russia's Yevgeni Primakov and Milosevic have hugged and laughed, and President Clinton has played golf. What a sick situation! If ground troops become involved, it will be even sicker.

VINCENT CORBETT
Morrison, Colo.

GIVE YOUR FEET A LIFT

Feet hurt? Really hurt? Chances are you have weak or fallen arches. When your arches start to give way the pain spreads from the balls of your feet to your heels, your ankles, your legs, and even your lower back. Introducing *IsoArch Foot Supports* the affordable alternative to custom orthotics prescribed by podiatrists. Just like the high priced custom orthotics, *IsoArch Foot Supports* are bio-mechanically designed to provide dual support – across the length of the arch and the ball of your foot – for maximum relief of foot pain and leg fatigue. *IsoArch* also helps reduce stress at key weight points in the *Plantar Pain Zone*, keeping each foot properly aligned, cradled and stabilized. A strategically placed *Enduron™* foam heel insert absorbs the shock impact of each step. Made with a comfortable leather-like covering, *IsoArch Foot Supports* fit easily into any shoe style, dress, casual, or athletic. Specify size using size chart. **\$19.95** (\$4.95) per pair. Men #9230, Women #9240. Buy two pairs and save \$10.00 – **\$34.85** (\$4.95) Men #9235, Women #9245.

Sizes	Sm	Med	Lg	X-Lg	XX-Lg
Men	5-6 1/2	7-7 1/2	8-8 1/2	9-10 1/2	11-13
Women	5-7 1/2	8-9 1/2	10-10 1/2	11-13	N/A

ORDER TOLL-FREE 24 HOURS A DAY

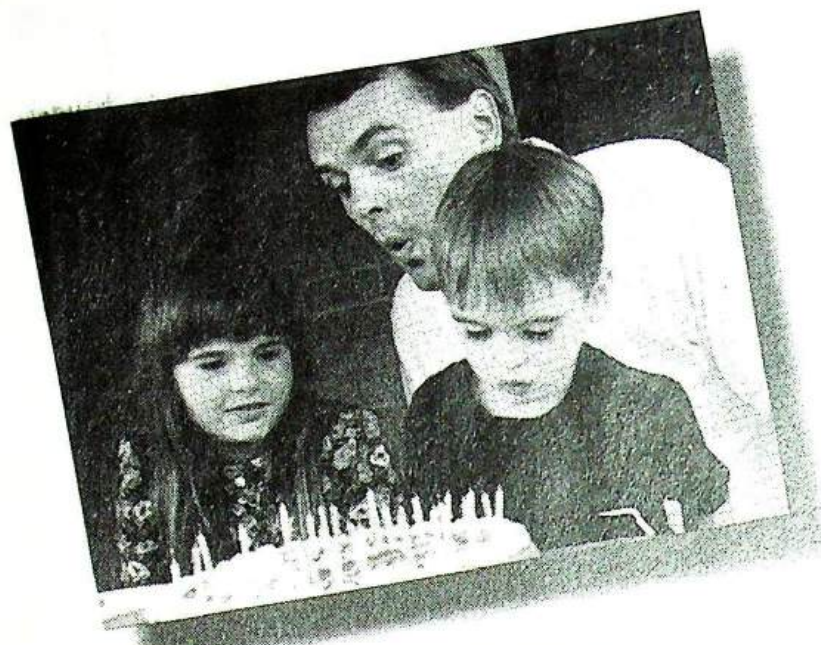
800-644-8100 Extension TIMEB251

TO ORDER BY MAIL:
Send check or money
order for the total
amount (including S & H)
or credit card number
and expiration date to:

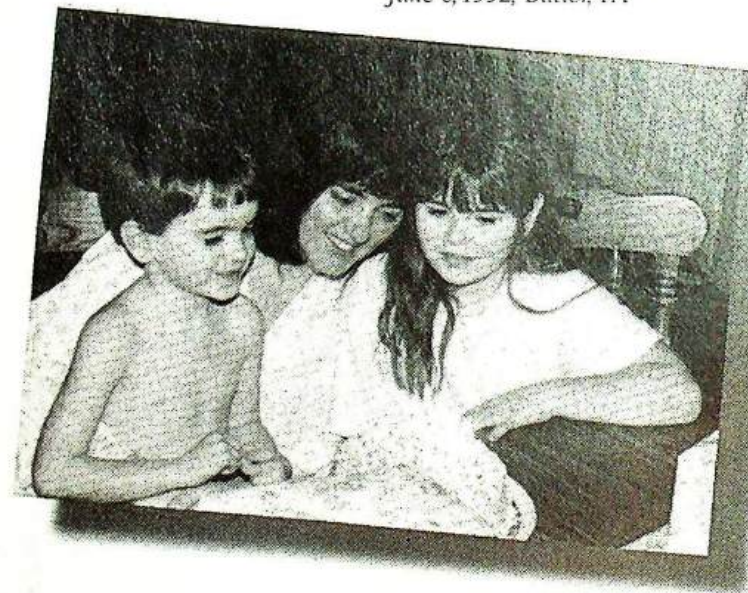

Tools For Living®
Dept. TIMEB251
P.O. Box 452
Louisiana, MO 63353

For more great products visit our web site
www.tmgusa.com

*The DeLair Family
Trish, Kevin, Jen & Jon Jon
The family that played and stayed together,
were killed by a drunk driver together.
June 6, 1992, Butler, PA*

If you don't stop someone from driving drunk, who will? Do whatever it takes.

FRIENDS DON'T LET FRIENDS DRIVE DRUNK.

U.S. Department of Transportation

John McCain's Kosovo Policy

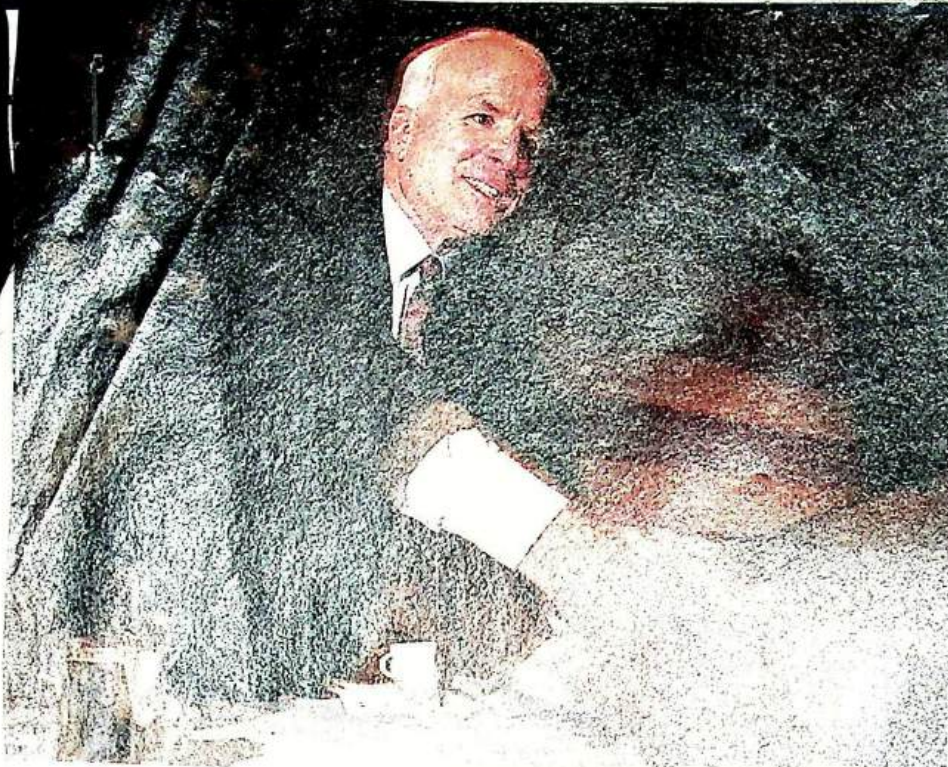
WE SHOULD PAY HEED TO SENATOR JOHN McCain's strategy: bringing the full weight of American air power to bear and making preparations to use ground forces in Kosovo [VIEWPOINT, April 12]. National debate should no longer focus on whether the U.S. has an interest in the Balkans; this decision was made years ago. Rather, the U.S. should address Slobodan Milosevic with resolve, not only to protect the Kosovars but also to retain credibility. Senator McCain is correct to assert that a failure to act decisively undermines U.S. credibility and opens the door to aggressive regimes.

JOHN CAVINONIS
Berkeley, Calif.

THE IMAGE OF WAR

Dozens of readers wrote to TIME to tell us they were offended by our cover photograph of an Albanian refugee mother nursing her baby [April 12]. They felt the exposed breast was a "cheap shot" and claimed the picture exploited the unfortunate woman. But we also heard from several readers who praised the choice and were moved by the picture. Angela Quinlan of Overland Park, Kans., who is nursing her own child, wrote, "The struggle and pain of these people never hit home until I imagined what it must be like to try to rear and nurture any child while in the throes of a war." TIME managing editor Walter Isaacson explained our selection: "We felt it was an emotional and sensitive portrayal of the human stakes involved. It powerfully conveys the tragedy and the struggle for survival. We took care to choose a picture that was beautiful in its poignancy. We can understand the mixed reaction that the photo drew, because it was gut wrenching and even brought tears to some of our eyes, but it was also inspiring. It will be an iconic image of this war."

The McCain Moment

Sure, he can talk tough on Kosovo and campaign reform. But can he ignite passion on other issues?

By JAMES CARNEY WASHINGTON

EARLY THIS YEAR, AFTER HE HAD MADE up his mind to run for President, John McCain joked about what had motivated his decision. Perhaps, as his wife Cindy kept telling him, the impulse was the result of "too many sharp blows to the head while I was in prison," a reference to his 5½ years as a POW in Hanoi. But win or lose, said McCain more seriously, his run for the presidency would help remind Americans that "the world is still a very dangerous place. After the past six years, we need a President who can demonstrate leadership in foreign policy."

That was in January, when Senator John McCain of Arizona was as unknown to most Americans as a place called Kosovo. But since the NATO air assault against Yugoslavia began five weeks ago, McCain, a 62-year-old former Navy pilot and Vietnam War hero, has won attention and praise as the candidate who didn't hesitate to call for considering the use of ground troops and who criticized the Clinton Administration for squeamishly "trying to avoid war while wagging one." His blunt talk was in such demand that his staff lost track of the number of Kosovo-related TV appearances the Senator had made after the first week of the conflict.

The performance is paying off where it counts. In Iowa, site of the first presidential

caucuses next February, the Des Moines Register ran an editorial on Kosovo and the various candidates under the headline MCCAIN 1, OTHERS 0. And in New Hampshire, where McCain hopes the state's famously independent-minded Republicans will reward his independence, a poll last week showed him leapfrogging over some of the lower-tier G.O.P. candidates into third place behind front runners George W. Bush and Elizabeth Dole. The result has been a boost in direct-mail fund-raising receipts and a spike in interest among activists in key states. Until a few weeks ago, Pete Spaulding, a Republican who serves on New Hampshire's state executive council, was considering supporting Bush. Last week he went with McCain. "He doesn't say what other people want to hear," Spaulding explained. "He says what he thinks is right, and I admire that."

But is there more to McCain than his plainspoken realism in foreign affairs? To become the natural alternative to Bush, McCain will have to compete on domestic turf, and here his favorite issues have

MCCAIN'S BLUNT TALK has boosted fund raising and intrigued party activists

earned him more bruises than badges of honor. He's known mostly for his unsuccessful efforts to reform the nation's campaign-finance laws and to curtail teenage smoking, both of which infuriated party leaders and rankled many of McCain's colleagues. And the Senator's long battle against pork-barrel spending has earned him few friends on Capitol Hill. "I don't believe I'm going to win Miss Congeniality," the Senator told TIME recently. "But I also don't think this campaign is going to be decided by the endorsements of Congressmen, Senators and Governors."

It will be decided, however, by Republican primary voters, who are inclined to care more about cutting taxes or preventing abortions than they do about banning soft money or saving the Kosovo Albanians. And that may be a problem for McCain. Asked what he learned from Bob Dole's failed campaign in 1996, in which Dole listlessly touted a 15% across-the-board income-tax cut, McCain replies, "If you don't believe in it, don't say it. And if you do believe in it, say it with some passion." And sure enough, when McCain talks about the "corruption" caused by the way campaigns are financed, he is all passion: his eyes burn; his voice is clear; and his words flow unchecked by calculation. He is excited too when he rails against popular ethanol subsidies in ethanol-dependent Iowa or preaches the value of ethnic diversity in lily-white New Hampshire. But ask him about the rest of his message, and McCain dutifully recites a list of issues he says "resonate" with voters: "lower taxes, smaller government, less regulation, Social Security [and] Medicare." His heart just doesn't seem in it.

For now, McCain's best asset is the story of his own harrowing treatment at the hands of the North Vietnamese, which not only lends credibility to his call for all-out war against Milosevic but also weighs on the mind of any rival who might question his integrity. On the floor of the Senate last week, McCain declared he would share the responsibility for American lives lost in a ground war

against Serbia. "But," he went on, "I would rather face that sad burden than hide from my conscience because I sought an ambiguous political position to seek shelter behind." Words like those have given McCain the beginning of a presidential sheen. ■

WHY HE'S HOT

His Vietnam credentials, wartime gravitas and no-bull style make him a perfect antidote to Clinton

WHY HE'S NOT

Foreign policy experience and campaign-finance reform don't quicken the hearts of primary voters

IT'S FLIGHT OR FIGHT

As planners study a ground war, NATO unleashes ever more violent air attacks

By JOHANNA MCGEARY

MONDAY NIGHT, APRIL 12, BILL Clinton made peace with his Yugoslav war. He was nearly three weeks deep into the air campaign by then, but for two hours he listened to participants at a White House conference chew over a familiar topic, "The Perils of Indifference." As Holocaust survivor Elie Wiesel spoke passionately about Franklin Roosevelt's righteous leadership in a war against evil, Clinton leaned forward, totally absorbed. "You could tell he was thinking about his own war in Kosovo," says a friend who was there, adding, "The President and Hillary really pay attention to Elie." So when Wiesel concluded that he was proud that "this time the world was not silent" about the crimes against humanity in Kosovo, Clinton felt certain that in the 1999 choice between civilization and barbarism, he too was engaged in a just war.

Trouble is, few people disagree with the moral imperative of a war grounded in humanitarian principles. Milosevic's relentless pogrom in Kosovo ensures that. But from Day One, NATO's promise of victory by air power has seemed a limp match for the human costs of the campaign. And as the political leader who got the West into this war, Clinton is charged with the responsibility to make it work.

That's why last weekend's NATO summit loomed as such a defining moment. When Clinton invited the 42 members and partners of NATO to Washington for a 50th birthday party, he envisaged a glittering capstone to his diplomatic legacy, grandly positioning the alliance as the bigger, broader 21st century mainstay of pan-European security. Instead he found him-

self presiding over a council of war. Those who feared that the decision to forgo ground troops from the start is dooming the allied cause set up a clamor for NATO to reconsider. A month after firing off its first cruise missiles, NATO—and Bill Clinton—faced decisions with profound implications for the mark both will leave on history. Should NATO escalate? Had the time come to get ready for a ground war?

THE PEACE OPTIONS

FAINT HOPE Dovish NATO diplomats are hoping Russia's Chernomyrdin can talk Milosevic into a deal. It's a tough sell

SCHMOOZING Blair is a charming hawk, but he hasn't yet sold Clinton on the idea of an alliance ground thrust

The faint hope that NATO could negotiate a quick way out still beat in some hearts. Clinton "supposed" something useful might come of former Russian Prime Minister Viktor Chernomyrdin's efforts, but once the terms of Milosevic's summit-eve offer to contemplate some international peace-keeping force emerged, they were no more acceptable than his previous overtures. The allies would still love to have Moscow mediate a settlement as a way to bring it back into partnership with the West.

That left NATO free to concentrate on shaping a new fighting strategy. The moment he arrived, British Prime Minister Tony Blair slapped the central issue on the table. If Milosevic and ethnic cleansing are to be defeated, he said, then NATO had to muster all the military means that it may require. Including ground troops. "All options are always kept under review," Blair repeated over and over. "Milosevic does not have a veto on what we do."

The Clinton Administration does, though, and Washington seems to be creeping up to the ground-troop question only inch by reluctant inch. Before the summiters set foot in the U.S. capital, the White House colluded with NATO Secretary-General Javier Solana to take some steam out of an issue filled with political and diplomatic, not to mention military, perils. Solana leaked word on Wednesday that the alliance would "revise and update" last fall's "assessment" of what forces it would take to enter Kosovo—with Milosevic's consent or without it. Back then the guess was 75,000 soldiers to invade and secure the province, 200,000 to do the same throughout Yugoslavia. Revisiting that plan now, said Clinton, "is a wise and prudent course."

So does that mean a decision is near on using ground troops? Nope, said Clinton a breath later, sticking by his claim that he has "no intention" of introducing soldiers except to keep a peace. Does it mean at least serious preparation will now get under way? No again. The allies are still too divided to take even that baby step. The reassessment will study the size and composition of a possible ground force, but not how and where it would be deployed or what its mission would be. No detailed operational planning has been ordered up, and under the complex consensus rules of NATO, that alone would take weeks—and the actual dispatch of troops and tanks many months. "I've seen no evidence evolving that the 19 countries are going to say, 'Let's do detailed planning for a ground force,'" said Secretary of Defense William Cohen. "There are sharp disagreements about this within the alliance."

White House aides privately hoped the

THE GROUND CAMPAIGN OPTIONS

1 Limited Force

Slash a corridor into Kosovo to provide refugees with food

Time to prepare: 2 to 3 weeks
Troops needed: 10,000
Cost: \$5 billion
U.S. casualties: 10 to 500

2 More Force

NATO troops plunge into Kosovo to set up "safe enclaves" for the Albanians

Time to prepare: 1 month
Troops needed: 30,000
Cost: \$5 billion to \$10 billion
U.S. casualties: 500 to 2,000

3 Take Kosovo

A ground war to take Kosovo and expel Yugoslavia's military and paramilitary forces

Time to prepare: 3 months
Troops needed: 50,000 to 100,000
Cost: \$5 billion to \$10 billion
U.S. casualties: 500 to 2,000

4 Take Yugoslavia

Destroy all of Yugoslavia's military forces and occupy the entire country

Time to prepare: 4 to 6 months
Troops needed: about 200,000
Cost: \$25 billion
U.S. casualties: 5,000 to 10,000

THE EQUIPMENT WHAT'S NEEDED

AH-64 ATTACK HELICOPTER The Apache gunships should begin Kosovo battle flights this week

M1 TANK The 72-ton Abrams, regarded as the world's best tank, would lead an invasion force

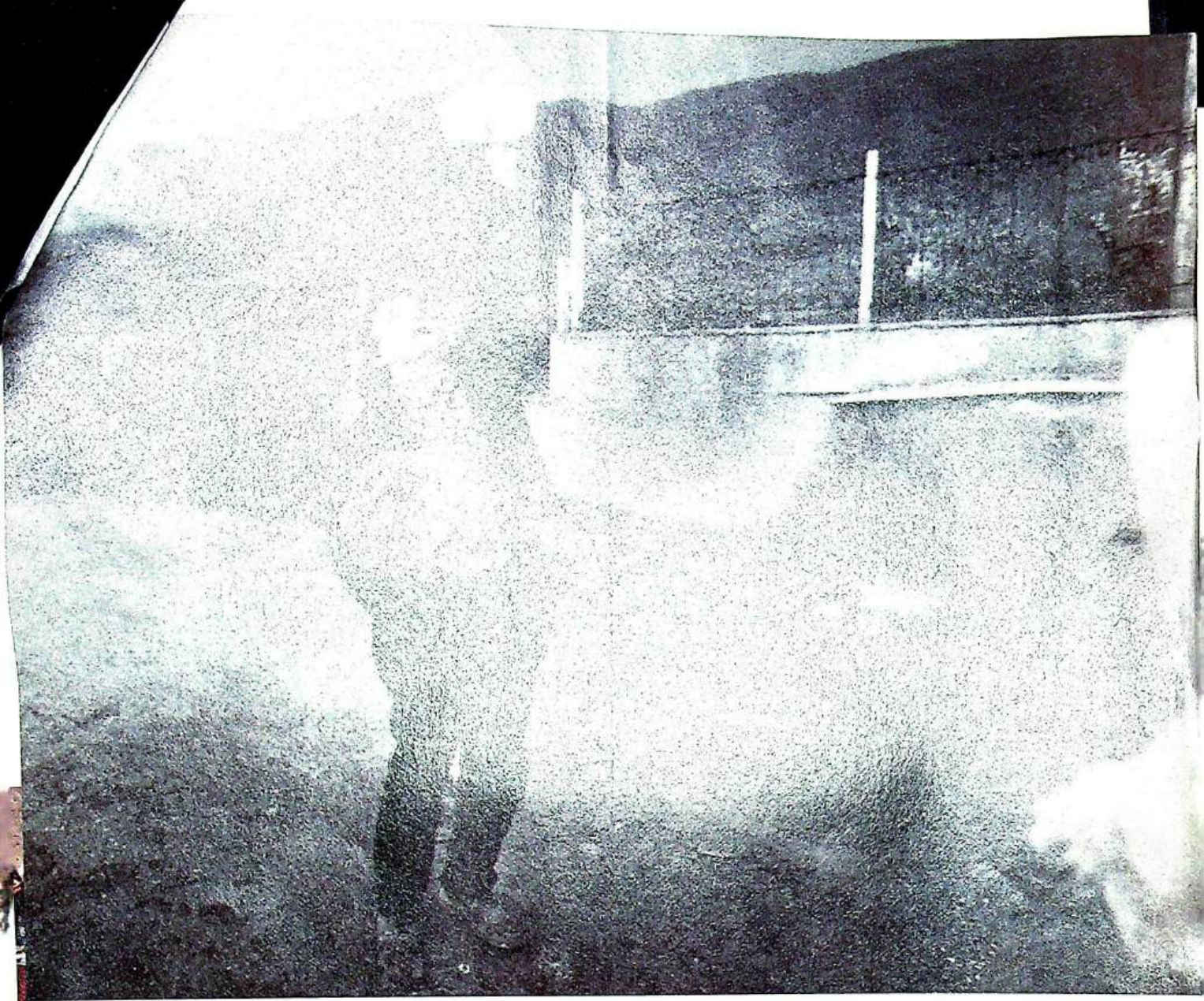
BRADLEY FIGHTING VEHICLE It will protect U.S. forces in Albania and crash into Kosovo to rescue downed pilots

M1 TANK The 72-ton Abrams, regarded as the world's best tank, would lead an invasion force

LINE OF FIRE Army infantry rolled into Albania last week, part of a 5,000-troop U.S. support operation

Unfortunately, Milosevic hasn't given any sign of that. So NATO leaders quietly concluded a summit that was more symbolic than substantive. They made solemn proclamations: We will stick together. We will prevail. We will intensify the bombing until Milosevic capitulates to the terms we have already laid down.

But it's not all that easy for NATO to "intensify" the air-only war as it promises. Over considerable resistance, Clinton barely talked NATO into approving plans for a naval embargo to cut off oil supplies to Serbia, and no one wants to hurt Western-leaning Montenegro, where the main Yugoslav port is, in the process. The low-risk, high-altitude bombing cannot grow markedly more effective unless the allies are willing to accept more casualties—theirs and ours. The Apache gunships are dribbling

into Albania to begin their closer-to-the-ground war against nearly 400 Serbian tanks and armored personnel carriers and 43,000 troops—more, not fewer, since the bombing began—still vigorously cleansing Kosovo. But refugees report that Serbian soldiers have shed their uniforms to patrol the roads on stolen tractors, disguising themselves as civilian convoys. An Apache pilot will be hard pressed to make the right call on whether to strike a convoy that could contain the oppressor or the oppressed. A footnote: as more Apaches arrive, the number of G.I.s in Albania, 350 a month ago, will soon grow to more than 5,000.

What overshadows everything is NATO's failure so far to stop the slaughter. Washington will call the summit a success simply because the 19 hung together. But the unity doesn't extend much beyond a con-

sensus that the best thing these nations can do is hang together—for now. There are hints of cracks to come. Some of the allies are worried that NATO is dangerously remiss in failing to rev up planning for a ground campaign. Still others—recoiling from the live possibility of putting "our boys" on Balkan ground—are pressing for any negotiated way out. And few in the alliance can yet name the specifics of a peace plan: some nations dread the idea of an independent Kosovo; others embrace it. What Clinton and his confreres have left unsettled is just how they intend to fight this war to the finish—and that, more than any photo-op cheeriness, will determine what kind of alliance 21st century NATO will turn out to be.

—Reported by James Graff/Kukes and Jay Branegan, Barry Hillenbrand, Mark Thompson and Douglas Waller/Washington

SHEPARD SHERRELL—SABA

does not have a veto on what we do.?? —British Prime Minister Tony Blair

MIND GAME

The allies are also fighting a spin battle for the heads of the Serbian people. They're losing

By MASSIMO CALABRESI

EVERYONE KNOWS THE TRUTH ABOUT this war. It started with unprovoked attacks on civilians, grew into widespread aggression and is now an unchecked attempt to destroy an entire people. Ask any Belgrader whether that's true, and he'll say yes—but he won't be agreeing with you. For most people in Yugoslavia, it's NATO's attacks on Serbia that are the crime, not Serbian attacks on Kosovo. While NATO accuses Serbs of aggression, Serbian media accuse NATO of aggression. When NATO cries genocide, Serbian media cry genocide. And with almost no outside points of reference in Yugoslavia, who's to know the difference? It is the ultimate Orwellian nightmare: from the streets of Belgrade to the rural villages of

Serbia, truth and lies are evenly transposed.

That wasn't always the case. Before NATO's campaign began, the propaganda of Yugoslav President Slobodan Milosevic hit its limits in the credulity of many Serbs. His message mostly found purchase with the impoverished, rural and uneducated. In the cities you could seek out independent sources of information that put Milosevic's retrograde, neocommunist line in context. But with the war on, those independent voices are either snuffed out or taken over. Now, even among the educated elite, a slow, sad transformation is taking hold as Milosevic's distorted media prism resolves every shade of gray into black and white.

This is partly why NATO officials insisted that propaganda—along with special police—is one of Milosevic's keys to power. It is also why, in a brutal attempt to end that information imbalance last Friday, NATO blasted a Serbian state television station in Belgrade. A barrage of bombs hit the building before dawn, killing at least 10 of the estimated 70 people inside. But if the attack was brutal, it was also ineffectual. Serbian state TV was back on the air within six hours, broadcasting its regular fare, including a statement by the Serbian Information Ministry saying that "by targeting [Serbian TV], NATO aggressors have revealed criminal intentions that would make even Hitler wince."

The air war has played a big part in making such wild accusations credible with Serbs. Nothing lays the groundwork for propaganda like seeing parts of your hometown blown away. NATO has bombed targets ranging from bridges to office blocks in its attempt to weaken the Serbian war machine and break Milosevic's resistance. But with "collateral damage" now including Serbian and ethnic Albanian civilians alike, the strikes have also provided all the material that Milosevic's minions

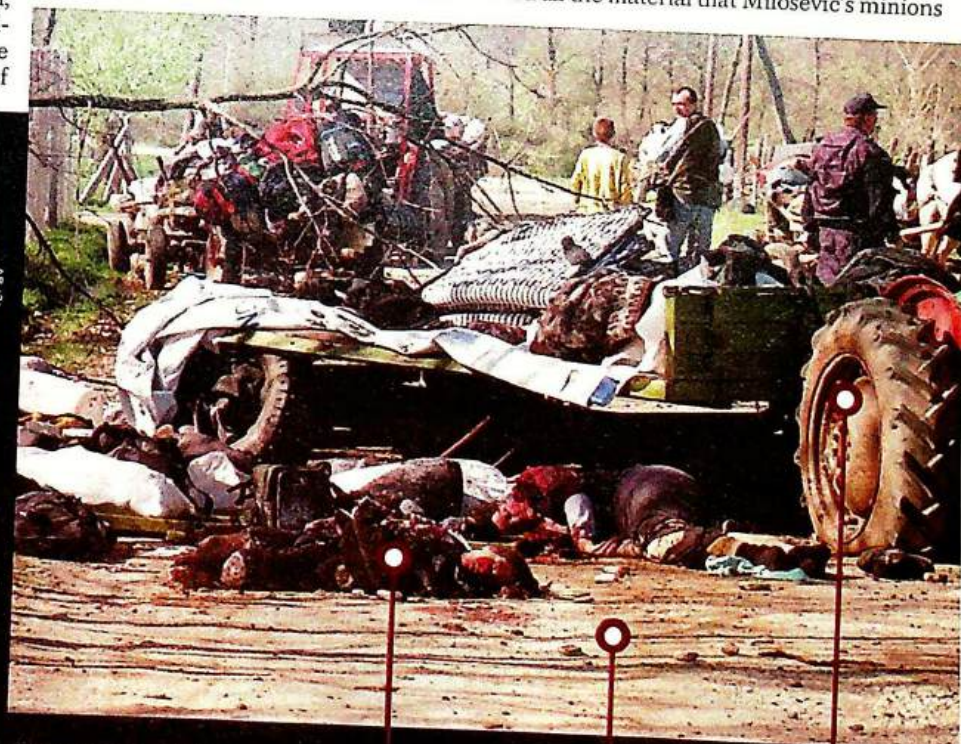
PROPAGANDA WAR: THE SERBS VS. ...

SPIN CYCLE
Milosevic's propaganda team has been aided by an anti-NATO ground swell. Examples: "target" buttons and a Belgrade billboard

JUST IMAGINE!

STOP THE BOMBS

A STAGED SCENE?

NATO admits U.S. planes may have hit civilians, but it insists Serbs manipulated the bomb site before the media arrived. Its "proof":

BODY LANGUAGE
The lack of burn injuries and the posture of these bodies may mean they were shot, not bombed

PLACID GROUND
NATO analysts can't reconcile the lack of bomb craters with the claim of an errant 500 pounder

DRIVE AWAY
This tractor and cart—which show little damage—look to NATO like they were parked, not bombed

over even die-hard skeptics. Propaganda insists, simply wants to win at any cost. "Most people—myself included—see this as an aggression against Serbia, not just against Milosevic," says Goran Svilanovic, 39, the chairman of the Civic Alliance, a once ardently critical anti-Milosevic party.

It helps, of course, that Serbs are a captive audience. Most independent media were closed down or co-opted as soon as the bombing started, and throughout the country there is a uniform hum of pro-Milosevic, anti-Western diatribe. What's more, the bombing has become less terrifying to Serbs. The sirens still sound at 8 o'clock each night in Belgrade, but the wail is now muted. The residents of the embattled city have given the sirens an affectionate nickname, "Esmeralda," after the popular Mexican soap opera that used to appear on Serbian television at 8 p.m. Increasingly the war seems like just something to watch on the tube, a long-running melodrama with only occasional plot twists. "In the beginning we used to run to air-raid shelters every night, but we don't bother anymore," says Mirjana, 42, a government-employed clerk. "In the morning we turn the TV on to see what's been hit."

If the bombing campaign has become melodrama, Serbian TV and a crackdown on dissent have

helped ensure that NATO is the bad guy. A series of new government decrees have piled even more repression on top of the already draconian media laws passed last fall. Says a Belgrade lawyer: "They can now put people away for up to two months without even notifying anybody from the judiciary system. Law doesn't live here anymore."

NATO's nonviolent attempts to redress that propaganda imbalance haven't got far. Assurances from British Prime Minister Tony Blair and U.S. Secretary of State Madeleine Albright that they have deep affection for the Serbs are falling on deaf ears amid the noise of war. "[The NATO propaganda message] sounds utterly cynical from this end," says a tired, frustrated onetime pro-Westerner in Belgrade.

Among so many in Belgrade, white has indeed become black. Many Serbs believe that NATO has lost dozens of warplanes so far, not just one. Even the horrors of Kosovo are explained away. Whether by word of mouth or the Western media, much of Yugoslavia knows something of the "ethnic cleansing" going on in the province. But the quick, brutally cynical response from the government—that NATO bombings, not Serbian soldiers, are to blame for the flood of refugees—is parroted by many Serbs.

Among the most attuned citizens, there is a nagging sense that all is not right in this uniform Serbian message. But with few outside reference points to rely on, they can fight that battle for the truth only in their minds, where rationality and emotions throw equal weight. For most Serbs, their rational side is used up getting through the day—battling price rises and shortages of fuel and cigarettes and looking after the health of their families.

In Belgrade residents live with the prospect of years of dreariness and anxiety. "Of course I'm worried," says Mirjana. "I'm worried that I will lose my job, that my husband will be drafted by the army and that my children will have no future in a devastated country." The psychological scars of war—and of the propaganda—are most pronounced on the next generation of Serbs. Mirjana's two children, a son, 11, and a daughter, 7, have developed chillingly precocious antipathies. Her son spends most of his time watching state television or playing war with his friends; hide-and-seek is called "catch the pilot." Fiddling with a new chemistry set recently, Mirjana's daughter vowed to cook up a bomb "to blow NATO away."

—Reported by Dejan Anastasijevic/Belgrade

Anthee Carassava/Skopje

A Worrisome Kosovo Mystery

FOR MOST OF THE PAST MONTH Balkan watchers have gazed at the sight of refugees leaving Kosovo and been haunted by a terrible question: What happened to Kosovo's best and brightest, the doctors, diplomats and intellectuals who made up the province's leadership and who have been noticeably missing among the refugees?

For example, Vetan Surroi, the gruff and charismatic Kosovo delegate to the peace talks in Rambouillet, France, courageously returned to Kosovo days before the bombing began but has since disappeared.

Last week, in a hurried phone conversation with Lirak, a K.L.A. officer in Kosovo, TIME learned that some of those missing leaders are encamped inside Kosovo with a group of what he said is a quarter of a million refugees. Lirak said at least three provisional-government ministers are hiding at the guerrilla enclave of Llap, guarded by 4,000 K.L.A. soldiers. The soldiers are eager to fight back, he said, but face Serbian soldiers with a powerful defense: other refugees.

Among those trapped with Lirak is Hydajet Hyseni, the Kosovar "minister of justice." "We cannot leave," Hyseni explained by phone. "We cannot form a government in exile even if we wanted to. So we are trying to organize the operation from within." A few key officials who escaped in the first days of the war have been shuttling around Europe, raising money and working to keep NATO's interests aligned with their own. Some prominent Kosovar leaders, such as K.L.A. chief Hashim Thaci, are in and out of Kosovo. Others, however, are missing. Polyglot publisher Surroi, with friends both inside and outside Kosovo, is particularly conspicuous by his absence. His fate, like that of other key players in Kosovo, remains a mystery.

... THE U.S. AND ITS NATO ALLIES

NATO'S BUZZ Albright has touted U.S. policy in English and Serbo-Croatian. NATO bombed Belgrade with flyers

Charles Krauthammer

No to a Ground War

Led by John McCain? Perhaps. But by Bill Clinton? Think again

WHAT IN GOD'S NAME DO WE DO NOW? THERE ARE three schools of thought: 1) now that we're in it, we've got to win it—meaning ground troops; 2) cut our losses before it's too late; 3) keep on bombing until we have a better idea.

Option 3, air war on autopilot, is the current policy of the Clinton Administration. It is a hope and a prayer. It is not a policy. At some point the choice will come down to 1) fight on the ground or 2) retreat under some Russian-brokered deal.

What should it be? There is a powerful groundswell to win. Even those who before the bombing thought Bismarck was right when he said the Balkans were "not worth the healthy bones of a single Pomeranian grenadier" are having second thoughts. Many who, like Henry Kissinger, opposed the war, have come to the view that now that we are committed, we must win.

Their case is powerful. Whereas we had no compelling national interest in Kosovo before March 24, we do now. Our actions have created interests. Two in particular. First, a moral obligation to the Kosovars, whom we said we were going in to save and who are now shivering, starving, terrorized and homeless. We owe them—as we did the Kurds, whom we encouraged to rise up against Saddam after the Gulf War—at least safety, if not victory.

Second, the war on Serbia has become a test of NATO credibility. The Administration foolishly staked the credibility—and perhaps the existence—of the most successful defensive alliance in history on the outcome of a civil war in a backwater of minimal strategic significance. But now that we're there, it is minimal no more.

The case seems open and shut. The U.S. should go in and, in the words of John McCain, use all necessary force to finish the job.

Alas, the real question is not Should the U.S. (and its allies) go in on the ground? The real question facing us today is Do you really want this foreign policy team—Clinton and Albright and Cohen and Berger—running a Balkan ground war?

They launched an air war of half-measures, expecting Milosevic to fold at the first sight of Bill Clinton coming over the horizon on a Tomahawk. They had no contingency plan when Milosevic didn't. They had no contingency plan—indeed, they were shocked—when the man they call Hitler countered with a savage campaign of ethnic cleansing. They responded with the feeblest of aerial escalation, recapitulating the disastrous gradualism of Vietnam.

This team has demonstrated a jaw-dropping inability to act forcefully

By every one of their criteria—protecting the Kosovars, preventing the crisis from spreading to neighboring countries, keeping the conflict from internationalizing—this campaign has been a disaster. Do we want to subject a ground war, a far more dangerous and risky enterprise, to a team that has demonstrated a jaw-dropping inability to plan ahead, to adapt to contingencies, to act forcefully?

Even if your answer is yes, consider this: the Clinton team is so viscerally opposed to ground troops that Clinton ruled them out from the very beginning, thus immeasurably emboldening and strengthening Milosevic. Clinton was willing to sacrifice the military advantages of leaving the ground-war question ambiguous in order to rid himself—he thought—of the issue. He is terrified of becoming Lyndon Johnson, stuck in a ground war with no exit. He confessed as much to Dan Rather: "The thing that bothers me about introducing ground troops... is the prospect of never being able to get them out."

It is one thing to urge a ground war on leaders simply incompetent to carry it out. It is another to urge it on leaders unwilling to carry it out. What kind of ground campaign can we expect from an Administration that has been pressured into mounting one?

And finally, consider Clinton's commanders. One of the reasons the air war has been such an abject failure is that every move must be approved by all 19 NATO members. Luxembourg, say, has veto power over targets. France has raised objections to the very minor step of blockading Yugoslav ports. The committee of 19 had to approve the deployment—the agonizingly slow deployment—of Apache gunships. Imagine a ground war run by this hydra-headed body, in which every rule of engagement, every change in strategy, every new operation would have to go before and through the committee of 19.

If we had a serious President (say, John McCain) and a serious Secretary of State (say, Jeanne Kirkpatrick) and a serious NATO commander (say, Colin Powell), it might make sense to go in on the ground to win. But we don't. Which is why we are where we are. Better a face-saving deal that alleviates some of the suffering of the Albanians than a charge up Kosovo hills, led by a reluctant, uncertain Clinton.

A pessimist, says Israeli humorist Yaakov Kirschen, is a person who thinks things have hit rock bottom. "I am an optimist," says Kirschen. "I believe that things can get much worse."

And so they can. Especially in the Balkans.

DAVID SUTER FOR TIME

De slag om Kosovo: oorlog om de grondstoffen

Van de redactie

Kosovo wordt vaak afgeschilderd als een achterlijk, geïsoleerd berggebied, verstoken van natuurlijke hulpbronnen en slechts interessant voor diegenen die er wonen. In dat licht is het merkwaardig dat de NAVO het nodig vond om juist dit gebied de inzet te maken van een miljarden dollars verslindende oorlog. De tot vervelens toe herhaalde beweegreden dat het zou gaan om een 'humanitaire campagne' om etnische zuiveringen te stoppen en de vluchtelingen naar hun huizen te laten terugkeren komt door de massaliteit van de oorlogshandelingen steeds ongeloofwaardiger over. Is het bijvoorbeeld noodzakelijk om voor een 'humanitaire campagne' ter redding van Kosovo ver verwijderde bevolkingsconcentraties als Belgrado, Novi Sad en Nisj te bombarderen?

In de geschiedenis gingen bijna alle groot-schalige militaire conflicten, van Koeweit tot Vietnam, uiteindelijk om harde economische belangen en nooit om de verdediging van welk mensenrecht dan ook. Er moeten dus verborgen motieven bestaan. In 1998 bezocht de Amerikaanse journalist Chris Hedges, Kosovo en op 8 Juli van datzelfde jaar publiceerde hij in de New York Times een artikel over de bodemrijksdommen van het gebied. Deze bodemrijksdommen zijn hoogstwaarschijnlijk één van de verborgen drijfveren van de Westerse machten om Kosovo binnen hun invloedssfeer te trekken.

In het bewuste artikel beschrijft Hedges het mijnbouwcomplex van 'Stari trg', gelegen bij Kosovska Mitrovica, een industriestad ten noordwesten van Kosovo's hoofdstad Pristina. Sinds de Griekse Oudheid wordt deze streek al genoemd als vindplaats van goud en zilver. In dit mijnbouwgebied worden ook nu nog steeds grote hoeveelheden goud en zilver gewonnen maar ook lood, zink en cadmium. Het complex is eigendom van de Staat (waar wij later op terug zullen komen) en is volgens Hedges "het belangrijkste mijnbouwgebied in de Balkan". De waarde ervan wordt geschat op minstens vijf miljard dollar.

Door de economische sancties van de Verenigde Staten en de Verenigde Naties tegen de FR Joegoslavië zijn de 22 mijnen van Stari Trg de kurk waarop de Joegoslavische economie drijvende wordt gehouden. Inname van Kosovo zou dus de doodsteek voor de economie van Joegoslavië betekenen. Hedges in de New York Times: "De mijnen van Stari Trg worden omringd door magazijnen, hoogovens, 17 metaalbewerkings-fabrieken, goederen-opslagplaatsen, spoorlijnen, een energiecentrale en de grootste accufabriek van het land." De capaciteit van de lood- en zink-raffinaderijen is de op twee na grootste ter wereld. Volgens de directeur, Novak Bjelic, is de totale eind-productie van de laatste drie jaar van zink, lood, cadmium, zilver en goud, 139.789 ton. In alle oorlogen waar de Balkan bij betrokken was, was het mijngebied een van de belangrijkste twistpunten. Een van de belangrijkste opdrachten van de Duitse Wehrmacht in de Tweede Wereldoorlog was de inname van Kosovo. Ter illustratie, het belang van Stari Trg voor de militaire industrie van Nazi-Duitsland: de accu's van de Duitse U-boten die tijdens de Tweede Wereldoorlog de zeeën onveilig maakten werden in Stari Trg gefabriceerd. Nu zijn zowel Duitsland als de Verenigde Staten in het gebied geïnteresseerd. Gezien de cruciale rol die de streek in de afgelopen oorlogen heeft gespeeld is dat geen toeval.

Als eerder aangegeven, zijn de mijnen en de aanhangende industrieën eigendom van de FR Joegoslavië, een land dat sinds lange tijd in een economische crisis verkeert en daarom diep in de schulden zit. Een van de belangrijkste voorwaarden ter 'leniging' van deze schulden die door het IMF en de Wereldbank worden gesteld is privatisering van staats-eigendommen. Dit geldt dus ook voor de mijnindustrie van Kosovo. De FR Joegoslavië is aan deze eis tegemoet gekomen en heeft de onderhandelingen over een 'joint venture' geopend met de Griekse investeerder Mytilineos Holding SA. Een streep door de rekening van beluste Amerikaanse en Duitse bedrijven. Dit zou een gedeeltelijke verklaring kunnen zijn voor het militaire ingrijpen van de NAVO en ook voor

de tweeslachtige houding van de Griekse regering ten aanzien van het huidige conflict. Een dominante positie van de door de VS beheerste NAVO in Kosovo is vooral gunstig voor Amerikaanse investeerders. De West-Europese investeerders, die ook graag hun tanden in de vette Kosovo-kluif willen zetten zullen natuurlijk hun uiterste best doen een deel van de buit binnen te halen. Als de oorlog, zoals zij hopen, in het voordeel van de NAVO is beslecht, zullen zij zich niet zonder meer door de VS op een dood spoor laten rangeren. Wat dit betreft zullen na de Balkanoorlog spoedig

economische conflicten tussen de VS en Europa ontstaan. Uiteindelijk zal de slag om de grondstoffen van Kosovo echter ten nadele zijn van hen die de het directe slachtoffer zijn van deze oorlog, het Joegoslavische volk, en van hen die de oorlog uiteindelijk moeten financieren, de werknemers en uitkeringsgerechtigden in de Verenigde Staten en West-Europa. De oorlog om Kosovo zal hogere belastingen en bezuinigingen op de sociale voorzieningen tot gevolg hebben. De oorlogsbuit zal verdwijnen in de kluizen van een klein aantal aandeelhouders in de VS en West Europa. ■

Verenigde Naties terzijde geschoven

De NAVO heeft de Verenigde Naties bewust buitenspel heeft gezet om zo Joegoslavië, zonder gestoord te worden door lastige beraadslagingen in de Veiligheidsraad en door mogelijke veto's van China of Rusland, aan haar militaire gezag te kunnen onderwerpen. Het lijkt erop dat de Verenigde Staten alles op alles zetten 'the point of no return' te bereiken voordat het NAVO-bondgenootschap al te grote scheuren zal gaan vertonen. Tot nu toe is ieder compromisvoorstel als 'totaal onvoldoende' verworpen. De terugtrekking van Joegoslavische legereenheden uit Kosovo, wordt als een onbeduidend gebaar weggewimpeld. De bijeenkomst van de G8 bleek niets meer te zijn dan een loze 'demonstratie van goede wil'.

Ondertussen wordt wel geprobeerd pro-Joegoslavische grootmachten als China en Rusland enerzijds te intimideren en anderzijds aan het lijntje te houden. Bondskanselier Schröder bracht in allerijl een bezoek aan Peking om de 'excuses' van de NAVO over te brengen voor het bombardement van de Chinese ambassade in Belgrado, een daad die door China niet wordt gezien als 'een vergissing' maar als een bewuste aanval als een signaal tot hoever de NAVO bereid is te gaan bij het opleggen van haar wil. De Franse president Chirac was bij Jeltsin te gast. Op lager diplomatiek niveau verklaart de Amerikaanse speciale gezant Talbott telkens dat zijn besprekingen met Tsjernomirdin 'hoopgevend' zijn. Al deze bewegin-

gen aan het diplomatieke front blijken helaas meer en meer slechts schijnbewegingen te zijn. De bombardementen worden alleen maar opgevoerd terwijl de voorbereidingen voor een grondaanval worden voortgezet.

Grondtroepen

Inmiddels heeft de UNHCR de vluchtelingenverzorging aan de NAVO overgedragen. Deze is onverwijld begonnen met het ontruimen van vluchtelingenkampen in Albanië en Macedonië dicht bij de grens van Servië. Hierdoor komt ruimte vrij voor aanvalstroepen. In Noord-Albanië maakt het 82ste bataljon, stoottroepen van het Amerikaanse leger die ondermeer ook tegen Grenada en Panama zijn gebruikt, zich met zware wapensystemen in gereedheid voor de grondaanval met Joegoslavië. Zij zullen daarbij worden ondersteund door Apache-helikopters, ook wel 'Flying fortresses' genoemd. Het Joegoslavische leger trekt zich terug, vermoedelijk om een directe confrontatie met de NAVO-overmacht te vermijden. Zeer waarschijnlijk zal zij de NAVO in een partisanenoorlog gaan bestrijden. Als de grondaanval op de FR Joegoslavië inderdaad zal worden geopend, zal dat het begin zijn van een langdurige en zeer bloedige oorlog die zich op den duur, zo moet worden gevreesd, zal uitbreiden tot ver buiten de Balkan. ■

de tweeslachtige houding van de Griekse regering ten aanzien van het huidige conflict. Een dominante positie van de door de VS beheerste NAVO in Kosovo is vooral gunstig voor Amerikaanse investeerders. De West-Europese investeerders, die ook graag hun tanden in de vette Kosovo-kluit willen zetten zullen natuurlijk hun uiterste best doen een deel van de buit binnen te halen. Als de oorlog, zoals zij hopen, in het voordeel van de NAVO is beslecht, zullen zij zich niet zonder meer door de VS op een dood spoor laten rangeren. Wat dit betreft zullen na de Balkanoorlog spoedig

economische conflicten tussen de VS en Europa ontstaan. Uiteindelijk zal de slag om de grondstoffen van Kosovo echter ten nadele zijn van hen die de directe slachtoffer zijn van deze oorlog, het Joegoslavische volk, en van hen die de oorlog uiteindelijk moeten financieren, de werknemers en uitkeringsgerechtigden in de Verenigde Staten en West-Europa. De oorlog om Kosovo zal hogere belastingen en bezuinigingen op de sociale voorzieningen tot gevolg hebben. De oorlogsbuit zal verdwijnen in de kluisen van een klein aantal aandeelhouders in de VS en West Europa. ■

Verenigde Naties terzijde geschoven

De NAVO heeft de Verenigde Naties bewust buitenspel gezet om zo Joegoslavië, zonder gestoord te worden door lastige beraadslagingen in de Veiligheidsraad en door mogelijke veto's van China of Rusland, aan haar militaire gezag te kunnen onderwerpen. Het lijkt erop dat de Verenigde Staten alles op alles zetten 'the point of no return' te bereiken voordat het NAVO-bondgenootschap al te grote scheuren zal gaan vertonen. Tot nu toe is ieder compromisvoorstel als 'totaal onvoldoende' verworpen. De terugtrekking van Joegoslavische legereenheden uit Kosovo, wordt als een onbeduidend gebaar weggewimpeld. De bijeenkomst van de G8 bleek niets meer te zijn dan een loze 'demonstratie van goede wil'.

Ondertussen wordt wel geprobeerd pro-Joegoslavische grootmachten als China en Rusland enerzijds te intimideren en anderzijds aan het lijntje te houden. Bondskanselier Schröder bracht in allerijl een bezoek aan Peking om de 'excuses' van de NAVO over te brengen voor het bombardement van de Chinese ambassade in Belgrado, een daad die door China niet wordt gezien als 'een vergissing' maar als een bewuste aanval als een signaal tot hoever de NAVO bereid is te gaan bij het opleggen van haar wil. De Franse president Chirac was bij Jeltsin te gast. Op lager diplomatiek niveau verklaart de Amerikaanse speciale gezant Talbott telkens dat zijn besprekingen met Tsjernomirdin 'hoopgevend' zijn. Al deze bewegin-

gen aan het diplomatieke front blijken helaas meer en meer slechts schijnbewegingen te zijn. De bombardementen worden alleen maar opgevoerd terwijl de voorbereidingen voor een grondaanval worden voortgezet.

Grondtroepen

Inmiddels heeft de UNHCR de vluchtelingen- en vluchtelingenzorg aan de NAVO overgedragen. Deze is onverwijld begonnen met het ontruimen van vluchtelingenkampen in Albanië en Macedonië dicht bij de grens van Servië. Hierdoor komt ruimte vrij voor aanvalstroepen. In Noord-Albanië maakt het 82ste bataljon, stoottroepen van het Amerikaanse leger die ondermeer ook tegen Grenada en Panama zijn gebruikt, zich met zware wapensystemen in gereedheid voor de grondaanval op Joegoslavië. Zij zullen daarbij worden ondersteund door Apache-helikopters, ook wel 'Flying fortresses' genoemd. Het Joegoslavische leger trekt zich terug, vermoedelijk om een directe confrontatie met de NAVO-overmacht te vermijden. Zeer waarschijnlijk zal zij de NAVO in een partisanenoorlog gaan bestrijden. Als de grondaanval op de FR Joegoslavië inderdaad zal worden geopend, zal dat het begin zijn van een langdurige en zeer bloedige oorlog die zich op den duur, zo moet worden gevreesd, zal uitbreiden tot ver buiten de Balkan. ■

Op Albanese

● Om het Joegoslavische leger en de Servische politie van deze misdaad te kunnen beschuldigen.

Hoewel bovengenoemde motieven indruisen tegen de door de NAVO toe gepresenteerde humanitaire achtergrond van de bombardementen (het stoppen van etnische zuiveringen, alle vluchtelingen moeten terugkeren naar Kosovo), zijn zij misschien een cynische aanwijzing voor hoe weerloze mensen in mediacam-pagnes worden misbruikt. Een aantal berichten van Internet:

Nederlandse piloot?

De Amerikaanse Minister van Defensie William Cohen, heeft de bevelhebber van de NAVO in Europa, Wesley Clark, persoonlijk gevraagd een piloot uit te kiezen die het konvooi moest aanvallen. Achteraf noemde Cohen het een enorme fout dat andere piloten die op dezelfde dag boven Kosovo in actie waren de aanval op de vluchtelingen hadden opgemerkt. De naam van de piloot die de aanval op het konvooi uitvoerde wordt strikt geheim gehouden. Bekend is alleen dat het gaat om een in de Verenigde Staten getrainde NEDERLANDSE officier. Na het bloedbad eiste President Clinton het onmiddellijke ontslag van Wesley Clark. Hieraan werd echter 'om politieke redenen' geen gevolg gegeven.

Schone oorlog bestaat niet

Inmiddels heeft het oppercommando van de NAVO al laten weten dat zij niet meer verantwoordelijk kunnen worden gesteld voor het vallen van slachtoffers onder de burgerbevolking of onder vluchtelingen. "Een schone oorlog bestaat nu eenmaal niet", zo geeft de NAVO al onomwonden toe. Ook wordt meer en meer het argument gehanteerd dat vluchtelingen als 'menselijk schild' worden ingezet. Tot nu toe ontbreekt voor deze beschuldiging echter ieder bewijs. In de Nederlandse pers duiken hier en daar onsmakelijke vergelijkingen op met geallieerde bombardementen op Nederlandse steden tijdens de Tweede Wereldoorlog. Het Nederlandse volk had deze voor lief genomen

omdat zij pasten in het kader van de bevrijding. Stap voor stap wordt zo getracht een défaitistische mentaliteit aan te kweken: Schone oorlogen bestaan niet, vergissingen horen erbij. Joris Voorhoeve, onze gewezen Minister van Defensie die aftrad tijdens de nasleep van (de nog steeds niet opgehelderde) kwestie Srebrenica hield in de begindagen van de oorlog de televisiekijkers zelfs voor dat "dingen vaak eerst nog erger moeten worden, willen zij beter kunnen worden."

Bij een laatste 'vergingssing' in de nacht van 14 op 15 Mei vonden tussen de 70 en de 100 Kosovaarse vluchtelingen de dood tengevolge van een aanval met clusterbommen. Ook nu was de NAVO weer "very sorry" en ook nu werd weer herhaald dat burgerslachtoffers nu eenmaal onvermijdelijk zijn. ■
(gebaseerd op: viki@net.yu)

economische conflicten tussen de VS en Europa ontstaan. Uiteindelijk zal de slag om de grondstoffen van Kosovo echter ten nadele zijn van hen die de het directe slachtoffer zijn van deze oorlog, het Joegoslavische volk, en van hen die de oorlog uiteindelijk moeten financieren, de werknemers en uitkeringsgerechtigden in de Verenigde Staten en West-Europa. De oorlog om Kosovo zal hogere belastingen en bezuinigingen op de sociale voorzieningen tot gevolg hebben. De oorlogsbuit zal verdwijnen in de kluizen van een klein aantal aandeelhouders in de VS en West Europa. ■

zijde geschoven

Oorlogsveteranen tegen Balkanoorlog

Tijdens een bijeenkomst van 'The American Legion', de grootste organisatie van oorlogsveteranen in de Verenigde Staten is in een resolutie aangedrongen op de terugtrekking van de VS-troepen uit de Balkan. "Wij denken dat de beste manier om onze troepen te steunen, te beschermen, is ze naar huis te laten terugkeren", aldus Harold L. 'Butch' Miller, nationaal commandeur van 'The American Legion'. "Wij denken dat wij in Kosovo in een slechte situatie terecht zullen komen". Volgens de resolutie zullen de door de VS geleide NAVO-aanvallen tegen Servië alleen maar leiden tot veel doden, gewonden en gevangenen terwijl het doel van de aanval onduidelijk is. De veteranen zouden de acties wel steunen als deze door het Congres zouden worden gesanctioneerd, VS-troepen alleen onder bevel zouden staan van Amerikaanse commandanten en de President zou uitleggen waarom de oorlog zo belangrijk is voor de 'vitale nationale belangen' van Amerika en als algemene richtlijnen voor het verloop van de oorlog, inclusief een terugtrekkings-scenario, zijn opgesteld. 'The American Legion' vertegenwoordigd 2.9 miljoen Amerikaanse oorlogsveteranen. ■

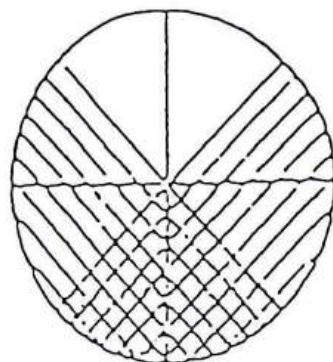
aan het diplomatieke front blijken helaas eer en meer slechts schijnbewegingen te zijn. De bombardementen worden alleen maar opvoerd terwijl de voorbereidingen voor een onaanval worden voortgezet.

Grondtroepen

Inmiddels heeft de UNHCR de vluchtelingenverzorg aan de NAVO overgedragen. Deze is verwijd begonnen met het ontruimen van vluchtelingenkampen in Albanië en Macedonië bij de grens van Servië. Hierdoor komt ruimte vrij voor aanvalstroepen. In Noord-Albanië maakt het 82ste bataljon, stoottroepen van het Amerikaanse leger die ondermeer ook in Grenada en Panama zijn gebruikt, zich klaar voor zware wapensystemen in gereedheid voor een grondoorlog met Joegoslavië. Zij zullen daarbij worden ondersteund door Apache-helikopters, ook wel 'Flying fortresses' genoemd. De Joegoslavische leger trekt zich terug, vermeden om een directe confrontatie met de NAVO-overmacht te vermijden. Zeer waarschijnlijk zal zij de NAVO in een partisaanoorlog gaan bestrijden. Als de grondaanval op Joegoslavië inderdaad zal worden georganiseerd, zal dat het begin zijn van een langdurige en zeer bloedige oorlog die zich op den duur, moet worden gevreesd, zal uitbreiden tot ver buiten de Balkan. ■

me 94

SPINOZA ACADEMIE

Voor vreedzame en leefbare wereldpolitiek

Grote Wittenburgerstraat 27, 1018 KV Amsterdam

* tel. en fax (020) 6393563 en ~~6293508~~ 6273508

* postbank 5054615

* K.v.K. inschrijvingsno. 204.826

Participanten van de SPINOZA-ACADEMIE voor vreedzame en leefbare wereldpolitiek en instemmers met haar mondiale PETITIONEMENT inzake de oorlog op de Balkan, wenden zich, gezien de uiterst kritieke situatie aldaar, tot u als leden van de Verenigde Naties en uw Secretaris-Generaal met de OPROEP in SPECIALE ZITTING van de ALGEMENE VERGADERING en de Veiligheidsraad bijeen te komen te GENEVE (Zwitserland) in het UNO-gebouw aldaar, teneinde

- A) onmiddellijk tot een staakt het vuren te komen,
- B) onmiddellijk een bemiddelingsprocedure te starten door het enige mondiale lichaam dat daarvoor sedert 1945 is opgericht en aangewezen voor situaties als op de Balkan in het algemeen en in Kosovo-Metochia in het bijzonder,
- C) onmiddellijk als bijzonder instrument voor deze bemiddeling EEN COMMISSIE VAN VERTROUWENSPERSONEN VAN DE MENSHEID te benoemen door uw speciale zitting van de Algemene Vergadering (te

denken valt aan de expresidenten van Rusland Gorbatsjow, Duitsland Von Weizsäcker, Amerika Carter, de president van Zuid-Afrika Mandela, de expresidente van Ierland) teneinde

ten eerste tot een politieke regeling te komen voor herstel van de autonomie voor Kosovo-Metochia binnen de Joegoslavische Federatie zoals die vanaf 1946 heeft bestaan en is gemaximaliseerd in 1974,

ten tweede een regeling te treffen voor politieel toezicht overeenkomstig de geest van het handvest van de VN.

De Spinoza-Academie sluit zich aan bij de geest en de letter van geestverwante personen en organisaties zoals die van het Vaticaan, de Russische regering, de Wereldraad van Kerken, het Mondiale Groene Kruis, Vredes- en mensenrechtenorganisaties en andere personen en organisaties strevend naar de groei van een vreedzame en leefbare wereld in de geest van Wilson en Roosevelt en de organisatie ter ondersteuning van de VN te Genève.

ER IS EEN ALTERNATIEF VOOR DE MILITAIRE INTERVENTIE DOOR DE NAVO:
EEN UNO-CONFÉRENTIE TE GENEVE !

nu 44

Het monster van de grondoorlog kruipt dichterbij

Van "chirurgische ingrepen", zo deze er ooit waren, is bij de bombardementen van de NAVO op Joegoslavië allang geen sprake meer. Steeds vaker worden burgervoorzieningen tot militaire objecten verklaard. Geconfronteerd met het falen van hun militaire strategie, nl. het uitschakelen van de defensiecapaciteit van Joegoslavië, wordt een massale vernietigingsaanval uitgevoerd op de burgerbevolking en de sociaal-economische structuur van het land. Met het bombarderen van ziekenhuizen en inrichtingen, scholen en universiteiten, elektriciteitscentrales en drinkwatervoorziening, de economische produktie en het milieu, wordt alles vernietigd wat na de Tweede Oorlog door de volkeren van Joegoslavië is opgebouwd. De hoop is daarmee de weerstand te breken en het dictaat van Rambouillet te kunnen opleggen. De totale vernietiging van een Europees land, dat ook een belangrijk deel uitmaakt van de Europese cultuur als geheel, moet een pijnlijk gezichtsverlies, zoniet de ondergang, van de NAVO voorkomen.

Het NAVO-front begint forse scheuren te vertonen. Griekenland, verklaard tegenstander van de oorlog, heeft zijn luchtruim voor Turkse militaire vluchten gesloten. De Italiaanse premier d'Alema wil een "bommenpauze". Duitsland verklaarde bij monde van Joschka Fischer, "dringend behoefte aan een gesprek" te hebben. In het voetspoor van Duitsland wil Nederland nu opeens "zoeken naar een andere procedure".

Het monster van de grondoorlog kruipt dichterbij. Vooral de Britse premier Blair dient zich aan als heraut van de grondaanval, ondersteund door de Amerikaanse Generale Staf. Duitsland wil voorlopig nog niets van een grondoorlog weten en ook in andere Europese landen leeft weerzin. Betrokken te raken bij een 'Vietnam-oorlog' in Europa, zal verregaande consequenties hebben voor de ontwikkelingen van het gehele Europese continent, tot zelfs ver daarbuiten.

Terwijl er ogenschijnlijk nog gediscussieerd wordt, zijn de VS al bezig zijn met de opbouw van een omvangrijke troepenmacht in Albanië. Op deze wijze creëren de VS een situatie, waarin de Europese landen slechts kunnen kiezen om wel of niet daaraan deel te nemen. Een greep op de processen hebben zij niet.

Deelnemen aan een grondoorlog zal ook voor ons land grote consequenties hebben. Een meerderheid van de bevolking is daar ook tegen. Wanneer we echter kijken naar de politiek in Den Haag, dan blijkt dat men in een wezensvreemde realiteit leeft. Terwijl steun wordt gegeven, met als enige uitzondering de SP, aan een oorlog tegen Joegoslavië die elke vorm van recht, humaniteit en beschaving tart, wordt de regering ten val gebracht vanwege het correctief referendum. D66, de partij die het sterkst heeft gepleit voor een grondoorlog, creëert een politieke crisis vanwege een betekenisloze wet.

Tegen dit onverantwoordelijke gedrag van de politici in Den Haag, mogen protesten niet uitblijven. Wanneer de oorlog niet zeer snel stopt, dan zal zij zeer langdurig, smerig en kostbaar zijn. Joegoslavië zal verwoest worden en wij krijgen de rekening. De winst is voor het internationale bedrijfsleven, met name voor de militair-industriële bedrijven.

Stichting Nederland Joegoslavië organiseert hulp!

Meiky

De NAVO-bombardementen op Joegoslavië hebben een humanitaire catastrofe veroorzaakt van ongekeerde omvang. Meer dan een miljoen ontheemden, duizenden doden en een enorme verwoesting van de economie, het milieu en essentiële voorzieningen voor de bevolking. De schade aan fabrieken, bruggen, wegen, ziekenhuizen en scholen loopt in de tientallen miljarden. Drinkwater- en elektriciteitsvoorziening raken ontregeld. Om haar eigen gezicht te redden is de NAVO, nu duidelijk wordt dat de militaire operatie op een mislukking uitloopt, overgegaan tot de algehele verwoesting van Joegoslavië.

Stichting Nederland Joegoslavië, een Nederlandse organisatie die gevormd is door mensen uit de solidariteitsbeweging en verschillende vakbonden, zet zich in de eerste plaats in om de Nederlandse bevolking te informeren over wat zich op de Balkan afspeelt, om zo bij te dragen aan de snel groeiende anti-oorlogsbeweging. Daartoe werkt zij samen met een groot aantal organisaties in ons land. De Stichting behoorde o.a. tot de initiatiefnemers van de demonstratie op 9 mei jl. in Amsterdam en is ook nauw betrokken bij de verdere ontwikkeling van de protestacties.

Stichting Nederland Joegoslavië wil zich daarnaast inzetten voor hulp aan de slachtoffers van de NAVO-agressie. Niet uitsluitend voor de Albanese Kosovaren, zoals de officiële hulpverleningsorganisaties doen, maar aan alle volkeren van Kosovo en de rest van Joegoslavië. De stichting is een campagne gestart om hulp te geven aan het onlangs door de NAVO zwaar gebombardeerde Academisch Ziekenhuis van Belgrado. In overleg met vredesorganisaties en andere niet-gouvernementele organisaties in Joegoslavië wordt onderzocht op welke wijze nog meer hulp kan worden geboden.

Wij doen een beroep op allen, die net als wij met afschuw en weerzin zien hoe een land in z'n geheel wordt verwoest, om de actie voor het ziekenhuis te steunen. Dit kan door overmaking op giro 8242822, o.v.v. ziekenhuis.

U kunt de activiteiten tegen het voortduren van de oorlog ondersteunen door donateur van de stichting te worden. Met een bescheiden periodieke donatie maakt u het voor ons mogelijk om verdere initiatieven tegen de oorlog te nemen. Elke donateur die meer dan fl. 35,- per jaar overmaakt, ontvangt automatisch Balkan Vredes Info. U kunt ons ook helpen met de verkoop van Balkan Vredes Info in uw omgeving, om op deze wijze zoveel mogelijk mensen te betrekken in de strijd tegen de oorlog.

STOP DE BOMBARDEMENTEN - STEUN HET ZIEKENHUIS VAN BELGRADO

STOP DE OORLOG - STEUN STICHTING NEDERLAND JOEGOSLAVIË

STORT OP GIRO 8242822

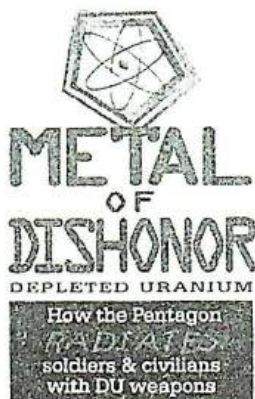
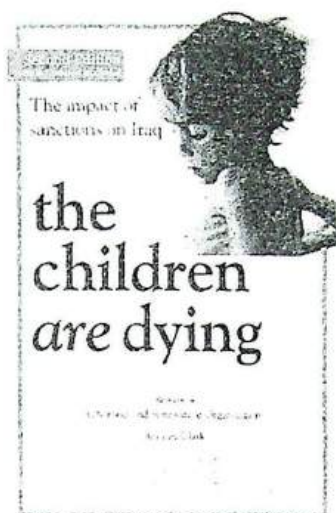
t.n.v. Stichting Nederland Joegoslavië - Amsterdam.

Informatie: Stichting Nederland Joegoslavië
gevestigd: Centrum Internationale Samenwerking
Sloterkade 20 - 1058 HE Amsterdam
Telefoon: 020 - 615 1122 - Fax: 615 1120

The Children are dying
The impact of sanctions on Iraq
Reports by UN Food and Agriculture Organization

Schrijver: Ramsay Clark
Uitgever: International Action Center, New York
Blz. 167 - engels

Bestelnummer: BO 709 - fl. 20.00 excl. verzendkosten

Metal of Dishonor
Depleted Uranium

How the Pentagon Radiates soldiers & civilians with DU weapons

Including selection by Rosalie Bertell, Helen Caldicott, Ramsay Clark, Jay M. Gould, Michio Kaku, Manuel Pino, Anna Rondon

Uitgever: International Action Center, New York
Blz. 237 - engels

Bestelnummer: BO 710 - fl. 27.50 excl. verzendkosten

Challenge to Genocide
Let Iraq Live

Schrijver: Ramsay Clark
Participants in the Iraq sanctions challenge and others

Uitgever: International Action Center, New York
Blz. 251 - engels

Bestelnummer: BO 707 - fl. 25.00 excl. verzendkosten

Voor uw bestelling kunt u gebruik maken van de bon op pagina 31

FEMINISTISCH MAANDBLAD, 27e JAARGANG
MEI 1999, NR.5, PRIJS f8,50/Bfr.165

OPZII

**BANKPRESIDENT:
LIEVER GELD VOOR BIJSTANDS-
VROUWEN DAN VOOR
VICTORY BOOGIE WOOGIE**

**PACIFISTE
MARIJKE VOS STEUNT
KOSOVO-BOMBARDEMENT**

**WIE KUN JE
HUISGEL?**

**LAAT JE
VLEESBOOM
LEKKER ZITTEN**

**De liefde
van zonen voor
hun moeder**

They Still Kill Indians (Serbians) Don't They?

by Charles Buffalo, buffalos@geocities.com

A Hundred and Twenty years ago in the U.S., the slogan was the "only good Indian, was a dead Indian." My how times change. Now the only "the only good Serb, is a dead Serb." Quite a parable indeed. And how closely the similarities of this policy of extermination appear to be. Serbian warriors are killed, from a safe distance of course, and it seems that the Americans have not lost their knack for killing women, children and the elderly either. Sand Creek and Wounded Knee revisited? There are no major battlefields in this Aggression, experience has taught that villages make excellent killing grounds. Why stop with killing just soldiers, cleansing all the population is so much easier. Certainly the women and children have forced just as many Albanians from Kosovo as have the men.

With the repeated civilian casualties this Aggression has turned into little more than an open attempt at genocide by the US/NATO alliance. And rallying right along are the American people, but it is their nature to hate. Is it any wonder that the atrocities of their Government meets with such approval? They have hated Frenchmen, Britons, American Indians, Spaniards, Germans, Japanese, Koreans, Vietnamese, Blacks, Jews, Hispanics, Iranians, Afghans, Somalian, and Iraqis. Now Serbs, who will be next? Chinese? A recall of an Embassy in Belgrade would certainly indicate the possibility. How can one people hate so well? Could it be the result of the hate that drove them to American shores to begin with? Chased from their homelands by others who no longer wished their presence?

This present hate is fed further with the assertions of the American media lately that Serbian citizens are firing upon fleeing Albanians. So now the Americans can be brought full circle in their hatred for the Serbian People. No longer are just the military and police forces the enemy, civilians must be included too. But then again, that is the way of the Americans. They are as equally guilty of the atrocities endured, and continuing to be neglected, by the American Indian population as is their Government, after all, so few of them seem willing to address the issues. Most will say that they are unaware of the atrocities on American soil, will probably try to excuse it by this unawareness too. Why is it that they cannot comprehend that if the American media blocks the truth from them in their own land, why would it not do the very same regarding the truths in a Foreign Land. And even more so, why do they remain so unconcerned when the knowledge is brought to them? Why? Because Americans are taught to be self centered, concern for others is not a high point with their social upbringing.

The Serbian People have been systematically herded into the enclave they presently reside. There was no NATO concern when they were forced from Bosnia, if anything it met approval or was their expulsion NATO assisted? Now they are in a position of no where to go. Albanians may flee to Albania to escape the bombs, or be flown to a Country that cares not for its own, but with the generated World hatred growing for Serbs, where might they be welcome?

I would think that the State of Israel would sympathize with the Serbian People too. Surely they can relate to what is happening in Kosovo, but then they are rather busy trying to eliminate the Palestinian People from their midst. I wonder why NATO has no concern for that? Seems to me that all peace accords are being violated there too. The Israeli Government claims only to be attempting to hold onto land that is rightfully theirs, how is this different from what Mr. Milosevic has been trying to do regarding his own Country? I am somewhat confused here.

It is hard to build alliances capable of neutralizing the aggressions of US/NATO forces when the American economic scheme is so well planted through out the world. It is so strange that all of the keys are all held by the US. Even the puppet United Nations is powerless against US veto. How many more Indians will the American genocide claim before the People of the International Community bring it to a halt? With China attempting to gain admittance into the World Banking

Community, Russia looking for economic aid for stability, and the State of Israel virtually dependent on US Foreign Aid for survival, are they willing to jeopardize their economic futures? Certainly not in the interests of a People so hated.

I am further amazed at the propaganda and straight out lies absorbed by the American people. If the US/NATO Aggressions were so much of a success, why are more American reserves being called up? Are more losses being inflicted than US/NATO chooses to admit? Are all of the families of American and NATO troops receiving letters assuring that their sons and daughters remain safe? Or are they left wondering? Of course it probably wouldn't be in the best interest of the US scheme of things to allow any word of American losses to slip out. Even the American media says that a foul taste manifests in American mouths when their own become part of the casualties. If the Yugoslavian Air Defenses can take out a Stealth, what can it do to much more venerable aircraft? Another interesting thought, why am I receiving mails from Balkan Nations telling me of NATO losses, I could understand receiving these from Serbian People, but where is the gain in receiving them from non-Serbs? Certainly they can gain little from sending such, unless it is because these mails also contain the hardships this Aggression has placed on them and their own Nations. And if there is no truth in them, why is the US considering shutting down Internet access to the People there? Lies should pass with no concern, but I think that it is the truth that the US/NATO aggressors fear the most.

It is time for Americans, as well as the citizens of the Nations who are yet to feel the American Military might, to assess just what this Aggression and all others of recent recall are really all about. If all wish to believe in the future well being of Humanity, then demand its beginnings now!

I am yet to find a Foreign Nation whose People are unaware of the past, nor the present atrocities endured by the American Indian People. Should the time come, and it most certainly will unless US aggressions are brought to a halt, when interventions are felt on American soil, the Nation bringing it will not be looking for Indians to kill.

What Will It Take?

by Charles Buffalo, buffalos@geocities.com

SITUATION WANTED: Nation with capable military force to intervene in the struggle of American Indians attempting to secure the Human Rights which they have been long deprived of. Applying Nation should have historically documented proof of Aggressive Nature and be able to excuse any past actions of its own against its own population in the regard to questionable Humanitarian abuses. This Nation must have an array of Public Officials who can convince their own Peoples that such intervention is necessary for Global Peace, and must have the ability to ignore any opposition by The United Nations. Applying Nation must also be willing to look past any International Law violations it might incur during this intervention.

Stated justification for this intervention will be: 1.) Immediate halt to the forced removal of American Indian people from their lands in order for mining contracts between The Government of United States and non-Native concerns. 2.) Restoration of adequate Educational and Humanitarian resources for those American Indian people located in poorer refuge camps known as Indian Reservations. 3.) Immediate removal of non-Native mining interests from Indian Lands, as such concerns continue to contaminate water supplies and bring about other health and environmental hazards which the Government of the United States chooses to ignore. 4.) Immediate halt to desecration of American Indian Burial and Sacred sites by non-Native interests, and immediate demand placed upon The United States Government to enforce laws protecting these sites rather than to continue to look the other way. 5.) Indian Courts, not Federal Courts will make decisions on issues involving matters on Indian Lands.

Applying Nation shall limit its intervention to military and political targets, however, "accidental" civilian incidents will understandably be accepted. Night bombings will be expected, though daytime attacks will assure more accurate "accidental civilian casualty," hospitals, apartment complexes and civilian means of mass transit being much easier to mistake for military targets at that time. One further note on mass civilian means of transport, public transportation schedules are available, which may bring question upon any such "accidental" strikes. This Nation should also be made aware that Embassies of dissenting Nations are in the proximity of scheduled bombings, these may also be targeted, but intervening Nation must express "regret" for any such structures damaged. This expression of regret is not necessary for any Media sources which might very well be issuing propaganda against the intervening Nation. As most media, primarily television, will be scheduling soap operas and talk shows, it is of vital importance that these facilities be silenced. This Nation should be aware that their purpose is for the restoration of American Indian Human Rights, and it would be appreciated if they did not target that People during this Intervention.

Regardless of any offers made by The Government of the United States, to halt bombings, they are to be ignored until such time as all terms are met fully. Intervening Nation shall also insist upon post-intervention occupation to assure the American Indian people that their Human Rights and Humanitarian needs will be fulfilled. Nothing short of this is to be Accepted to halt the bombings. Intervening Nation must retain final approval of any such occupying troops remaining to assure this. It is also suggested that bombings intensify with each offer extended which is not in keeping with full demands of the Intervening Nation.

Should applying Nation or Nations find position filled, it is suggested that they contact NATO Member Countries in order to help fulfill any such necessity for intervention there.

Is it going to take the Intervention of another Nation in support of the neglect of Human Rights to not just American Indians, but of Americans of all Ethnic heritage to open the eyes of Americans to the wrongs of present US/NATO aggressions? Can any really believe it is going to end here? It didn't end with Korea or Viet Nam, Afghanistan, Somalia, or Kuwait. It is still happening in Iraq, and after Yugoslavia, will it be Angola? Sure would be nice if the American Media would let all its

listeners in on the economic havoc these aggressions are creating all over Europe. Would also be nice if they would carry the essays of physicists who list the ecological effects all the expended ordinance will have on future generations there. But why do that, the American media doesn't inform that the bombs not dropped in Yugoslavia are deposited in the countryside of those Nations allowing use of their airfields. Can't have heroic pilots landing with a full load can we? They might get blown up, better to chance innocent casualty and possible ecological hazard right?

I imagine that there are a lot of Americans who cannot imagine I know what I am talking about, but then they have only the American Administration and American Media to provide them with their knowledge of the Humanitarian situations facing the American Indian people today. Casinos for the few make the news, but little else does. It is also these same sources that provide the public with their knowledge of the situations in the Balkans. Though it is beyond me how after the recently published atrocities in Yugoslavia that ANY can see this as being in any way related to Humanitarian cause. But then the American people have always shown a preference to believing what they hear as opposed to seeking out knowledge on their own. And they do have a tendency to quickly forget unpleasanties even when they affect their own. Most have forgotten the atrocities committed against their own in recent years, but then those things were accepted because the media and their Government said it so. Can't have any groups of people running around free of Governmental rule now can we? And of course those American human guinea pigs sitting for years in the path of radioactive testing waste was alright too. Right Americans? How else would we know the long term effects of radioactive waste, and what better place to observe it than right in the local neighborhood. Guardian of Global Human Rights? Is it not time to reconsider the qualifications of the one making these claims?

What is it going to take to open the eyes of not only the American public, but the eyes of All Nations to the true nature of these aggressions? How many more must die before all realize that Humanity is of the least concern here, or for that matter in any aggression present or future being entertained?

With Internet access virtually all over the Globe today, there is no reason to remain ignorant to all sides of the story. Of course Foreign Media is going to be slanted to the interests of their respective Nations, but were it not for them, I would not have been able to present a few of the facts concerning the American Indian people today that the American Media has chosen to ignore. Many have told me that in past articles I have made references to issue of many years ago. Now I have presented current ones. I have heard it said that if you want the facts, go to the man on the street. I can think of no better time than now for all concerned to do this. Many sites have published opinions, write the authors, learn what is going on while you still have a world worth living in.

It is easy to look past the dead and dying in another Nation, after all their corpses do not litter your streets. Even easier to point the finger at a National Leader thousands of miles away accused of atrocities, forgetting that many more are being directed by and carried out by your Own. If this aggression is so right, why do so many American Veterans speak out against it? Why does the American Government seek so disparity to find heros? When I was growing up, heros were those who fought off insurmountable odds or even called in strikes upon themselves in order to stop the enemy, not those shot from the sky or subdued by farmers. Anyone besides me notice the lack of real heros anymore? Hard to find a hero when your Intervention violates Internatioanl Law to begin with.

Am I angry? Hell yes I am angry! You see I have made the effort to talk to the man in the street. The streets of Yugoslavia, Macedonia, Belgium, Germany, and England. As well as many of the the streets in the United States. I don't just accept what the news media or politicians tell me. I seek out the Truths.

I know of the economic catastrophe this intervention has created across the whole of Europe. I

know the suffering it has brought upon many who are miles away from the so called atrocities. I also realize that the Greed that so inspires this aggression will not be satisfied here either. There will always be another theater where the Guise of Human Concern may be played out, and it will

http://www.beograd.com/nato/texts/what__will__it__take.html

22.5.99

continue to be so until the People of the streets of America as well as the Peoples of the Nations of the World stop buying the tickets of support for it.

If Mr. Milosevic is to be branded a War Criminal, then ALL of The Heads of State from the US, as well as those of NATO should be placed at the defense table of an International War Crimes Tribunal with him. If Mr. Milosevic is guilty of atrocities, they have been directed towards his enemy, within his Homeland, as a result of civil conflict. The atrocities that are being dealt at the hands of the

US/NATO alliance knows no homeland, respects no Nation, its damage is far more reaching.

So let us have this Court for War Crimes, but let us also make sure that ALL of those guilty are tried.

I raise my voice in support of those who demand an end to the acts of the present aggressions. I support those who demand that ALL guilty be charged and brought to trial. I support those who have the intellect to realize that for these aggressions to continue only lessens the likelihood of a future for children yet to be born.

I do not need to see my People slaughtered by the cluster bombs of the Nation that has come under the guise of restoring their Human Rights to understand that Peace is not made with a bomb.

mkgy

Servisch Instituut voor Natuurbehoud
Zavod za zaštitu prirode Srbije

DE MILIEUGEVOLGEN VAN DE NAVO-AANVALLEN

Vertaald door Karel L. van der Leeuw

Het grondgebied van de SR Joegoslavië (102.173 km² omvat 0,07% van het landoppervlak van de gezamenlijke continenten, dus 2,1% van dat van Europa en is in ecologisch, historisch en cultureel opzicht een onscheidbaar onderdeel van Europa. Alles wat er in ons land plaatsvindt heeft daarom gevolgen voor de rest van de wereld. De humanitaire en ecologische ramp die door het NAVO-ingrijpen wordt veroorzaakt heeft daarom directe schadelijke gevolgen voor de buurlanden en indirecte voor het milieu van alle landen ter wereld.

Volgens de internationale maatstaven van de IUCN en de WCMC vertegenwoordigt Joegoslavië, tezamen met de bergstreken van Bulgarije, een van de zes Europese en van de 153 wereldcentra van biologische diversiteit. Op het grondgebied van Joegoslavië zijn vrijwel alle biotopen van Europa aanwezig, of vijf van de twaalf van de gehele wereld, nog afgezien van de Adriatische Zee die deel uitmaakt van de unieke biotoop van wereldzeeën en oceanen.

Slachtoffers van de NAVO-bombardementen zijn in de eerste plaats mensen van alle nationaliteiten en leeftijden in Joegoslavië, en voorts de gehele levende natuur. Herhaaldelijk zijn de meest onschatbare natuurlijke en culturele gebieden van het land, waarvan een aantal internationale bescherming geniet, doelwit van de aanvallen geweest. Voorbeelden zijn de nationale parken Kopaonik, Fruška Gora, het Šara- en Tara-gebergte, de natuurparken Grmija en het Meer van Palić, het natuurreservaat Petrovaradinski Rit, de natuur- en cultuurmonumenten Gazimestan (beschermd als reservaat van de inheemse en bedreigde Kosovo pioenroos), het klooster Gračanica, de kerk van St. Nicolaas bij Kuršumlija, de kloosters Žiča en Pečka Patrijarsija, de beschermde landschappen van de Canyon van de Miruša Rivier en de Ovčar-Kablar Kloof. Vele andere natuurgebieden die op de lijst stonden voor bescherming ondervonden onherstelbare schade door de NAVO-aanvallen, zoals de berggebieden van Zlatibor, Rudnik, Divčibare en Jastrebac.

Een enorme bedreiging voor menselijk leven en gezondheid en voor de natuurlijke omgeving vormen de bombardementen op chemische industrie: de kunstmestfabriek in Pančevo, de olieraffinaderij en de petrochemische industrie in Pančevo, gelegen in de directe nabijheid van Belgrado en andere plaatsen. Chemicaliën die bij het proces volgens Sautfer-techniek worden gebruikt zijn onder meer vinylchloride, ethyleen-dichloride, ethyleen, chloorgas, zoutzuur en propyleen. Sommige gedeelten van de fabrieken werden verwoest door directe treffers, andere door secundaire explosies en brand. Na de bombardementen was de concentratie van giftige gassen in de atmosfeer meer dan 1000 maal de normale concentratie. De gaswolken bevatten verbrandingsprodukten van vinylchloride, chloor, ammoniak, stikstofoxiden, olie en olieverivaten. Als gevolg van

de NAVO-bombardementen werden atmosfeer, water en bodem verontreinigd en wordt menselijk leven niet slechts plaatselijk, maar op de hele Balkan en in Europa bedreigd. Bij de NAVO-aanvallen werden eveneens een aantal transformatorstations verwoest waarbij het hoogst giftige pyraleen is vrij gekomen.

Een groot aantal mensen werd tijdens de bombardementen gewond, vergiftigd of geëvacueerd. Giftige stoffen verspreiden zich over geheel Europa, hebben Polen reeds bereikt en zijn onderweg naar Finland. Afhankelijk van de weersomstandigheden kunnen ze een bedreiging vormen voor Hongarije, Griekenland en Italië, zoals nog eens werd benadrukt door vertegenwoordigers van het Russische Ministerie van Defensie. Op de Donau drijft reeds een olievlek met een lengte van 15 km en een breedte van 400 meter, die de levende wereld vernietigt en de afwateringsgebieden van de Egeïsche Zee, de Adriatische Zee en de Middellandse Zee binnendringt.

Het Europese publiek zou er zich bovendien bewust van moeten zijn, dat de vliegtuigbrandstof giftige, kankerverwekkende gassen produceert als ammoniumperchloraat, nitroglycerine, nitrocellulose, polybutadie, polyethaan, polyvinylchloride, polystyreen, loodsalicylaat, loodstearaat, methaannitriet, methaanperchloraat, fluor-verbindingen, enzovoort, die de menselijke gezondheid en die van flora en bossen direct beïnvloeden. Nevenprodukten van de verbranding van brandstofstabilisatoren, tezamen met lood- en fluor-verbindingen vormen fluor-bevattende radicalen die pijnlijke verwondingen en blaren veroorzaken.

Alle bovengenoemde produkten verontreinigen lucht, bodem en water en gaan de voedselketen binnen, waardoor ze alle levende wezens beïnvloeden. Op de lange duur zullen de mutagene en kankerverwekkende effecten van de vrijgekomen chemicaliën het voorkomen van kwaadaardige long-, huid- en andere ziekten doen toenemen. Bovendien tasten zij de ozonlaag aan en beïnvloeden daarmee het klimaat.

Meer dan twintig internationale verdragen en conventie op het gebied van milieubehoud worden overtreden bij de aanval op Joegoslavië door ondertekenaars van die verdragen die deelnemen aan de NAVO-aanvallen: Het Verdrag voor Behoud van het Natuurlijk en Cultureel Erfdeel van de Mensheid (1972), de Weense Conventie ter Bescherming van de Ozonlaag (1985), de VN-conventie voor Klimaatbeheersing, de Conventie ter Behoud van Biodiversiteit (1992), de Basel Conventie, de Bonn Conventie, de Ramsar Conventie, en vele andere.

De hierboven genoemde gegevens vormen slechts een deel van de rampspoed en de tragedie waarin Joegoslavië door de NAVO-agressie wordt gedompeld. Het overleven van mensen en alle levende wezens in ons land en in de buurlanden wordt erdoor bedreigd en de rest van de wereld zal de gevolgen voelen. Wij hebben allen gezamenlijk een natuurlijke omgeving en catastrofes in een gebied raken ook andere gebieden, hoe ver deze ook verwijderd zijn.

Violeta Orlović

Head of the Department for Education and Communication

Institute for the Protection of Nature of Serbia

III bulevar 106

YU-11070 Belgrade

Tel/fax: 381 11 142-281; 142-165

E-mail: nature@net.yu

www.natureprotection.org

n6, 99

'Misschien dat ik ooit mijn gebroken geweertje weer opspeld'

GroenLinks-Kamerlid Marijke Vos en de Kosovo-crisis in haar partij

Weet je nog wat voor speldje je op je colbertje droeg, toen je in 1990 de eerste partijvoorzitter van GroenLinks werd?

'Was het een gebroken geweertje? Daar heb ik jaren mee gelopen. Ik was actief in de vredesbeweging, deed indertijd ook mee aan het vrouwenvredeskamp dat was opgezet bij de Amerikaanse luchtmachtbasis in Volkel. Ik vond inderdaad dat alle wapens de wereld uit moesten.'

Wat is er sindsdien met je gebeurd?

'De wereld is veranderd en ik ben ook veranderd. Met het vallen van de Berlijnse Muur kwam er een einde aan het absolute blok-denken dat bij de Koude Oorlog hoorde. De bewapeningswedloop tussen Oost en West, waartegen de vredesbeweging indertijd ageerde, is verdwenen. Helaas is daar wel een nieuwe wapenwedloop voor in de plaats gekomen, waarbij niet alleen Amerika en Rusland maar ook allerlei andere landen proberen kernwapens te krijgen. Daar ben ik nog steeds tegen. Maar ik ben gaan inzien dat je in sommige gevallen militair geweld moet inzetten om een einde te maken aan vormen van genocide en andere grove schendingen van mensenrechten.

Ik ervaar het als een nederlaag dat we dat in het conflict in Kosovo moesten doen. Als we vijf jaar geleden begonnen waren met het instellen van sancties, het sturen van waarnemers en het via de diplomatieke weg onder druk zetten van

GroenLinks worstelt met een interne crisis vanwege Kosovo.

De achterban merkt en twee fractieleden hebben hun eerdere steun aan de Nato-acties ingetrokken. Vice-fractievoorzitter en pacifiste Marijke Vos (42) is nu woordvoerder voor defensie en buitenlandse zaken.

'Ik ben gaan inzien dat militair geweld in sommige gevallen nodig is.' Maar oorlogje spelen op de computer, de liefste wens van haar zoontje, zou ze het liefst verbieden.

Milosevic, was het in Kosovo niet zo uit de hand gelopen. Ik kan me overigens voorstellen dat ik op een dag mijn gebroken geweertje weer opspeld, want ik vind nog steeds: als het even kan moeten alle wapens de wereld uit. Tegelijkertijd vind ik dat je af en toe een leger nodig hebt in het kader van vredesoperaties.'

Het was wel even wennen dat GroenLinks dezelfde argumenten gebruikt om de Nato-bombardementen op Servische doelen te rechtvaardigen als onze VVD-minister van Defensie. 'Het ideaal van GroenLinks is een vredesmacht van de Verenigde Naties die permanent inzetbaar is om op te treden tegen ernstige schendingen van mensenrechten waar ook ter wereld. Als er zo'n vredesmacht zou zijn, zou er wat mij betreft ook worden opgetreden tegen het geweld dat Turkije tegen de Koerdische bevolking gebruikt. En dan zou dat leger ook zijn ingezet om

de genocide in Afrika te stoppen. Zo'n vredesleger is een links ideaal dat samenhangt met onze opvattingen over internationale solidariteit. Maar de VN is niet bij machte een professioneel leger van de grond te krijgen. Bovendien zit je met dat vetorecht in de Veiligheidsraad waarin Rusland en China voortdurend dwarsliggen uit angst dat er precedents worden geschapen waardoor zo'n leger zich op termijn ook kan gaan bemoeien met wat zij zien als hun binnenlandse aangelegenheden, zoals de Chinese bezetting van Tibet.

'Verdeeldheid in de partij maakt de politiek juist interessanter'

In principe houden wij vast aan het ideaal van zo'n VN-vredesmacht, maar je moet ook realistisch zijn. In Bosnië kwam de zaak pas in beweging toen de Navo zich ermee ging bemoeien en rond Kosovo was inzet van de Navo nog de enige mogelijkheid om de vreselijke dingen die daar gebeuren te stoppen.'

Een flink aantal van jouw partijgenoten, onder wie de hele Eerste-Kamerfractie en twee van jouw fractiegenoten, is het daar faliekant mee oneens. Zij menen dat het drama dat zich nu in Kosovo afspeelt juist is veroorzaakt door die bommen. 'Toen het besluit viel om te gaan bombarderen, was Milosevic daar al fors bezig. Die bombardementen zijn niet de oorzaak van wat er met de Kosovaren gebeurt, wel hebben ze ervoor gezorgd dat Milosevic zijn agenda versneld heeft afgewerkt.'

Op de speciale bijeenkomst van GroenLinks die hierover werd belegd, waren ook een paar mensen zo fel anti-Navo en anti-Amerika dat ze Milosevic bijna vrijheidsstrijder hadden genoemd. Denk jij dan: die gekken moeten we zo snel mogelijk kwijt of kun je begrip opbrengen voor hun argumenten? 'Wat in Kosovo gebeurt, ligt voor iedereen heel emotioneel. Ik begrijp het wel als mensen dan wilde vergelijkingen gaan maken. Eigenlijk ben ik wel blij dat er in onze partij ook zulke mensen zijn. Het dwingt ons te blijven nadenken. Bovendien verwoorden ze de twijfels die wij allemaal hebben.'

Niet zo handig dat dit soort verdeeldheid naar buiten komt net nu GroenLinks steeds vaker wordt gezien als potentiële regeringspartij die eindelijk wat realiteitszin toont.

'Ik vind die verdeeldheid niet erg. Als het erom gaat de politiek weer interessanter te maken, denk ik dat het juist goed is te laten zien dat er in een partij meer meningen kunnen zijn.'

In het algemeen vinden kiezers partijen met veel interne verdeeldheid niet zo aantrekkelijk.

'Dat kunnen we pas achteraf vaststellen. Ik krijg daar heel verschillende reacties op. En voorlopig zijn er nog geen verkiezingen.'

Nee?

'Een tijdje geleden had ik zo mijn twijfels, maar ik heb nu het gevoel dat Paars II de rit wel zal uitzitten. Het probleem is dat niemand er belang bij heeft het kabinet te laten vallen. Voor D66 zou het helemaal niet goed uitkomen en de PvdA wil niet alleen met de VVD verder. Bovendien is er nog geen alternatief. Het CDA is nog niet klaar om te regeren.'

GroenLinks ook niet?

'Wij zijn voorlopig nog volop in de weer met de opbouw van de partij nu we gegroeid zijn naar elf zetels.'

Jij bent nu ruim vijf jaar Kamerlid, maar ik kan me herinneren dat je toen je in 1994 het partijvoorzitterschap neerlegde juist van plan was de politiek op een lager pitje te zetten. Destijds zijn er nog allerlei GroenLinkers in actie gekomen om jou op een verkiesbare plaats voor de Tweede-Kamerfractie te krijgen. Waarom twijfelde je?

'Het Kamerlidmaatschap heeft me altijd leuk geleken. Dat ik een stap terug wilde doen, was omdat mijn zoontje toen nog klein was. Het leek me heel moeilijk het Kamerwerk zo in te richten dat ik nog genoeg aandacht aan hem zou kunnen besteden. Er zijn nog wel eens dagen dat het knaagt, maar ik heb er nooit spijt van gehad dat ik die stap uiteindelijk heb gezet.'

Je hebt wel eens gezegd dat jouw woongroep vaak inspringt als jij en je partner in de knel komen met de kinderopvang. Woon je nog steeds in die groep?

'Ilog steeds, ja. Wij zijn zelfs een tamelijk ouderwetse woongroep met een gemeenschappelijke huiskamer, keuken en gemeenschappelijke doeches. We wonen met zes volwassenen en vijf kinderen. Door de week ben ik weinig thuis, maar er wordt bij ons nog steeds gezamenlijk gegeten. Elke dag heeft er iemand kookbeurt. Voor mijn zoontje, die nu zeven is, is het erg leuk om zo te wonen. De kinderen doen veel met elkaar; anders was hij enig kind geweest.'

Vind jij de woongroep een betere samenlevingsvorm?

'Ooit had ik wel meer principiële opvattingen over het wonen in groepen. Omdat je bijvoorbeeld samen doet met een wasmachine is het beter voor het milieu. En je neemt met zijn allen minder ruimte in. Maar nu denk ik dat je het echt wel leuk moet vinden om met meer mensen in een huis te wonen, anders houd je het niet vol. Bij ons is het overigens niet zo dat we ons voortdurend met elkaars leven bemoeien. Iedereen gaat zijn eigen gang. Wel hebben we een paar huisregels voor de kinderen. Ze mogen niet door de gang lopen gillen en ze mogen ook niet met eten gooien. Op dat soort dingen spreken we ook de kinderen van een ander aan.'

Momenteel hebben we heftige discussies over geweldspelletjes. Maarten – mijn partner – en ik hebben grote moeite met van die grote speelgoedgeweren en met spelletjes waarbij hele oorlogen in scène worden gezet. Je hebt een computerspel, dat heet CC Red Alert. Daarbij zie je twee legers tegen elkaar vechten die crop gericht zijn zoveel mogelijk tegenstanders te doden. Dat gaat allemaal gepaard met van die vreselijk echte geluiden. Onze zoon mag daar niet mee spelen, andere kinderen in huis wel. En dat geeft soms grote problemen, want hij wil dat natuurlijk ook. Maar wij vinden dat je daarin als ouders grenzen mag stellen.'

Maakt zo'n verbod die spelletjes niet extra aantrekkelijk?

'Op een bepaalde manier wel, maar daar praten we met hem over. Dan leggen we hem uit dat wij oorlog en geweld afschuwelijk vinden en dat wij denken dat je agressief wordt van die spelletjes. Soms wordt hij boos. Dan zegt hij dat hij die spelletjes het liefste doet van de hele wereld. En je kunt het nooit helemaal verbieden. Hij mag er nu af en toe mee spelen. Maar ik wil er wel aan vasthouden dat dat soort speelgoed voor ons niet normaal is.'

'Die klapperpistooltjes van vroeger zijn niks vergeleken bij het spul van tegenwoordig'

Mocht jij zelf vroeger met speelgoedgeweer-tjes spelen?

'Mijn ouders hadden daar geen uitgesproken opvattingen over. Ik kom uit een groot gezin met zes kinderen. Mijn broers hadden wel geweertjes. Ik kan me niet herinneren dat ik daar veel belangstelling voor had. Maar die klapperpistooltjes van vroeger zijn echt niks vergeleken bij het spul dat ze tegenwoordig hebben.'

Wat zijn jouw ouders eigenlijk voor mensen?

'Mijn ouders waren altijd met de wereld bezig, maar niet op een heel politieke manier. Omdat ze katholiek waren, hebben ze nog heel lang CDA gestemd. Langzamerhand zijn ze naar links opgeschoven. Ze stemmen nu allebei GroenLinks. Mijn moeder was indertijd erg onder de indruk van de Club van Rome en de toen opkomende milieubeweging. Wij zijn katholiek opgevoed, maar niet erg streng. We hadden thuis wel een fijne omgang met elkaar. De norm was: niet snauwen en niet gemeen doen.'

Mijn ouders waren heel tolerant. Mijn vader was rechter in Den Bosch. Ook in de tijd dat mijn zus en ik deelnamen aan dat vrouwenredeskamp bij de Amerikaanse luchtmachtbasis in Volkel. Het gebeurde wel eens dat mijn vader ons met de auto daarheen reed en ons zo dicht mogelijk bij dat kamp afzette. Dat is toch heel wat voor iemand die rechter was en wist dat er een mogelijkheid was dat zijn dochters daar opgepakt zouden worden. Maar ik heb ook wel ruzies gehad met mijn ouders. Ik vond bijvoorbeeld dat zij te weinig rekening hielden met het milieu. En we hadden soms grote bonje over de Navo. Ik vond dat de Navo zo snel mogelijk afgeschaft moest worden, terwijl mijn ouders vonden dat die er was om onze veiligheid te garanderen.'

Dan zullen je ouders nu wel blij met je zijn.
Lachend: 'We zijn het nu eens.'

Je bent nu ruim vijf jaar Kamerlid en sinds vorig jaar vice-fractievoorzitter. Paul Rosenmöller nadert de termijn van twaalf jaar, volgens de GroenLinks-regels het maximum aantal jaren dat je een politieke functie mag bekleden. Denk je er wel eens over hem op te volgen?

'Eigenlijk niet. Het is ook niet aan de orde. Ik zou het goed vinden als Paul zeker nog een keer lijsttrekker wordt. Ik vind dat die twaalfjaarregel soepel moet worden toegepast. Door die regel moesten vorig jaar een paar heel goede wethouders vertrekken die nog helemaal niet uitgeblust waren. Zo'n regel is op zichzelf niet slecht, want het moet niet normaal zijn dat mensen twintig jaar op een plek blijven zitten, maar ik vind dat Paul het nog heel goed doet.'

Met welke partij zou GroenLinks willen regeren, afgezien van de PvdA en D66? Een paar jaar geleden zag jij nog niks in samenwerking met het CDA vanwege het gezinsdenken van de christen-democraten.

'Bij het CDA zijn ze behoorlijk veranderd. Hun ideeën over het gezin en over zorgpolitiek zijn veel progressiever geworden. Zij spreken mannen nu ook aan op hun zorgverantwoordelijkheid. In de vorige Kamerperiode hebben we wel gedoe gehad met het CDA rond ons voorstel voor een wettelijk recht op deeltijd dat ze niet wilden steunen, maar met de huidige CDA-fractie zitten we toch vaker op een lijn als het om dit soort dingen gaat.'

Er wordt wel gesignaleerd dat GroenLinks en het CDA allebei in de ban zijn van het gemeenschapsdenken. Vind jij ook dat de burger zelf verantwoordelijkheid draagt?

'Ik vind nog steeds dat de overheid voor dingen als kinderopvang moet zorgen, maar ik vind ook dat iedereen zelf verantwoordelijk is voor zijn eigen omgeving. Het is goed dat mensen zich druk maken over wat er in hun buurt gebeurt. Net zoals ik hoop dat mensen zich bezighouden met wat elders in de wereld gebeurt, door lid te zijn van een club die geld inzamelt voor Kosovo of door actie te voeren voor de Derde Wereld. Zo ben ik er ook voor dat mensen tijd en ruimte krijgen om voor anderen te zorgen. Ik ben zelf natuurlijk een vreselijk voorbeeld, want ik kom er nauwelijks toe mijn moeder of mijn oma te bezoeken, maar als mijn moeder ernstig ziek zou worden, zou ik het afschuwelijk vinden haar over te laten aan professionele hulpverleners.'

Denk je wel eens voorzichtig aan een ministerschap in een kabinet van CDA, PvdA en GroenLinks?

'Wie weet. Zo'n bestuurlijke functie kan heel aantrekkelijk zijn, maar het is überhaupt niet aan de orde. Bovendien is het een enorme belasting van je privéleven en ik wil echt tijd hebben om dingen samen met mijn zoon te doen. Hij ligt nu al af en toe dwars als ik te veel weg ben.'

Of denk je dat GroenLinks de Kosovo-crisis niet meer te boven komt en dat regeringsdeelname voorlopig weer achter de horizon verdwijnt?

'Ik verwacht wel dat wij die discussie tot een goed einde brengen. Binnen GroenLinks is in de loop der jaren een sfeer ontstaan waarin openlijk over meningsverschillen gesproken kan worden zonder dat degene die het met jou oneens is je meteen als vijand gaat zien. Maar het debat over Kosovo ligt heel emotioneel. Ook bij mij. Als Kamerfractie hebben we medeverantwoordelijkheid genomen voor die Navo-bombardementen. Daar doe ik niets aan af. Maar het is afschuwelijk zo'n beslissing te nemen. Ik weet nog dat minister Van Aartsen 's avonds in de Kamer vertelde dat het was begonnen. Dat raakte me vreselijk. Want ik had toch steeds gehoopt dat het niet zou hoeven. Ik ben ook blij dat er verzet is in de partij. Want dat dwingt ons ook heel goed te bedenken of dit inderdaad de juiste weg is geweest, en of het niet te voorzien was geweest dat Milosevic zo zou reageren.'

Slaap je nog wel?

'Dat wel, maar Kosovo is vrijwel nooit uit mijn gedachten. Zodra ik opsta, zit het in mijn hoofd.'

COLUMN VAN FRED VAN DER SPEK

het 49
Het komt wel voor dat de waarheid over
bewapening, oorlogsvoorbereiding en
oorlog echt aan het licht komt. Meestal
vele jaren later doordat geheime
archieven open gaan, soms eerder
doordat er het een en ander uitlekt.

Bij de NAVO aanval op Joegoslavië
tasten we nog in het duister. Alleen
onnozele halzen geloven dat het gaat om
het stoppen van het keiharde optreden
van Milosevic c.s. tegen de inwoners
van Kosovo. De NAVO werd opgericht
in 1949 als een gewoon militair
machtsblok ter verdediging van het
territorium van de lidstaten: een
eventuele aanval op een van hen zou
leiden tot een gezamenlijke militaire
reactie. Mooie woorden over menselijke
vrijheid en democratie waren natuurlijk
flauwekul: een van de oprichters
(Portugal) was al 23 jaar fascistisch en
zou het nog 25 jaar blijven, de twee
leden die in 1952 toetraden (Griekenland
en Turkije) hadden langdurige perioden
van fascisme tijdens hun lidmaatschap.
Heel wat hoge NAVO posten werden
bekleed door fascistische officieren.
Gedurende de hele Koude Oorlog werd
nooit opgetreden tegen landen van het
Oostblok. Wel werd er herhaaldelijk
(althans door individuele lidstaten van de
NAVO) oorlog gevoerd tegen Derde

Wereld landen. Vooral de Verenigde
Staten en Portugal deden dat en hun
werd door de andere NAVO leden geen
strobreed in de weg gelegd. Met sterk
geïntegreerde militaire apparaten kon dat
ook moeilijk anders. Dit alles wijst erop
dat de NAVO leden en dus de NAVO
een ruimer doel hadden dan het
verdedigen van het eigen grondgebied,
namelijk het verdedigen van hun
kapitalistische machtsposities.

Vandaar dat de NAVO gewoon bleef
voortbestaan na het einde van de Koude
Oorlog. Vandaar dat humanitaire
wandaden (van veel grotere omvang dan
die van Servië nu) volledig werden
geaccepteerd, wanneer het economische
en ideologische belang ermee gediend
was.

De miljoenenmoord van Soeharto leidde
tot veel ontwikkelingshulp en grote
wapenleveranties van Nederland aan
Indonesië en zelfs tot kleeft
staatsbezoeken. Het moorddadige
optreden van Turkije tegen de Koerden
werd ook normaal gevonden. De reeks
humanitaire wandaden van de Verenigde
Staten (met als dieptepunt Vietnam
maar veel later nog Grenada en Panama)
werd nu eenmaal gepleegd door de
'leider van de Westerse wereld'.

De geheimheid en de geheimzinnigheid
van het militaire apparaat maken dat
heel andere belangen dan de officieel
verkondigde een grote rol kunnen
spelen. Senator Lugar was zo eerlijk om
in de Washington Post te schrijven dat
het in Joegoslavië gaat om de veiligheid
en de toekomst van de Verenigde
Staten. Men kan ook denken aan het
beproeven van nieuwe wapensystemen.
Wie weet komen we er nog eens achter.

PSP'92
Postbus 23582, 1100 EB, Amsterdam.
Telefoon: 020-4002974

De dioxinenkip

GREENPEACE

OVLEES UIT DE Verenigde Staten is niet welkom op Europese Unie. De Amerikanen eten al jaren rundvlees, maar is dankzij de toediening van bepaalde hormonen volgens de Amerikaanse Food and Drug Administration, de FAO en de WHO onschadelijk zijn voor mensen. Maar de Europese Unie wil er niet aan. Achteraan van de al dan niet reële consumentenangst voor 'vlees' gaat de protectionistische lobby van de Europese veehouders en vleesindustrie schuil. Die willen geen importatie van Amerikaanse beest.

Europese Unie heeft haar handen vol aan eigen agrarische schandalen. Nu weer de Belgische dioxinenkippen. Consumenten van een kippenboutje of een eitje weten niet meer zeker. In België is mogelijk motoriseerd in het kippenvoer, waardoor dit besmet is met dioxinen. De politiek verantwoordelijke bewindslieden al een maand van de besmetting, maar hielden zich om de kippenboeren niet tegen zich te krijgen in de loop naar de Belgische parlementsverkiezingen.

DIOXINEN in 1976 ontsnapten bij een explosie van chemische fabriek in de omgeving van het Italiaanse Cesena en vervolgens de vaten met dioxinenafval zoek veroorzaakte dat een Europees schandaal. In België nu pas maatregelen genomen. Haastig worden eieren en producten waarin eieren verwerkt zijn uit de markt gehaald. Ook in Nederland nemen kip- en eierverwerkende bedrijven voorzorgsmaatregelen.

En is er in België een waarachtig politiek schandaal ontstaan over de kippen crisis. Twee ministers zijn gister afgetreden in de ijdele hoop hiermee de zaak te stoppen. Europese Unie wil dat alle Belgische kip- en eierproducenten bedrijven die het besmette veevoer hebben gebruikt de handel worden genomen en overweegt om een verbod op de uitvoer van Belgische kippen en eieren tevaardigen. De bezorgdheid over besmetting dreigt te slaan naar andere EU-landen. Want hoe weten consumenten waar de diepvrieskip in de supermarkt vandaan komt, of er een Belgisch ei in de mayonaise is ver-

EUROPESE CONSUMENT is amper bekomen van de ziekte, waarvan de besmetting vermoedelijk voortvloeit uit de (verboden) vermenging van kip met melk in het veevoer. De varkenspest – niet schadelijk voor mensen – is nog steeds niet bedwongen. Salmonellagiftingen liggen op de loer en anders wel besmetting van de legionellabacterie door een bezoek aan een blootstelling, sauna of zwembad.

Veel voedingsmiddelen (zoals aardappelen) bevatten van nature bepaalde giftige stoffen. Maar hier is iets anders aan de hand. Het gaat om de vleesverwerkende en vleesindustrie waar telkens opnieuw ontsporingen optreden, al het gevolg van malafide productie en gebruik van ingrediënten.

De voedselkwaliteit en de volksgezondheid in het gebied, moeten de (Europese) burgers zeker kunnen zijn van betrouwbare autoriteiten. Het minste wat kan worden verlangd is dat het toezicht op naleving van de regelgeving erop is en dat onwettige praktijken worden bestraft. Consumenten dat nog altijd onvoldoende vinden, ze uit vrije wil kiezen om vegetariër te worden.

Greenpeace voerde begin dit jaar actie tegen het schip de *Encounter Bay*. Dit schip, dat asbest en andere giftstoffen bevat, was onderweg naar China om daar te worden gesloopt, onder mensonterende omstandigheden van degenen die deze werkzaamheden moeten verrichten. Actievoerders van Greenpeace protesteerden in de havens die de *Encounter Bay* tijdens haar laatste rondreis aandeed. In Australië en Nieuw-Zeeland sleepte de politie de actievoerders van het schip. En de autoriteiten in Singapore werden verrast door de eerste Greenpeace-actie in dit land.

In Nederland schaarde milieuminister Pronk zich aan de zijde van Greenpeace. Hij vindt dat de export van sloopschepen met gevaarlijke stoffen naar ontwikkelingslanden niet mag worden toegestaan. Pronk ziet echter tot nog toe weinig mogelijkheden om een verbod af te dwingen. Wel wijst de minister de reders op hun verantwoordelijkheid. Containervervoerbedrijf P&O Nedlloyd, eigenaar van de *Encounter Bay*, weigert vooralsnog de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor de gevaarlijke stoffen aan boord van haar sloopschepen. Volgens P&O Nedlloyd is het technisch en economisch onhaalbaar om giftige stoffen vóór de sloop uit de schepen te verwijderen. Het bedrijf verkocht in het grootste geheim in maart opnieuw een sloopschip, de *Cardigan Bay*, ditmaal aan Indiase slopers. Greenpeace probeert de sloopschepen op de agenda's te krijgen van de Internationale Maritieme Organisatie (IMO) en van het Verdrag van Basel. Zo wil Greenpeace bereiken dat deze illegale afvalexport wereldwijd aan banden wordt gelegd. Greenpeace krijgt hierin steun van verschillende vakbonden, waaronder de Internationale Transportmedewerkers Federatie.

Claire Tielens,
uit 'Greenpeace Magazine'

Loek Hermans (Onderwijs): bij zijn aantreden kondigde Hermans aan dat hij na de regelzucht van zijn voorgangers weinig wilde doen. Dat heeft hij letterlijk genomen – tot opluchting van het onderwijsveld. Eindelijk een minister die zo verstandig is niet vanuit Zoetermeer alles te willen aansturen.

Benk Korthals (Justitie): nog geen publicitaire of politieke missers begaan, maar dat is na het gehaspel van zijn voorganger nauwelijks een verdienste. Ook nog geen ingrijpende beleidsdaden laten zien. Het belangrijkste dossier doet zijn staatssecretaris.

Roger van Boxtel (Grote Steden): heeft het taboe op het begrip immigratieland doorbroken. Voor het overige is Van Boxtel de belofte voor de toekomst en dat zal hij altijd blijven.

De politiek-bestuurlijke kwaliteit van de meeste staatssecretarissen maakt het beeld van Kok-II niet beter. Het onervaren nieuwe parlement, met zwakke tegenspelers van de regeringspartijen en de slappe oppositie van het CDA, biedt nauwelijks weerwerk. De enige troost is dat de Nederlandse economie krachtig genoeg is om een kreukel-kabinet te overleven en dat het op financieel-economische hoofdlijnen goed gaat. Deze ploeg zal niet worden gemist.

Er vallen onbedoelde slachtoffers, door branden vindt milieubederf op grote schaal plaats, terwijl het doel Servië te dwingen haar beleid ten aanzien van Kosovo te wijzigen steeds verder weg raakt. De massa van huis en haard verdrevenen is groter dan ooit, de ellende navenant. Over gruwelen bestaan de meest angstige vermoedens.

In Servië heeft de bevolking zich, als reactie op de bombardementen als één man achter de Servische zaak gesteld.

Waar de NAVO, en dus ook ons land, opereert zonder mandaat van de Verenigde Naties heeft men juridisch het gelijk aan zijn zijde wanneer dit wordt bestempeld als agressie tegen een soeverein land, en dus als misdad. De eigen misdaden in Kosovo raken daarbij op de achtergrond.

Het nobele doel van de Atlantische gemeenschap (de geschiedschrijver moet maar beoordelen of ook andere overwegingen een rol spelen), om twee etnische groepen in een land in vrede te doen samenleven, dat doel bereik je nooit door bommen te gooien op één van de partijen. Dat is een grote psychologische inschattingsfout van de NAVO. Het verhardt de standpunten en de haatgevoelens worden verlengd tot in lengte van jaren.

De NAVO staat nu op een tweesprong. Zo doorgaan betekent geleidelijk en onvermijdelijk verzeild raken in een landoorlog. Van de rol van crisisbeheerder raakt het in de rol van oorlogvoerende, samen met de UCK-mensen die bereid zijn voor hun land te sterven, tegen Serven die eerder zichzelf laten vernietigen dan toe te geven. De NAVO dreigt daarbij niet alleen te falen in crisisbeheersing, ook het element van niet willen verliezen gaat dan een rol spelen.

Dit is uitermate gevaarlijk. Ook buiten Servië en het NAVO-gebied zal de NAVO steeds meer als agressor worden gezien, met alle

gevolgen voor de internationale verhoudingen op de langere termijn. Daarom verlang ik van u de medewerking van ons land aan het militaire geweld in Joegoslavië op de kortst mogelijke termijn te beëindigen.

Stop met bommen gooien, start de dialoog en roep daarbij de hulp in van de internationale gemeenschap en vooral ook, steun alle krachten in en buiten Joegoslavië die langs geweldloze weg bezig willen zijn met de oplossing van het conflict.

Aldus getekend.

mer 1992

NAVO

brief aan ministerraad en de Tweede Kamer der Staten Generaal,
P/a Departement van Algemene Zaken
Binnenhof 20
2513 AA Den Haag

GEACHTEN LEDEN VAN
REGERING EN
VOLKSVERTEGENWOORDIGING.

Sinds 24 maart wordt Joegoslavië gebombardeerd. Dat gebeurt met instemming en ook actieve deelneming van ons land.

Het gebeurt in het kader van voorgenomen crisisbeheersing en stabilisatie op de Balkan. Het gekozen middel is voor mij niet alleen onaanvaardbaar, het brengt ons tevens steeds verder van huis.

4

tegen àlle geweld!

heb je genoeg van alle wreedheden?
Je wilt van je laten horen?

dan kun je eigenlijk niet anders
dan nu alvast lid worden van

PSP'92

de pacifisten; ze zijn er weer!

*Brief van de Ledenvergadering van
de PSP'92, bijeen te Zwolle, 8 mei
1999.*

Aan Minister President W. Kok
en de leden van de Tweede
Kamer der Staten Generaal

Ons land werkt met Uw instemming
mee aan het gooien van bommen op
Joegoslavië.

Joegoslavië is een land dat ons op
geen enkele wijze met militaire
middelen heeft aangevallen.

Ons land neemt dus deel aan
militaire agressie. Militaire agressie is
in strijd met het Handvest van de
Verenigde Naties en alleen al
daarom volkenrechtelijk een
misdad. Niet dat wij het optreden
van Joegoslavië in Kosovo goedkeu-
ren, maar men kan misdad niet met
misdad bestrijden. Er zijn altijd
andere middelen, al wil niet iedereen
die zien.

Doordat u, als volksvertegen-
woordigers, berust in deze misdad
van militaire agressie hebt U ons en
iedereen daaraan medeplichtig
gemaakt. Deze medeplichtigheid
wensen wij niet. Zij vormt voor ons
een ondukbare situatie, die wij
evenwel niet zelf kunnen opheffen.
Wij moeten daarom van U, vooreerst
langs deze weg, verlangen dat u
onze regering dwingt de mede-
werking van ons land aan de oorlog
in Joegoslavië te beëindigen.

Op het moment dat U daartoe
overgaat kunt u verzekerd zijn van
onze hoogachting.

*De ledenvergadering van de
Pacifistisch-Socialistische Partij '92.*

DE PACIFISTEN
blijft ALLE BEWAPENING
(en natuurlijk ook l

Voor inlichtingen Postbus 23
Tel. 020-4

8 mei a.s. om 15.00 u
OPENBARE VE

Onderwerp: 'DE NAVO-LAN
Spreker: Vredesactivist en oud
Plaats: Wijkcentrum 'De E

MEDEDELIN

PACIFISME BES

De PSP '92 houdt op 8 mei een o
Zwolle tegen het geweld in Joegor

Leenwader Conr

...vanen toe.
...en elkaar weer aan het eind van de
zomer.

Deze advertentie heeft op 24 april in Volkskrant, Parool en Trouw gestaan.
De kosten waren f2.300,- en zijn voorgeschoten door Hans van Hessen.
Wij verzoeken u een bijdrage te storten op zijn rekeningnummer:
Postbank 2741723 t.n.v. Hans van Hessen in Amsterdam,
ovv advertentie PSP'92

BOMME

Politieke partijen

Bestaat er eigenlijk nog wel pacifisme?
Het echte pacifisme, dat zowel het geweld van Milosevic
als het geweld van de NAVO radicaal afwijst?

Ja dat pacifisme bestaat zeker nog!

De PACIFISTISCHE SOCIALISTISCHE PARTIJ'92
IN OORLOG verwerpen
(het kapitalisme).

582, 1100EB Amsterdam.
002974.

ir houdt PSP'92 een
VERGADERING
DEN ALS HEILSOLDATEN.
PSP-kamerlid Hans Wiebenga
nk', Enkstraat 87 Zwolle

BRENGEN

- Grill

GEN

TAAT NOG!

openbare vergadering in
lavie. Int. 0512 - 352574

ant 5-5-99

Hij vernietigt de internationale rechtsorde.
Na de verschrikkelijke ervaringen van de Eerste en Tweede Wereldoorlog werd het voeren van een aanvalsoorlog tussen staten onderling door de volkerengemeenschap als een misdrijf tegen de vrede buiten de wet gesteld. Op de valreep van deze eeuw breken de NAVO-landen de hierop gerichte consensus met hun vernietigende aanvalsoorlog tegen Joegoslavië doelbewust weer open. Een nieuwe doctrine dat niet langer de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties voortaan beslist waar, wanneer en op welke schaal er militair wordt ingegrepen, maar de NAVO-landen, wordt openlijk gelanceerd. In één slag zijn daarmee de peilers van de internationale rechtsorde inzake vrede en veiligheid omver gehaald. Nochtans is het niet zo ver dat de wil van de westerse landen de inhoud van het volkenrecht dicteert. Nog steeds vormt het voeren van een aanvalsoorlog tegen een andere staat een daad van agressie en daarmee

een misdrijf tegen de vrede. Maar de bewust geplande afbraak van het internationale recht door de NAVO-landen gaat verder dan alleen het om zeep brengen van het agressie-verbod. In elke oorlog is bovendien ook het gebruik van disproportioneel oorlogsgeweld en het aanvallen van civiele doelen verboden. Elke overtreding hiervan vormt steeds weer een oorlogsmisdrijf. Maar de NAVO-landen steken doelbewust ook de brand in deze fundamentele internationale regelingen. Nu de strijd met het Joegoslavische leger vanuit de lucht niet kan worden gewonnen, is deze verlegd naar de Joegoslavische burgerbevolking en is de NAVO nu bezig op volle kracht de Joegoslavische civiele infrastructuur en de civiele economie te verwoesten, in een poging de weerstand van de burgerbevolking te breken. En steeds openlijker wordt de weerstand van de burgerbevolking zelfs rechtstreeks vanuit de lucht geterroriseerd. Voor al deze oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de vrede dienen de verantwoordelijke politieke en militaire leiders te worden vervolgd, berecht en gestraft. In Nederland zijn dat op de eerste plaats de Nederlandse politieke en militaire leiders. Ook de miljarden-schade die door de NAVO-landen onrechtmatig in Joegoslavië is aangericht, dient door diezelfde staten te worden vergoed. Maar voor schade-claims vanuit de Joegoslavische bevolking zullen niet alleen de NAVO-staten aansprakelijk moeten worden gesteld, maar ook dienen zij rechtstreeks op de verantwoordelijke politieke en militaire leiders te worden verhaald. Dit op basis van de normen van Neurenberg, waarin is vastgelegd dat verdachten van

oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de vrede zich niet aan hun persoonlijke verantwoordelijkheid en individuele aansprakelijkheid hiervoor kunnen onttrekken. Tot in lengte van dagen zullen wij hen achtervolgen met persoonlijke schadeclaims, verzameld en gedocumenteerd vanuit de Joegoslavische bevolking. Opdat ook hen duidelijk ingeprent zal worden dat oorlogsmisdrijven en misdrijven tegen de vrede niet onvergolden kunnen blijven. Maar eerst en vooral zetten wij natuurlijk alles in het werk om middels het voeren van kortgedingen te proberen te bereiken dat de Nederlandse rechter de verdere deelname van Nederland aan de NAVO-orlog tegen Joegoslavië verbiedt.

Comité Nederland-Joegoslavië

Wilt u de juridische strijd tegen de oorlog in Joegoslavië steunen, dan kunt u geld overmaken op giro 972992 van de Stichting Steunfonds Juridische Hulp in Zeist.

Joegoslavië zijn verbonden, delen in de malaise en ook daar staat de verlamming toe. Met als gevolg van deze maatschappelijke ontbreking scherp oplopende spanningen tussen de verschillende bevolkingsgroepen. Elke dag dat de alles vernietigende bombardementen voortduren, nemen de haat, chaos en ontredde toestand toe en dalen de perspectieven op herstel van menswaardige onderlinge verhoudingen en levensomstandigheden op de Balkan.

II. Hij vernietigt de moraliteit in de Westerse landen.
Nog nooit in de wereld werd een zo diep ingrijpende aanvalsoorlog gevoerd met zo weinig implicaties voor de bevolkingen van de aanvallende staten. De oorlog veroorzaakt hier in het westen nauwelijks een rimpeling in de samenlevingen. Voor de prijs van een avondje uit per persoon is inmiddels een gehele staat ten gronde gericht. De oorlog die wij over Joegoslavië brengen voltrekt zich daarbij als een soort videoclip. Zonder dat het ook maar één westerse soldaat het leven zou hebben gekost. Zelfs de aanvalsoorlog van Hitler was in dit opzicht minder pervers, want het Duitse volk realiseerde zich noodgedwongen heel wel in oorlog te zijn. Duitse soldaten sneuvelden immers ook. De verwoesting van een andere samenleving met fomeloos oorlogsgeweld, zonder dat het voor de bevolking van de aanvallende staten enige impact heeft, is het toppunt van immoraliteit. Datzelfde geldt voor een oorlog waarin westerse levens als van oneindig hogere waarde worden geschat dan de levens van de bevolking van de aangevallen staat. Tezamen vormt dit het summum van onmenselijkheid en betekent dit een terugval waarbij zelfs de ideeën van de Franse Revolutie, gebaseerd op de fundamentele gelijkwaardigheid van mensen onderling, op het keerpunt van het millennium weer overboord worden gezet.

nr. 93

STOP DE NAVO OORLOG TEGEN JOEGOSLAVIE. MANIFEST.

Van het comité Nederland-
Joegoslavië en de Permanente
Commissie inzake Nederlandse
Oorlogsmisdrijven in Joegoslavië
kregen wij het onderstaande
manifest.

In samenwerking met de Vereniging
van Juristen voor de Vrede wordt
gepubliceerd met juridische medewerking
Nederland uit de oorlog te redden.
Als de oorlog stelselmatig afgesloten
zullen de verantwoordelijken (leiders
en consorten) tot in lengte van dagen
met schadeclaims worden
achtervolgd, opdat aan het eind van
de eeuw duidelijk zal zijn dat
oorlogsmisdrijven en misdrijven
tegen de vrede niet lonen.

HET MANIFEST

De aanvalsoorlog die de NAVO
tegen Joegoslavië voert vernietigt
alles.

1. Hij vernietigt de bestaansmiddelen en
daarmee de bestaansvoorwaarden van de
bevolkingen op de Balkan.
Nog steeds ontbreekt bij de bevolkin-
gen van de Westerse landen het
besef en het voorstellings-vermogen
de verwoestingen die door hun
NAVO in Joegoslavië in hun naam
worden aangericht en al hebben
plaatsgevonden

Als gevolg van de helse en
onsdoenlijke bombardementen, die nu
al wekenlang doorgaan, ligt de
gehele economie van Joegoslavië
plat. Is de industrie gecombineerd en de
civiele infrastructuur goeddeels
verwoest. Nu de civiele econo-
mie voortdurend is vernietigd, ligt de
civiele productie voor een groot deel
stil, en miljoenen mensen zonder
werk en daarmee zonder inkomen en
dus honger, hongersnood, ziektes en
kolere vermorring.

Dit lot is het evenzeer de Manifest
Kosovaren, waardoor het al meer
hoger en meer te zien, de de mens
ernsteloos afhankelijk zijn van de
burgervrijheid, economie en vrede
in Europa.

Kernachtelijk is het het motto van de
Westerse landen, om zo te zeggen,
niet om de belans om het
vermogen. Het is het motto van de
NATO-landen.
Bombardeert de gehele regio
meestal in de vernietiging van
de Joegoslavische economie. Waar
ook de bevolkingen van de
buurlanden, die economisch nauw
met Joegoslavië zijn verbonden,
delen in de omstandigheden en ook daar staat
de verpakking voor. Met als gevolg
van deze maatschappelijke
ontwikkeling, scherp oplopende
spanningen tussen de verschillende
bevolkingsgroepen.

Elke dag dat de alles vernietigende
bombardementen voortduren,
niet om de haat, chaos en

ontroddering toe en dat de
perspectieven op herstel van
menswaardige onderlinge
verhoudingen en
levensomstandigheden op de Balkan

II. Hij vernietigt de moraliteit in de
Westerse landen.

Nog nooit in de wereld werd een zo
diep ingrijpende aanvalsoorlog
gevoerd met zo weinig implicaties
voor de bevolkingen van de
aanvallende staten. De oorlog
veroorzaakt niet in het westen
aan verlies een rampeling in de
samenlevingen. Van de prijs van
een avontuur of per persoon is
immiddeels een gehele staat ten
gronde gericht. De oorlog die wij
over Joegoslavië brengen voltrekt
zich daarbij als een soort videoclip.
Zonder dat het ook maar de Westerse
soldaat het leven zou hebben gekost.
Zelfs de aanvalsoorlog van Hitler
was in dit opzicht minder pervers,
want het Duitse volk realiseerde zich
moedwillig dat het wel in oorlog
te zijn. Duitse soldaten sneuvelden
namens ook.

De verwoesting van een andere
samenleving met bloedloos
oorlogsgeweld, zonder dat het voor
de bevolking van de aanvallende
staten enige impact heeft, is het
tegenwoordig van immoraliteit. Datzelfde
geldt voor een oorlog waarin
Westerse levens als van oneindig
hogere waarde worden geschat dan
de levens van de bevolking van de
aangevallen staat.

Tesamen vormt dit het summum van
ontmenselijking en betekent dit een
terugval waarbij zelfs de ideeën van
de Franse Revolutie, gebaseerd op de
fundamentele gelijkwaardigheid van
mensen onderling, op het keerpunt
van het millennium weer overboord
worden gezet.

verlegd naar de Joegoslavische
burgerbevolking en is de NAVO nu
bezig op volle kracht de
Joegoslavische civiele infrastructuur
en de civiele economie te
verwoesten, in een poging de
weerstand van de burgerbevolking
te breken. En steeds openlijker wordt
de weerstand van de burger-
bevolking zelfs rechtstreeks vanuit
de lucht geterroriseerd.
Voor al deze oorlogsmisdrijven en
misdrijven tegen de vrede dienen de
verantwoordelijke politieke en
militaire leiders te worden vervolgd,
berecht en gestraft. In Nederland zijn
dat op de eerste plaats de
Nederlandse politieke en militaire
leiders.
Ook de miljarden-schade die door de
NAVO-landen onrechtmatig in
Joegoslavië is aangericht, dient door
diezelfde staten te worden vergoed.
Maar voor schade-claims vanuit de
Joegoslavische bevolking zullen niet
alleen de NAVO-staten aansprakelijk
moeten worden gesteld, maar ook
dienen zij rechtstreeks op de
verantwoordelijke politieke en
militaire leiders te worden verhaald.
Dit op basis van de normen van
Neurenberg, waarin is vastgelegd
dat verdachten van